STELLINGWARVER®

SPREUKEKELENDER

Saemenstelling: Stellingwarver Schrieversronte;
Foto: De Kuunder in de Westhoek van Stellingwarf (foto: Sietske Bloemhoff)

2015

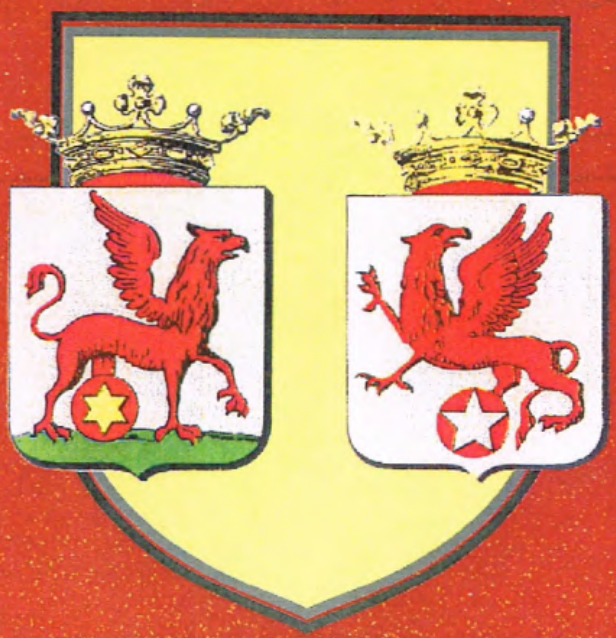

☎ 036-5320480 ©® www.uitgeverijvandeberg.nl

Ni'jjaorsdag
Louwmaond (Vostmaond/Wintermaond)

donderdag **vri'jdag**

1 2

jannewaori week 1 **jannewaori**

De tied vligt, zee de oolde boer,
en hi'j smeet et gelosie deur de kaemer
(Makkinge)

2015

zaoterdag **zondag**

3 4

jannewaori week 1 **jannewaori**

Hi'j ment een dure bok naor huus
(hi'j het hiel veul draank dronken; Ni'jhooltpae)

2015

Wat geweldig mooi dat jim allemaole weer genieten gaon van de Stellingwarver Spreukekelender! Laoten we mit mekeer hopen dat et een hiel arg mooi en goed jaor wodden zal! En veural ok mit een protte mooi weer, mit bi'jglieks een hiele mooie meimaond... Want op et mement van et klaormaeken van de laeste blatties van disse kelender, in et weekaende van 10 en 11 meie 2014, komt et waeter warkelik waor mit bakken vol uut de locht.
Spreukies en gezegden bin d'r over zok weer vanzels genoeg, zo biezunder is et bliekber now ok weer niet... Lees mar es:
Noordenwiend en regen, duurt drie, zes of negen, zeggen ze wel in Ni'jhooltpae neffens et Stellingwarfs Woordeboek, en Noordwoolde zegt in datzelde woordeboek: *Regen uut et oosten duurt drie ure of drie daegen.* En van Steggerde komt: *As de kiepen mit de regen buten blieven, dan blift et regenen.* Now moe'n die kiepen vanzels dan al wel buten lopen; die van mi'j kieken wel mooi uut mit zok weer, en blieven noflik in heur dreuge hokke... Steggerde zegt ok: *As de liester fluit, kan d'r wel es regen kommen. Et regent dat et schit* (wodt zegd in Der Izzerd, Donkerbroek, Makkinge, Ni'jberkoop, Scharpenzeel), ... *dat et zowat dee* (Makkinge). *Et regent as de zee* (geft Ni'jberkoop op), ... *honnen en katten* (Scharpenzeel), ... *kwatties* (grote druppen, Buil), ... *peerde-ogen* (dikke druppen, Wolvege), ... *as de ziekte* (Ni'jberkoop), ... *dat et migt* (De Fochtel, Langedieke), ... *piepestaelen* (verspreid).
Misschien schöt jim dat malle regenachtige weekaende now wel weer in de zin, en daenken jim: oe heden ja, dat was ommes ok zo! Dat laeste zal jim vast ok wel es overkommen bi'j et lezen van sommige kelenderblatties; bi'j eren zullen jim misschien daenken: verhip, da's aorig, dat he'k nooit weten! Wat jim ongeveer in de kelender verwaachten kunnen lezen jim op et volgende blattien!

De mitwarkers an de kelender bin dit keer: Roely Bakker (verhaelen en gedichten), Harmen Houtman (gedichten), Koosje Hornstra (verhaelen en gedichten), Henk Jager (netuur), Attie Nijboer (gedichten), Sjoukje Oosterloo (verhaelen), Frank Spijkers (strips), Freddie de Vries (verhaelen) en Jan Wilgetiene (verhaelen). Zi'j mit mekeer zorgden veur hiel veul ni'j en ofwisselend wark, dat jim wis en zeker mit veul plezier lezen zullen!!
Behalven wark van de meensken die hier krek nuumd binnen, is d'r ok oolder wark op de blatties te lezen, zoas bi'jglieks een tal prachtige riempies van Jouk (Martinus Bakker), en oolde wetensweerdigheden die Jan H. Lantinga eertieds neteerde in zien mooie boek *Van heuren zeggen, zien en weten*, dat de Stellingwarver Schrieversronte in 1994 uutgeven het. Daornaost bin d'r opni'j een riegel aorige grappies in te vienen en ie kun weer een twaelftal puzelties oplossen. De oplossings van de puzelties kun jim de hieltied een posien laeter lezen op de webstee www.stellingplus.nl. Op die webstee én op www.stellingwarfs.nl is trouwens altied 'van alles' te lezen over et Stellingwarfs en de Stellingwarver Schrieversronte.
De koördinaosie en saemenstelling van de kelender was ok now weer in hanen van Sietske Bloemhoff. De foto op et schild is trouwens ok van heur.

Zunne op 08.47, zunne onder 16.43
Volle Maone 05.53

Driekeuningen (r.k.)
Epifanie (prot.)

maendag **deensdag**

5 6

jannewaori week 2 **jannewaori**

Ik zie d'r een bok van springen
(et lopt vast mis; Steggerde)

2015

Werelddag van de Alfabetisering

woensdag **donderdag**

7 8

jannewaori week 2 **jannewaori**

Geld maekt et meensdom bliend
(Berkoop)

2015

Fotopuzel

Dit jaor is d'r in de kelender ok weer es een fotopuzel opneumen. Elke maond kommen jim een blattien integen daor een foto op staot mit een bi'jheurende vraoge. As jim alle antwoorden op die vraogen toesturen an de Stellingwarver Schrieversronte, dan kommen jim in anmarking veur een mooie pries. De antwoorden op alle twaelf vraogen moe'n veur 15 jannewaori 2016 binnen wezen, daornao wo'n uut de goeie inzendings drie winners lot. Die winners kriegen dan z.g.m. thuus bericht, ie moe'n daoromme niet vergeten om je naeme, adres en tillefoonnommer bi'j je inzending te vermellen!
De antwoorden op de fotovraogen kun stuurd wodden naor:
Stellingwarver Schrieversronte,
Willinge Prinsstraat 10
8421 PE Oldeberkoop/Berkoop
De antwoorden mailen kan ok, dat kan naor info@stellingwarfs.nl

Veur de foto's zorgden Harmen Houtman (nr. 2 en 9), Jan Koops (nr. 5) en Sietske Bloemhoff.

Alle mitwarkers weensken jim vanzels ommeraek veul plezier van disse ni'jste Stellingwarver Spreukekelender!

Ni'jjaorsborrel

Sjoukje Oosterloo

Zowat ieder jaor hoolt de Stellingwarver Schrieversronte een ni'jjaorsaovend veur de leden. Zokke aovens bin altied bar gezellig en de kosten blieven aorig binnen de parken. As et geld d'r niet veur wezen zol, zollen zokke aovens ok niet holen wodden, da's simpel. Daor bin Stellingwarvers hiel verstanig in, een hiel verschil mit de hoge heren van oonze regering.
In Den Haag wodt ok ieder jaor zoe'n borrel holen, om et ni'je jaor feestelik in te luden. Now gun ik oonze ambtenaoren best wel zoe'n fesien. Mar doe ik las wat as daor veur daeleteld wodt an euro's, scheut me die hiele borrel wel reer in et verkeerde keelsgat. Veraldereerd zat ik mit mien oren te flapperen, mar evenpies krapan twie ton! Is et niet alderverschrikkelikst! En dat in een tied waorin een boel laandgenoten de broeksrieme strak antrekken moeten en vaeke onder de aarmoedegreens leven en bi'jkaans niet meer weten hoe ze de aenties annenneer kneupen zullen. As ik an zoe'n dure ni'jjaorsborrel mitdoen zol, zo'k me de ogen uut de kop schaemen. Iedere hap en slok zol me zo et keelsgat weer uutkommen. Mar oonze regeerders hebben warschienlik gien schaemtegevuul. Zi'j hebben dan ok een dik traktement wat deur de Nederlaanse onderdaonen ophoest wodden moet, en leven mit heur heufd in de wolkens. Gien nosie hebben ze d'r van hoe as de gewone man in zien levensonderhoold veurzien moet.
Et zol beter wezen as de ambteners heur es wat maotigen zollen deur zels heur eigen draankien mit te nemen naor zoe'n ni'jjaorsborrel, krek as op een Amerikaans jaordagsfesien wel daon wodt. Een stokmennig deuzen mit ni'jjaorsrollegies en wat appelflappen d'r bi'j zol ok nog wel kunnen. De tonnen die zodoende bespeerd wodden, kun dan onder de aarmlastigen verdield wodden. Hebben zi'j ok nog es een extragien. Zoe'n gebaor moet de rechtschaopen ambtener mit een hatte veur zien aarme laandgenoten toch een grandioos geloksgevuul geven, daenken jim ok niet?

vri'jdag **zaoterdag**

9 10

jannewaori week 2 **jannewaori**

Elk het zien lek en brek
(Oolde- en Ni'jlaemer)

2015

Zunne op 08.44, zunne onder 16.52

zondag **maendag**

11 12

jannewaori week 2/3 **jannewaori**

Bi'j 't winter veer vot op 'e scheuvels,
bi'j 't zoemer gien honger en euvels
(Nao een strenge winter komt een goeie zommer waorin de gewassen et goed doen; De Hoeve)

2015

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. klinker .
2. klein kiend . .
3. plak in de N.O.P. . . .
4. locht . . . .
5. fratsen . . . . .
6. rollen . . . . . .
7. voegeltien . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

Koosje Hornstra

Zintugegedichien

Ze bin klein en bruun
geur zit d'r amper an
mar aj' ze dan poffen
roek ie ze wel degelik
de vorm het drie kaanten
ze smaeken naor vroeger

Laeste Kertier (maone) 10.47

deensdag **woensdag**

13 14

jannewaori week 3 **jannewaori**

Ie zollen d'r aepen mit vangen en beren mit loslopen
(zegd van domme, onhandige meensken; Blesdieke)

2015

donderdag **vri'jdag**

15 16

jannewaori week 3 **jannewaori**

De starkte van een ketten wodt bepaold
deur de zwakste schalle
(Steggerde, betekenis schalle: schaekel)

2015

Roely Bakker

Jannewaori 1838 (1)

Et is koold, roetkoold en de sni'j ligt meer as een halve meter hoge. De hutten op 'Et Eeserveld' liggen as reusachtige mollebulten verspreided over de heide. Hier en daor kringelt een zielig rookploempien omhogens. Gien levend wezen waogt him op disse poolvlakte. Of toch?
Een donker feguurtien beweegt traoge in de richting van de bosraand. In de laeste zunnestraolen warpen de bomen een leguber schaad over de sni'j.

***

Brr... Koold. Strukelende straampel ik deur de sni'j. De sniedende noordooster veegt me de traonen van de wangen eerdat ze bevriezen kunnen. Et vrachien in mien aarms liekt almar zwaorder te wodden, mar ik zette deur. Veur mi'j is d'r gien weeromme. Ik hebbe een keuze maekt.
A'k de tied weerommedri'jen kon dan zo'k de laeste drie jaor vothaelen. Ha'k mar luusterd naor va en moe. Hoe vaeke hebben ze me niet waorschouwd. Hoe vaeke he'k niet heurd: 'Maegien, bruuk toch je verstaand. Die kerel deugt van gien kaanten. Hi'j en zien maoten zitten daegeliks bi'j Batteld Borrel. Zien heit is gien haor beter. Et is zien mem die de boel dri'jende holen moet. Ie moe'n niet vraogen hoe.'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Roely Bakker

Jannewaori 1838 (2)

Ik vreug niks en ik wol niks zien of heuren. De grote brune ogen van Knelis maekten me wiek vanbinnen. Moe hadde geliek, mien verstaand was me in de boek zakt. Al rap ha'k wat onder de schölk en stapte ik mit Knelis over de puthaoke. We bouwden veur oonszels een plaggehutte aachter in et veld, daor wodde een peer maond laeter de poppe geboren. Een maegien. Ik kon mien gelok niet op.
Knelis pakte alle wark an dat hi'j kriegen kon. Hi'j spitte een stok heideveld aachter de hutte omme en ik verbouwde d'r eerpels en gruunten. Ik schafte me een toompien kiepen an en een jonge geite. Ik maekte wark van et inmaeken van alderhaande gruunten, zodat we bi'j de winterdag ok genoeg te eten hadden.
Mar staorigan markte ik dat Knelis veraanderde. Hi'j bleef aovens mit zien oolde maoten bi'j Batteld Borrel hangen, en as hi'j tegen twaelven thuuskwam, hul ik me slaopende. Et gong van kwaod tot arger. D'r was in de buurt gien boer meer die him an et wark hebben wol. Gelokkig kon ik een stokmennig waskehuzen kriegen en zo lokte et me om de aenties an mekeer te kneupen.

Vandemorgen is de bom baasten. Knelis smeet et bod mit eerpelbri'j deur de hutte.
'Wat bin ie veur een wief daj' niks eers klaormaeken kunnen as eerpels, eerpels en nog es eerpels?' bulderde hi'j.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Dag van de Media

zaoterdag
17
jannewaori

week 3

Wereld Religie Dag
Begin van de Bidweke
veur de ienhied

zondag
18
jannewaori

Die het an zwiet niet genoeg, die moet eerst bloed zien
(hi'j warkt niet slim hadde; De Hoeve)

2015

Zunne op 08.37, zunne onder 17.03

maendag
19
jannewaori

week 4

Ni'je Maone 14.14

deensdag
20
jannewaori

Ze hebben altied et zwad mit de mollebulten
(ze klaegen altied dat et ongelok of ongemak heur treft; Steggerde)

2015

Roely Bakker

Jannewaori 1838 (3)

Wat ha'k him graeg zeggen wild, dat hi'j zels de kiepen, de geite en elke cent die ik verdiende as jenever deur et keelgat spoeld hadde. Mar ik duste niet. Bi'j God, ik duste niet. A'k naor die verlopen kop keek, kon ik me niet veurstellen dat dit dezelde Knelis was, as die daor a'k mit over de puthaoke stapt was. Zoas hi'j daor ston, de grote knoesten bald, et heufd driegende naor me over beugen, wa'k benauwd veur him.
'Toe, Knelis,' zee ik, 'bedeer. Ik hebbe wat strikken zet, a'k een fesant of knien ruile tegen mael en eulie dan hewwe morgen weer brood.'
'Ja heur, zi'j het strikken zet. En, docht ie now echt dat daor wat in kwam? Niet mit zoe'n pak sni'j.'
Hi'j sleug him op 'e kni'jen van et lachen. 'Aj' haandelen willen, dan hebbe ik een beter plan.' Zien grijns beloofde niet vule goeds. 'Ie hebben een geweldig haandeltien onder de rok,' gniffelde hi'j, 'daor moe'n we mar es gebruuk van maeken. Mien maoten hebben al es een keer of wat weten laoten dat ze daor wel aorighied in hebben. Vandemiddag stuur ik je de eerste klaanten. Daenk d'r omme daj' ze waor veur heur geld geven.' Nog de hieltied lachende leup hi'j naor de deure.
Ik greep him vanaachter bi'j de jasse.
'Nee Knelis, niet doen. Dat kuj' niet mienen. Ik doe et niet. Van mien leven niet.'
Hi'j schuddede me of as wa'k een lastige vliege. De hiele morgen was et me zwaor in de huud.
Ik gong bi'j de strikken daele, mar Knelis hadde et goed zien. Ze weren leeg.
(Lees veerder op et volgende blattien)

Roely Bakker

Jannewaori 1838 (4)

Tegen een uur of drieje ha'k mezels d'r van overtuugd dat Knelis et niet miend hadde, dat et een wriede grap van him west was. Ik haelde wat roemer aosem. Mar doe...
Ze weren mit een drienend. Ik hebbe vluukt, ik hebbe vochten. Mar drie starke kerels, geil en bezeupen, welk vrommes kan daor tegenop?
Ha'k de mond mar hullen, mar ik raosde en tierde. Mien kleine maegien schrok op uut heur slaopien. Van schrik zette ze een keel op. Wiels twie peer starke knoesten mi'j op 'e taofel drokten, mos ik toekieken hoe et kleine, blaanke lief spiest wodde. Mien vreugde, mien bloempien. Knakt. Votsmeten as een oolde vodde.

Naor oold gebruuk hadden Knelis en ikke ieder een doodshemd kregen doe we over de puthaoke stapt weren. Ik hebbe de scheurde kleren uuttrokken. Mi'jzels en et kleintien in een hemd wikkeld. Omdat ik niet bevriezen wol veur ik mien doel berikt hadde, he'k de lappedeken van et bedde haeld en ommesleugen.

***

Strukelende straampel ik deur de sni'j. De sniedende noordooster veegt me de traonen van de wangen eerdat ze bevriezen kunnen. Et vrachien in mien aarms liekt alsmar zwaorder te wodden, mar ik zette deur. Et is niet veer meer. Et veentien ligt krek aachter de bosraand. Nog even en et zwatte waeter dat nooit bevröst, zal oons opnemen.

woensdag **donderdag**

21 22

jannewaori week 4 **jannewaori**

Zo goed as een schaop
(hiel goeiig, goedhattig;
Berkoop, Donkerbroek, Ni'jhooltpae)

2015

vri'jdag **zaoterdag**

23 24

jannewaori week 4 **jannewaori**

Geld wil gien aarmoede zien
(wodt wel zegd van meensken die alles kopen willen
zo gauw ze geld hebben; De Hoeve)

2015

Harmen Houtman

Dieze

Dieze slöt een groot gedien,
jow ogen kun niks meer as steren
niet daenken an hoe we vroeger weren,
'k hope da'k jow haand nog vien.

Disse kaemer is niet as de eren,
gries slat mit zien koolde locht
onze diepste liefde op'e vlocht,
't laampelocht kan 't mement niet keren

Mist wrift zachies tussen jow en mi'j,
schoert en zocht as haast en wiend,
alle waarmte drift veurbi'j...

Jow bin liever as een kiend
mar et vuult niet meer as 'wi'j',
ziende wo'n we beidend 'bliend'...

Septuagesima
Wereld Lepra Dag

Zunne op 08.29, zunne onder 17.15

zondag **maendag**

25 26

jannewaori week 4/5 **jannewaori**

Die wet van aachteren niet dat hi'j van veuren leeft
(hi'j is arg dom, onneuzel; Noordwoolde)

2015

Eerste Kertier (maone) 05.49

deensdag **woensdag**

27 28

jannewaori week 5 **jannewaori**

Et hatte sleug me achtentachtig, zo schrok ik
(hiel hadde; Berkoop, Makkinge, Scharpenzeel)

2015

Fotovraoge nr. 1:

Disse straote is in et dörp .....

Jan Wilgetiene

De eerste flesse Exota

Doe we nog in et Oosterse Veld woonden ston an de Greensweg et krudenierswinkeltien van Tinus van der Helm en zien vrouw Marie van 't Klaphek. We haelden daor altied de bosschoppen en op een gegeven ogenblik zee Tinus tegen de vrouw, dat ze de weke daorop een ni'j soort drinken kriegen zollen. Nao een peer daegen stuurde mien vrouw oonze jonge mit wat geld naor Van der Helm om een flesse van dat ni'je spul te kopen. 't Lokte him ok nog om zoe'n flesse te bemachtigen en draevende gong hi'j naor huus toe. Thuus wodde de flesse op 'e keukentaofel zet en eerst goed bekeken. Et was zoe'n beugelflesse en d'r zat van dat rooie goed in wat aj' opdrinken konnen en op et etiket ston mit grote letters Exota. Mien vrouw kreeg de eer de flesse te eupenen. Iederiene zat in spanning wat d'r gebeuren zol. Doe ze de beugel naor veuren drokte volgde d'r zoe'n hadde klap dat iederiene votdeuk. Daor hul et niet mit op want de flesse begon alle kaanten op te spuiten. Et leek wel as kwam d'r gien aende an. Doe de flesse half leeg was stopte et sissen en spuiten. Mien vrouw was rood van et drinken en de muren van et kleine keukentien hadden ok een aander kleurtien kregen. Aachterof kwammen we d'r aachter, dat et kommen was omdat et goetien, mit al dat koolzuur d'r in, bi'j et ophaelen vusen te vule schudded was. Wusten wi'j vule.

Gedichtedag

donderdag **vri'jdag**

29 30

jannewaori week 5 **jannewaori**

Zo venienig as een adder
(De Blesse, Peperge)

2015

H.K.H. Preenses Beatrix (1938) Sprokkelmaond (Dujmaond)

zaoterdag **zondag**

31 1

jannewaori week 5 **feberwaori**

Die het de aeker in de bek valen laoten
(ze moet trouwen; Scharpenzeel)

2015

Attie Nijboer

Praoten
mit bomen

Goelen
mit de wiend

Fluusteren
mit een peerd

Daor kuwwe inkeld
van dromen

Zollen wi'j niet luusteren
naor de netuur

Dan gaot et
op 'e kop verkeerd

Dat weet ik hiel sekuur!

Freddie de Vries

De Sint-Fransiscusschoele

De Sint-Fransiscusschoele was de kattelieke schoele van Wolvege, en ok de roomsen uut de butendörpen gongen daor henne. Alle klassen puulden uut mit kiender. De kattelieken weren nooit zo biebelvaaste, mar de regels: 'gaat heen en vermenigvuldigt u' hadden ze goed in heur opneumen. Et was een slim oolderwetse schoele, en buten et leren omme wodde d'r haost niks kultureels daon. Neffens mi'j weren wi'j ok de ienigste schoele in Nederlaand, die nooit op schoelereisien gongen. De reden bleek dat d'r op de roomse schoele in Steggerde een keer drie kiender ommekommen weren mit een schoelereisien. Alliend in de zesde klasse biwwe drie daegen 'hielemaole' naor De Bult op 'e Rizzerd west, en we sleupen netuurlik thuus. We bin alderdeegst nog op 'e Scheene west, mar daor kwam ik eers ok haost alle daegen. Een dag inienend vri'j zat d'r ok nooit in, want dan kwam juffer Van der Loo uut et niks weer opdraeven. Juffer Van der Loo was een oolderwets in de kleren zittende juffer mit zoe'n stief maantelpakkien an en een grote knot in et haor. Die vri'jgezelle maegd van in de vuuftig heb ik nooit betrappen kund mit ok mar een klein glimlachien om de mond. As ze veur de klasse ston perbeerden sommige kwaojongen wel es wat uut, mar ze hul niet van losbaandighied. Ien keer za'k nooit weer vergeten. Et was een keer op zoe'n trieste mistdag in november en meester Hoogma was jammer genoeg ziek wodden. Veurdawwe d'r arg in hadden ston juffer Van der Loo weer veur de klasse. De klasse was die morgen nogal wat roer ondaanks de notse blik van de juffer. Opiens zee ze mit overslaonde stemme heur gebrukelike woorden: 'Mijn geduld is bijna op!'
Doe inienend zee de altied wat schuchtere Johan van de Akker: 'Dan moej' et bi'jvullen!'
Juffer Van der Loo wodde withiete en gaf Johan een volle klap an et heufd. D'r wodde wat stiekem gniffeld en Johan het ondaanks et koolde mistige weer de rechterhelte van zien gezicht niet weer koold had die dag.

Maria Lichtmis (r.k.)
Zunne op 08.19, zunne onder 17.28

maendag **deensdag**

2 **3**

feberwaori week 6 **feberwaori**

Aeken en Keulen bi'j mekeer lezen
(hiel veul lezen; Ni'jberkoop)

2015

Wereld Kanker Dag
Volle Maone 00.09

woensdag **donderdag**

4 **5**

feberwaori week 6 **feberwaori**

Hi'j ston op scharp, ie mossen wel oppassen
(hi'j kon elk mement uutvalen, losbasten; Buil)

2015

Jouk

Tellen

Tel rustig al je centen,
al staoj' misschien wel rood.
Tel desnoods alle krenten
in je Palmpaosenbrood.
Tel ok veural de slaegen,
aj' op et sportveld staon.

Mar tel mar nooit al je daegen:
dat IS al veur je daon!...

Uut: Greensgeval, 1984

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

. . _ . .	heufddeksel
. _ . . .	huusdier
. . _ . .	overgeven
. _ . . .	om in te bakken
. _ .	niet leeg
. _ . .	kleur
. . _ . .	soort emmer
_ . . .	zuvelprodukt
. . _ . . .	netties

vri'jdag **zaoterdag**

6 7

feberwaori week 6 **feberwaori**

Wat mien mem zegt, is evangelie
(gelt as waorhied, zo moet et; Langedieke)

2015

Zunne op 08.07, zunne onder 17.41

zondag **maendag**

8 9

feberwaori week 6/7 **feberwaori**

Veur niks laoj' de duvel daansen
(veur niks gaot de zunne op; Buil)

2015

Oolde gloeperd (1)

Sjoukje Oosterloo

Op een dag kom ik omke Geert over 't mat wiels hi'j alle laeden uut de kaaste eupentrokken het en doende is d'r ongedurig in omme te snuuien.
'Gelokkig daj' d'r binnen,' zocht hi'j, a'k bi'j him over de vloer stao.
'Wat now, zuuk ie wat?' is mien onlogische vraoge.
'Ja, mien verzekeringspepieren van de auto bin te zuke, ik geleuve da'k zo dement worre as een cent,' is zien konklusie, wiels hi'j him mit een versleugen gezichte in zien grote rieten stoel zakken laot.
'Neffens mi'j vaalt dat nog wel wat mit. Jow wo'n gewoon wat vergeetachtig, da's hiel wat eers as dement wezen, heur,' perbeer ik him wat van zien malle idenen of te helpen.
Onderwiels trek ik ok al een laegien eupen en begin d'r in omme te zuken. En verempeld, nao een hottien kommen tussen alderhaande papperassen de bewuste pepieren veur 't locht.
'Hier bin ze, heur!' roep ik mit stemverheffing, omreden zien geheur him wat in de steek begint te laoten. Wiels ik de boel opreddere het omke Geert een pot koffie zet, waor wi'j oons een hottien laeter tegoed an doen.
Ome Geert is nooit trouwd west en daoromme behaandelt hi'j mi'j as was ik zien dochter.
Mien kiender en kleinkiender vint hi'j, bin ok van him. Eerder vergat hi'j de jaordaegen nooit, mar de laeste tied het et d'r wel es an. Kotleden kwam hi'j zels tot de ontdekking dat hi'j een stokmennig jaordaegen van mien kiender vergeten hadde. Meerstentieds stuurt hi'j een kaorte mit wat geld d'r in. 'Jow kiender en kleinkiender stuur ik mar gien kaorte meer op heur jaordag omreden ik et toch vergete,' lat hi'j me weten.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Oolde gloeperd (2)

Sjoukje Oosterloo

'Jow hebben de jaordagkelinder toch op et husien hangen. Daor moej' geregeld op kieken dan vergeet ie gieniene,' doe ik nog een poging him op ere gedaachten te brengen.
'Die kelinder daor kiek ik nooit op, dat vergeet ik,' is zien kotte bescheid.
He'k zoe'n muuite daon om veur him een kreerze jaordagkelinder op 'e kop te tikken, alle naemen d'r op schreven, en now bliekt alle muuite ommenocht west te wezen, foeter ik in mezels. Omreden omke Geert nogal wat op zien centen zit, het et pattietoeren hiel wat haelen om de klinke veur hi'j tot de ponge giet. Die dementighied van omke Geert komt him vermoed ik, hiel goed van passe.
Nao een stokmennig drokke weken mit jaordaegen van mien naotoom, giet bi'j mi'j de tillefoon. A'k de hoorn opneme heur ik: 'Ie praoten mit je omke Geert. Ik wol je nog evenpies fielseteren mit alle jaordaegen van je kiender en kleinkiender. Ik dochte, ik doe et mar in iene keer dan kan 'k ok gieniene vergeten,' besluut hi'j. 'Zo kuj' et ok oplossen, ik zal de fielsetaosies overbrengen,' beloof ik him. Onderwiels schöt et me deur 't heufd: die dementighied van omke Geert is slimmighied! Et komt him hiel goed van passe, mit ien tillefoontien alle jaordaegen of te doen, en gien kaorties mit geld meer vot te sturen. Dat kost him mar ien keer gesprekskosten, butendat hoeft hi'j gien postzegels te kopen, en et geld dat hi'j eers bi'j de kaorte in dee kan hi'j now ok in de ponge holen. Slim heur! Aenlik bin 'k wel wat groots op mien omke Geert, omreden et nog zoe'n 'slimme' oolde gloeperd is.

deensdag **woensdag**

10 11

feberwaori week 7 **feberwaori**

'k Hebbe zoe'n dust, ik kan van de honger niet pissen
(wodt uut de gek wel es zegd; Wolvege)

2015

Laeste Kertier (maone) 04.50

donderdag **vri'jdag**

12 13

feberwaori week 7 **feberwaori**

Et is mi'j on of even
(et maekt me niet uut, et kan me niks schelen; Nbk)

2015

Harmen Houtman

Hoevule geheimen

Hoevule geheimen
bin sturven mit meensken,
hoevule woorden
nooit uutspreuken, zegd?

Hoevule raodsels
bin d'r niet oplost,
hoevule kontakten
bin d'r nooit legd ?

Hoe vaeke leupen we
niet naost mekaander,
hoe vaeke zeggen we
hieltied niks meer.

Toe, laot je hanen es praoten
en geef je mond weer et woord,
want as we dat alles laoten
biwwe nog veerder as veer...

Jan H. Lantinga

Oftroefd

D'r bin een protte meensken die wel es kaortspeulen. Aanderen willen daor niks van weten. Sommigen doen dit slimme graeg. Zo ok Jannes, een oolde boer in Blesdieke. Et het naor ik mien in 1945 of 1946 west dat in de winter twie jongkerels elke zaoterdagaovend bi'j Jannes kwammen te kaortspeulen. Ze begonnen d'r aovens omtrent acht ure mit. D'r wodde pittig speuld, en de tied vleug omme. Doe et elf ure west was, zeden de jongen dat et tied was om vot te gaon. Morgen was et ommes mit melkerstied weer vroeg dag. Mar Jannes wus van gien opholen en zee dan: 'Nog even waachten, dan doen we nog een pottien.' Dat gong zo een posien deur. De jongen raekten zodoende altied een stok laeter vot as dat ze van doel weren. Nao weer zoe'n keer praotten ze tegere of om him mar es uut te perberen. Op de volgende zaoterdagaovend was et op et laeste weer: 'We doen nog ien pottien.' Naodat dit een peer keer gebeurd was, praotten ze niet meer over votgaon, mar bleven gewoon deurspeulen. Dat gong deur tot morgens vuuf ure. Doe zee Jannes: 'Jonges, waacht even, ik moet eerst de koenen huj geven en dan doen we nog een pottien.' Et plannegien om him te vieter te nemen was niet lokt. Et was aandersomme gaon: de oolde hadde heur oftroefd.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Valentijnsdag

zaoterdag

14

feberwaori

week 7

Begin Karneval

zondag

15

feberwaori

Zo dunne as twie stieve koeken tegen mekeer
(Noordwoolde)

2015

Karneval
Zunne op 07.53, zunne onder 17.54

maendag

16

feberwaori

week 8

Aende Karneval
Vastenaovend

deensdag

17

feberwaori

De baos zien centen bin niet van blik
(de tied waor iene zien wark in dot moet goed besteded wodden, et wodt wel zegd as d'r teveul kletst wodt, of et schoft wodt rekt; Ni'jhooltpae)

2015

Grappien

'Keuning Willem Alexander het me opbeld,' vertelt Tom aepetrots an Jeroen.
'Geweldig,' vint Jeroen, 'wat zee hi'j dan?'
'Neem me niet kwaolik, verkeerd verbunnen,' zegt Tom.

Moppien

'Weten jim wel wat gruun is en langs een helling naor beneden glidt?' vragt Anneke an Jeroen en Tom.
De beide jongen weten et niet.
'Een skiwi,' gniest Anneke

Mooie Stellingwarver woorden

Op de webstee www.stellingwarfs.nl is hiel veul te lezen over mit naeme de Stellingwarver tael. Zo kuj' op die webstee onder et koppien 'literetuur' een overzicht vienen van alle boeken die de Stellingwarver Schrieversronte an now toe uutgeven het. Dat overzicht is maekt op volgodder van et jaor waorin et boek verschenen is. D'r is butendat angeven as et boek nog in de haandel is of dat et al uutverkocht is. Zoj' liekewel graeg iene van de boeken inzien die al uutverkocht binnen, dat kan. Ie moe'n dan kieken op de webstee www.stellingia.nl, dat is de webstee van et Kenniscentrum van de Schrieversronte. Op die webstee bin niet alliend alle uutverkochte boeken in te zien, mar bi'jglieks ok et Stellingwarver tiedschrift *De Ovend*.
Op www.stellingwarfs.nl is trouwens ok een lieste opneumen mit honderd mooie, biezundere Stellingwarver woorden. We hebben d'r veur dit kelenderblattien even tiene uutzocht:

babbelegoegies (praoties, fratsen), **bangeschieter** (iene die bange is), **druusken** (opscheppen, zwetsen), **fotselzak** (iene die mit kleine stappies lopt), **goezebroek** (domme persoon), **jakkepoester** (opschepper), **konkelfoezen** (smoezen, stiekem bepraoten), **luddeveduh** (liefdesverdriet), **meenskeweer** (redelike weersomstanigheden), **ommeraek** (in hoge maote, geweldig), **nussieszuken** (kleinigheden anhaelen), **pienekeutel** (overdreven zunig persoon)

Aswoensdag (r.k.)

woensdag

18

feberwaori

week 8

Ni'je Maone 00.47
Chinees Ni'jjaor
(4712 - Jaor van de Geit)

donderdag

19

feberwaori

Hi'j kikt zo bulerig toe
(mit wallen onder de ogen; De Hoeve)

2015

Dag van et Geweldloos Verzet

vri'jdag

20

feberwaori

week 8

Internationaole Dag van de Memmetael

zaoterdag

21

feberwaori

Opschepper van je moers kapitaol
(wodt wel zegd tegen iene die zien bezit niks veurstelt)

2015

Jouk

Krobbe

Een oolde, grieze krobbe zat
te krobben veur een stobbegat.

Et besien hadde prakkesaosies
vanwegens duustere relaosies,
en aand're echtelike ruzies.

Et maekte 'm dus gien illusies,
mar sprong inienend risseluut
zoe'n aanderhalve poot' veuruut...

De zunne scheen – de dag was helder!
Daor gong een krobbe naor de kelder...

Ik wete ok niet hóe of wát,
mar d'r bin kelderkrobben zát!

Uut: Greensgeval, 1984

Sjoukje Oosterloo

Braand

D'r is een grote braand uutbreuken waor as een boel volk op ofkommen is. De ni'jsjaegers van de kraanten bin ok al rap van de perti'j. D'r moet een braandweerman van de ledder valen wezen, en daor wil een journalist vanzels meer van weten. Hi'j vragt an braandmeester Jansen: 'Hoe kan et toch dat de braandweerman die van een dattigmeter ledder valen is toch de bonken niet breuken het?'
Et bescheid van de braandmeester ludet: 'Hi'j ston op de onderste tree.'

Zunne op 07.39, zunne onder 18.07

zondag **maendag**

22 23

feberwaori week 8/9 **feberwaori**

Onder de kappe wezen

(zegd as et iene et goed gaot wat betreft een baene of inkomsten; De Blesse, Ni'jberkoop, Ni'jhooltpae, Ni'jtriene, Peperge)

2015

Eerste Kertier (maone) 18.14

deensdag **woensdag**

24 25

feberwaori week 9 **feberwaori**

Hi'j zit op et aende van de wereld

(hi'j woont aachterof, veer van de bewoonde wereld; De Hoeve, Ni'jberkoop)

2015

Jan Wilgetiene

Kiepen...

Doe we nog in et Oosterse Veld woonden hadden we nogal wat kleinvee om de deure. En doe we wat tevule kiepen hadden verkochten we een peer an de ooldiezerboer, die aachter oons an de Scheidingsweg Oost woonde. De kiepen weren altied beste leggers west. Alliend bi'j de ni'je eigener kwam d'r gien ei meer uut. De man snapte d'r niks meer van. Wi'j wel. De kiepen gongen as ze leggen wollen deur et laand dat tussen oons huus en dat van de ooldiezerboer lag naor heur oolde hokke weeromme. Daor gongen ze heur eier leggen, omdat ze an dat hokke wend weren. De ni'je eigener haelde de kiepen de hieltied weer op en dan kreeg hi'j de eier mit. Et het lange duurd veur de kiepen an heur ni'je hokke wend weren.

donderdag **vri'jdag**

26 27

feberwaori week 9 **feberwaori**

Ie kun de luzen d'r wel mit de zwiepe overhenne jaegen
(wodt wel zegd van kael laand; Blesdieke, Ni'jtriene)

2015

Nationaole Komplimentedag
Veurjaorsmaond (Regenmaond)

zaoterdag **zondag**

28 1

feberwaori week 9 **meert**

Op slag en stoot staon
(op et punt staon; Oosterwoolde)

2015

Fotovraoge nr. 2:

Dit is de iesbaene van .....

Freddie de Vries

De Mavo-tied

Nao de basisschoele gong ik naor de Christelike Mavo in Wolvege. Dat was veur mi'j een allemachtigen grote stap in een tetaol ni'je wereld. De gemoedelikhied van de legere schoele was veurbi'j en ik wodde onveurbereid as een schuchter joongien zachiesan inweided in de wetten en eisen van de maotschoppi'je. Op de Christelike Mavo weren strenge regels en we weren as de dood veur de direkteur, die ok geregeld stiekem deur de klasseraemen loerde. Ok weren ze d'r niet zovule wend en 'oonze' leerlingen weren haost zuten aj' zaggen wat de jongen van de LTS, die naost oons naor schoele gongen, allemaol uutvratten.
Zo gebeurde et dat een maot van mi'j middags lange niet fit was en zo naost de baanke op de grond vul en ok nog begon te spi'jen.Et hiele passenielsbestaand was in rep en roer en in alle haost wodde een dokter beld. Dokter Osinga kwam rustig de trappe op en onderzocht de pesjent en zee mit een lichte grijns om de mond: 'Disse jonge moet thuus mar even zien roes uutslaopen.' Et dee blieken dat zien oolden niet thuus weren en doe had hi'j mit een peer maoten de bereburgflesse burgemeester maekt.
Aachterof bekeken he'k vule leerd op disse kleine schoele en soms hadden de ciefers nog wel hoger wezen kund. Zo ston ik een keer slecht veur Duuts. Dat gebeurde wel vaeker, mar mit een eindsprintien haelde ik altied wel weer een voldoende. De lerer van Duuts hadde wat ni'js bedocht om oons wat an te vieteren. Degene die et hoogste ciefer hadde en degene die zien ciefer et hoogste steeg moch mit him en zien vrouw een peer daegen mit naor Duutslaand. Ik hadde krek de gang d'r weer in en de achten en alderdeegst negens roegelden binnen. Mar deur dit ni'js mos opiens de rem d'r op, want ik bleef nog liever zitten as mit him een peer daegen naor oonze oosterburen!

Zunne op 07.24, zunne onder 18.20

maendag **deensdag**

2 **3**

meert week 10 **meert**

Hi'j het een slag van de meule had
(hi'j is een betien getikt; Blesdieke, Else, Hooltpae, Noordwoolde, Ni'jhooltpae, Scharpenzeel)

2015

Volle Maone 19.06

woensdag **donderdag**

4 **5**

meert week 10 **meert**

Wie 'm tot een schaop maekt,
wodt deur een wolf opvreten
(aj' je te gewillig gedregen, gaoj' d'r op een keer onderdeur; Hooltpae)

2015

Jan H. Lantinga

Bureplicht

Bureplicht was vroeger een ding dat vanzels sprak; et heurde zo. Et was mekaander helpen as et neudig was. Dat gong neffens een ongeschreven wet. Iederiene kende de regels. De kennis d'r van wodde deurgeven deur et mitdoen. Aenlik was et gien plicht, mar doen. Iederiene wus daj' mekaander neudig hadden. Dat was bi'j bliedschop en leed. In 1960 he'k mien vader vraogd hoe as dat vroeger percies toegong. Die hadde et zels in et begin van de ieuw nog volledig kend. Van wat hi'j me vertelde, he'k antekenings maekt en zodoende kan 'k aorig weergeven hoe as et veur 1914 in Blesdieke gangber was. In aandere dörpen weren hier en daor kleine verschillen. Et mitleven en hulpe geven gebeurde veurnaemelik bi'j geboorte, trouwen, ziekte en dood.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Bureplicht – geboorte

Veur de hulpe (vroedvrouw) bi'j de geboorte wodde zels zorgd. As et kiend geboren was, kwam de naostwonende buurvrouw. Die hul et wel zoe'n betien in de gaten as et zoveer was. Die buurvrouw bleef die dag bi'j de kraomvrouw. De buurvrouw van de aandere kaante kwam dezelde dag nog even kieken. Op 'e dag van de geboorte wodde mondeling bericht daon an de buren. Dat gebeurde bi'j twaelf buren, naemelik zesse an weerskaanten van et geboortehuus. De kraomvrouw mos negen daegen op bedde blieven. Dat was ok een vaaste regel. In die negen daegen kwammen de twaelf buurvrouwen, an wie bericht daon was, op bezuuk. Dat gong zoe'n betien bi'j beurten. Ze nammen dan ok wat mit. Dat was soep, een krentebolle of ries mit rezienen. As de kraomvrouw weer in de bienen was, kwammen diezelde buurvrouwen nog een keer op bezuuk. Dan nammen ze een jurkien of zokzowat veur et kiend mit.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Wereld Gebeds Dag

vri'jdag **zaoterdag**

6 **7**

meert week 10 **meert**

Hi'j is wat strak
(hi'j utert him niet, is wat stief; Ni'jberkoop)

2015

Internationaole Vrouwludedag Zunne op 07.08, zunne onder 18.33

zondag **maendag**

8 **9**

meert week 10/11 **meert**

Hi'j was de wereld te riek
(hi'j was in de wolken; De Fochtel, Ni'jberkoop)

2015

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. mitklinker .

2. voegwoord . .

3. lidwoord . . .

4. aanderen . . . .

5. scharpe opmarking . . . . .

6. hemellichem . . . . . .

7. mond . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

Sjoukje Oosterloo

Verschil tussen heit en zeune

Tiedens et keuningschop van de Belgische keuning Albert II kreeg hi'j ieder jaor wel meer as tienduzend bedelbrieven van zien onderdaonen. Bi'jkaans zoe'n vuufhonderd Belgen kregen doe van de keuning een gift van wel meer as twiehonderd euro de man toebedield. De laeste jaoren, doe zien volk te lieden had onder de krisis, gaf hi'j de hieltied meer geld an de noodliedende meensken. Keuning Albert was dus een gulle keuning en dat staot him te priezen.
Zien zeune preens Laurant is krek et tegengestelde van zien heit. Disse preens is now ienkeer et butenbientien van de Belgische keuninklike familie, en komt geregeld negatief in et ni'js vanwegens zien eigengereide doen en laoten.
Deur een uutzending op de Waalse tillevisie kwam preens Laurant weer es in opspraoke deur zien onbeheurlike gedrag. Hiel et Belgische tillevisieminnende pebliek zag hoe hi'j op 'e jaorbeurs mit groot gebaor zien zelschop op een iesien trakteerde, en een tientien teveurschien haelde om of te rekenen. Mar op et laeste nippertien stak hi'j et geldbriefien weer in zien eigen buse, en zee: 'Disse iesies bin veur rekinge van de orgenisaosie.'
Algemien bekend is dat preens 'Woef', zien bi'jnaeme, steevaaste vragt om een kotting van dattig percent, alderdeegst ok nog bi'j et bestellen van een pizza. Preens Laurant is dus dudelik niet zo goedgeefs as zien heit, mar een hatstikke pietluttige, deune preens.
D'r is dus een groot verschil tussen heit en zeune.

Biddag veur et gewas
en de arbeid (prot.)

deensdag **woensdag**

10 11

meert week 11 **meert**

Hi'j zweerde zeuven zak vol
(schepte geweldig op; Ni'jberkoop, Steggerde)

2015

Laeste Kertier (maone) 18.48

donderdag **vri'jdag**

12 13

meert week 11 **meert**

Die het een tonge, zo giftig as een adder
(Donkerbroek, Oosterwoolde)

2015

Harmen Houtman

Daenken is praoten mit jezels

Alliennig en tóch kan ik nog praoten
mit mi'j, die jaorenlaank bi'j me is.

Gedaachten toveren een verhael
dat nochter maekt, verwondert
of mien hatte onrustig boonsen lat.

Ik stel vraogen en geef bescheid
mit twiefel of mit overredingskracht.

Overwegings vliegen as gritten veurbi'j,
inzichten bouwen nussies in mien heufd,
striedlust straolt mien ogen uut

Alliennig... en tóch kan ik nog praoten
mit mien ikke, die mezels vertrouwt.

Grappien

Jeroen en Wieger kopen tegere een flesse cola. 'Elk de helte,' zegt Jeroen.
'Da's best,' zegt Wieger en hi'j drinkt in ienkeer de hiele flesse leeg.
'Waoromme doej' dat now,' vragt Jeroen.
'Now,' antwoordt Wieger, 'mien helte zat onderin!'

Moppien

Mem vragt an Anneke wat zi'j an et lezen is.
'Dat weet ik niet, Mem,' zegt Anneke.
'Hoe kan dat now,' vragt Mem, 'ie lezen ommes hadde-op!'
'Dat weet ik ok wel,' antwoordt Anneke, 'mar ik luuster d'r niet naor!'

zaoterdag **zondag**

14 15

meert week 11 **meert**

Hi'j is zo op 't aende
(is gauw driftig; Berkoop, Buil)

2015

Zunne op 06.52, zunne onder 18.45 Dag van de Burger

maendag **deensdag**

16 17

meert week 12 **meert**

We moe'n op oons eupenst wezen
(we moe'n hiel goed opletten; Wolvege)

2015

Jouk

Draotien

D'r zat een klein kebooltertien
vlak naost et grote pad.
Dat zat daor op een tooltertien
en schommelde mar wat.

De wiend gaf et een douwgien,
mar evenpies - hiel kot.
Doe brak op slag et touwgien,
't kebooltertien was vot.

Wat is et wieze lessien van
et bovenstaonde praotien?
't Gelok van elke kleine man
hangt an een zieden draotien!

Uut: Greensgeval, 1984

Jan H. Lantinga

Bureplicht – trouwen (1)

Et was regel dat de meensken op donderdag of vri'jdag naor et gemienteehuus gongen veur de ondertrouw. De oolde naeme hierveur was dat ze onder de geboden gongen of dat ze de geboden angavven. Ik daenke dat disse benaeming weeromme gaot naor de tied van veur 1795, doe d'r nog gien wet was van et burgelike huwelik. Veur dat jaor beston alliend et karkelik huwelik.
Trouwd wodde d'r op zaoterdag. Dat was dan op 'e zaoterdag, twie weken nao de eerste zaoterdag van et in ondertrouw gaon. D'r woddde altied zegd daj' veertien daegen in ondertrouw stonnen. Feitelik was et ien of twie daegen meer. Vroeger was d'r et begrip dat et in ondertrouw gaon gul as et angaon van een verbientenis. De brulloft wodde dan ok hullen veur de dag van et trouwen. De eerste zundag nao de ondertrouw gongen de oolden van de jonge de hiele dag te gaaste bi'j de oolden van et maegien. De volgende zundag was et krek eersomme. Op 'e aovend van die dag was de brulloft. Behalven de familie weren d'r de buren van weerskaanten. Krek as bi'j een geboorte weren dat twaelf buren. Pattie gongen wieder mit uutneudigen , dan was et een grote brulloft.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Nationaole Boomfeestdag

H. Jozef (r.k.)

woensdag **donderdag**

18 19

meert week 12 **meert**

As de vos de passie preekt, boer pas op je gaanzen
(vertrouw gien huichelder; Hooltpae)

2015

Wereld Vertel Dag
Ni'je Maone 10.36

Begin van et Veurjaor 00.45 M.E.T.
Internationaole Dag tegen Racisme en Diskriminaosie - Wereld Poëzie Dag

vri'jdag **zaoterdag**

20 21

meert week 12 **meert**

Leuven en leuven is twieje
(geleuven is dan wel wat, mar bödt nog gien zekerhied; Langedieke)

2015

Jan H. Lantinga

Bureplicht – trouwen (2)

Een peer daegen laeter, op een aovend in de weke, was d'r nog een brulloft. Die was allienig veur et jongvolk. Et uutneudigen veur elk van de beide brulloften gebeurde mondeling. Dit gebeurde deur een zuster van de bruid en de bruid zels. Op 'e brulloften was d'r meerstal iene mit een moenieke. Soms wodde d'r ok daanst. Et jonge peer hadde vier feesten. Twie keer bi'j de oolden van weerskaanten, dan veur de getrouwden, en een keer veur et jongvolk. Een jaor of wat veur 1914 kwam et uutneudigen deur et sturen van kaorten op gang. Dat woddde in kotte tied algemien.
Zo omtrent 1910 zol een buurmaegien van mien opa en beppe in Blesdieke de grote stap doen. De jongeluden gongen mit de tied mit. Et kennisgeven deden ze mit et sturen van drokte kaorten over de post. Dat was doe wel wat ni'js. Mien opa vun dat mar niks. Tegen beppe zee hi'j: 'As ik niet weerd bin dat ze mi'j dat niet zels vertellen, gao 'k d'r ok niet naor toe om ze gelok te weensken.' Beppe docht d'r aanders over, mar ze zorgde d'r wel veur om et mit een stiekem praotien bi'j de buren weten te laoten. Et buurmaegien is doe wel zels kommen om et te vertellen. En opa was daor tevreden mit.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Attie Nijboer

Lochten

Nargens zokke mooie lochten
As in oons kleine kikkerlaand

Gries
Zwat
Rood
Oranje

Wolkens mit een goolden raand

Bi'j tieden
Verdrift de wiend
Et grauw
Schoft de zunne
Et gries an de kaant
Verschient et hemelsblauw

Za'k bliede as een kiend verzochten
Et kan lieden!
Ik gao vandaege naor et straand!

Wereld Waeter Dag

Werelddag van de Meteorologie
Zunne op 06.36, zunne onder 18.57

zondag **maendag**

22 meert — 23 meert

week 12/13

Zo dreuge as gotte
(slim dreuge, ok wel zegd van iene die dreuge uut de hoeke kommen kan; Ni'jberkoop)

2015

Wereld Tuberculose Dag

Maria Boodschap (r.k.)

deensdag **woensdag**

24 meert — 25 meert

week 13

Aj' de duvel dienen willen, moej'm melk voeren
(zute broties bakken, vlaaiken; Buil)

2015

Sjoukje Oosterloo

Lekker ding (1)

Omke Dirk en tante Miene bin al aorig op leeftied, hi'j is 99 en zi'j 96 jaor. Ik mag daor altied graeg even henne gaon, al gebeurt zoks netuurlik vusen te min. De oolties bin altied opgeruumd en slim bliede as ik even an kom. Doe tante een keer even naor de melkboer was, lochtte omke zien hatte en verklapte me: 'Tante Miene wodt de laeste tied wel slim vergeetachtig.'
Bezorgd daenk ik, was dat et ienigste mar. Ze kun allebeide bi'jkaans niet meer uut heur stoel kommen zo krebentig bin ze. Versleten heupen en kni'jen bin et risseltaot van een levenlaank hadde warken. Omke vergaot van de piene, mar tante vernemt d'r niks van wil ze me geleuven laoten. Tot veur kotten dee ze alle wark zels nog. Wel stokkien bi'j betien, en ie moe'n niet te krekt zien vanzels, mar ze was d'r nog aorig groots op dat ze et zels nog beredden kon. Tot tante een keertien in onmacht lag en omke heur niet helpen kon. Doe het hi'j votdaolik 112 beld en d'r bi'j zegd dat d'r alliend mar iene kommen hoefde om tante weer in de bienen te helpen, d'r mekeerde heur niks. Mar wat gebeurde d'r, vertelde omke: 'Alle hulptroepen mit toeters en bellen rokten an. De ziekewaegen mit loeiende sirene, de pelisie, de huusdokter. En ik hadde nog zo zegd dat et niet hoefde!' zee hi'j hiel verontweerdigd.
Om kot te gaon, deur dit veurval bin doe alle prikken in 't wark steld om veur heur een plakkien te zuken in een verpleeghuus. In de loop van de tied hadde ik heur al es beld as d'r al schot in zat mit et oge op een eer woonplak. Omke Dirk gaf as bescheid: 'We hebben al wel een kaemer toewezen kregen, mar daor willen we niet in. Dan zitten we de gaanse dag tegen een grote bliende mure an te kieken wiels we now mooi roem uutzicht hebben.' Dus dat wodde ofkitst.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoukje Oosterloo

Lekker ding (2)

Kotleden was ik nog even weer bi'j heur. Tante was oolds wodden mit heur reenfelige smalle voegelsnutien, vul me votdaolik op. Ze heukelde wat deur de kaemer wiels omke in zien stoel veur et raem zat. De hiele boel ston op zien kop, et weren allemaole boeken en papperassen. De kiender kwamen now en dan om de boel te beredden vanwegens dat ze bi'jkotten verhuzen gongen naor een ni'j appattement, vertelde omke. Neerslachtig, wa'k hielendal niet van him wend was, zee hi'j: 'Ik zie zo tegen de verhuzing an. Bi'jkotten wor ik 99 jaor, en now moe'we nog weer verkassen.' Liekewel zag hi'j ok wel in dat et zo niet langer kon. Tante Miene was lieke bliede as altied. Neffens mi'j had ze gieniens in de gaten wat d'r te gebeuren ston. Ze diepte een fotoboek uut de rommel en gong naost me zitten. Tegere blaederden we d'r wat in omme. We zaggen een foto van heur doe ze nog een jonge blom van pakweg een jaor as twintig was. Nog een mooi strak vellegien en zo slaank as een denne. 'Tante, wat waj' eertieds een lekker ding!' flapte ik d'r uut. Tante Miene legde et fotoboek vot. Ze lachte en wiels alle reenfelties mitlachten zee ze: 'Och kiend, eertieds? Niet alliend eertieds, heur. Dat bin 'k de hieltied nog.

Internationaole Theaterdag
Eerste Kertier (maone) 08.43

donderdag **vri'jdag**

26 **27**

meert week 13 **meert**

Zo dronken as een kenon
(Buil, De Hoeve)

2015

Begin van de Zoemertied
Palmzundag

zaoterdag **zondag**

28 **29**

meert week 13 **meert**

As 't regent en de zunne schient,
hebben de kiepen kermis
(Oolde- en Ni'jlaemer, Spange)

2015

Fotovraoge nr. 3:

Dit is de klokkestoel van .....

Zunne op 07.20, zunne onder 20.09

maendag **deensdag**

30 31

meert week 14 **meert**

Iene de kepittels oplezen
(flink de waorhied zeggen; Buil)

2015

Grösmaond

Wereld Autisme Dag
Witte Donderdag

woensdag **donderdag**

1 2

april week 14 **april**

Keer 'm die koe, want hi'j gaot naor Merum
(wodde zegd as een koe d'r vandeur gaon wol; De Haule)

2015

Jan Wilgetiene

De knarrie

Zoas haost iederiene in Noordwoolde hadde mien breur ok een stoelefebriekien. As op vri'jdagmiddag et wark klaor was, dan gongen ze tegere mit de knechten naor et kefé om een peer borrelties te nemen. Et was netuurlik altied slim gezellig. Die keer gong iene van de knechten niet mit omdat hi'j de knarrie dood hadde. Hi'j mos naor Noordwoolde om een ni'jen iene te haelen. Et duurde veul langer as gewoonlik veur hi'j weeromme was, mar nao verloop van tied kwam hi'j d'r toch anfietsen. An de meniere waorop hi'j fietste konnen we wel zien, dat hi'j niet alliend om een knarrie uut west was. Doe hi'j bi'j et kefé van de fiets ofstappen wol vul hi'j dan ok prompt overziede. Hi'j vul krek op et deusien waor de knarrie in vervoerd wodde. En de knarrie? Hatstikke dood netuurlik. Et ienige wat hi'j zee was: 'Now moet ik verdomme weer naor et dörp fietsen om een ni'je knarrie te kopen...'

Grappien

Meester het een hiel makkelik rekensommegien: 'As d'r vuuf vliegen op 'e taofel zitten en ik slao d'r twieje dood, hoevule blieven d'r dan over?'
'Alliend de twieje die dood binnen, meester,' antwoordt Jeroen.

Moppien

Een man en een vrouw bekieken tegere een museum.
'Jan, moej' es kieken,' zegt de vrouw tegen heur man. 'Dat vien ik toch wel een allemachtig lillik schilderi'je. Ieje dan?'
Jan kikt heur es an en zegt veurzichtig: 'Och maegien, zet je brille es op, en maek daj' veur die spiegel wegkommen!'

Goeie Vri'jdag
Volle Maone 14.06

vri'jdag

3

april

week 14

Begin Pésach (isr. Joods Paasfeest)
Werelddag tegen Laandmienen
Stille Zaoterdag

zaoterdag

4

april

Hi'j hul him van ketoen
(hi'j hul him rustig, kalm; Donkerbroek)

2015

Spekzundag
Eerste Paosdag

zondag

5

april

week 14/15

Twiede Paosdag - Eiermaendag
Zunne op 07.04, zunne onder 20.21

maendag

6

april

Een slag om et oor hebben
(een min zin hebben; Steggerde)

2015

Jouk

Eulie

Et torenhaentien van De Blesse,
dat piepte al bi'j wiendkracht zesse.

Dus wol de koster, veur 't fesoen,
wat eulie om die poten doen.

Mar oe..., hi'j kletste naor beneden...
daor is hi'j dus an overleden...
En weej' wat doe de meensken zeden?

Ze fluusterden et dörp deur, dat
de koster in de eulie zat!

't Is waor heur, ze bedaenken wat!

Freddie de Vries

Te vieter neumen

Ik zit al sund mien jonge jaoren op voetballen, mar een echte sportman bin'k nooit west. Ik hebbe beslist gien atletisch lichem en ik bin zo stief as een deure. Toch bin 'k ien van de ienigste Stellingwarvers die ooit Fries kampioen west is. In 1990 bin ik Fries kampioen 'tûneluke' wodden in Akkkrum. Mit et tûneluke mos ie op een tonnegien zitten, dat om de mast van een schip henne zat. Via een ketrol mos ie dan je zo vlogge aj' konnen naor de overkaante van et waeter trekken. Mien schoonoolden gongen alle jaoren te kieken naor dit waeterspektaokel waorbi'j et beroemde advekaotenduo Willem en Hans Anker heur smeuïge kommetaor gaf. Ok was d'r wel 'slingeraep', mar daor was ik niet atletisch genoeg veur. Bi'j et tûneluke kwam et veural op evenwicht an en dat was veur mi'j as evenwichtig persoon een peuleschellegien en ik wun dat jaor dan ok mit overmacht. Nao de huldiging, kompleet mit et Friese volkslied, begavven we oons in et roerige uutgaonsleven van de Akkrummer horeka. In kefé 't Jagertje wodde et een groot feest mit de gebroeders Anker as gangmaekers. De volgende morgen belde Radio Fryslân op om een interview. Ik kon ze niet ofpoeieren en ze zollen mit een ure veur de deure staon. Ik wodde toch wat zenewachtig en doe de belle gong streek ik, wiels gien meens me veur de radio zien zol, et haor nog wat terechte en eupende de deure. Tot mien grote verbaozing stonnen mien schoonoolden daor mit een nepmikrefoon en een koffertien mit de letters van Omrop Fryslân d'r op. Feitelik was dit een oplochting veur mi'j, mar ik mos ok bekennen dat ze nao hiel wat speldeprikken van mien kaante, eindelik mi'j es weerommepakken konnen en ze hebben mi'j op disse wieze beheurlik te vieter neumen.

Wereld Gezondheids Dag

deensdag **woensdag**

7 **8**

april week 15 **april**

Ie moe'n niet zo an de ketel slaon
(ie moe'n niet zo opscheppen, bluffen;
Ni'jtriene, Oolde- en Ni'jlaemer, Wolvege)

2015

Preenses Ariane (2007)
Aende Pésach (isr. Joods Paasfeest)

donderdag **vri'jdag**

9 **10**

april week 15 **april**

Daor kuj' om mi'j de duvel bi'j haelen
(dat zie ik niet zitten, bekiek et mar; Spange)

2015

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

. . _ . .	Stellingwarfs veur 'teil'
. . . _ .	boerejassien
. _ . .	niet glad
. . _ . .	soort voegeltien
. . . _ . .	meubelstok
. . _ . .	bloedzoeger
. . . _	diel van et lichem

Henk Jager

Waterschorpioen, Waeterschorpioen, Nepa cinerea (1)

De waeterschorpioen is femilie van de waeternaalde. Beidend hebben vangaarms en een holle naalde an et aachterlief. Et lief van de waeternaalde is liekewel smal, lang en rond, wiels dat van de waeterschorpioen bried en plat is.
De kleur van de waeterschorpioen is zwatbruun. Dat is een goeie schutkleur. Tussen de waeterplaanten liekt de waeterschorpioen krek een dood bladtien en tegen de onderwaeterbojem stikt hi'j niet of.
De waeterschorpioen is gien goeie zwemmer. Hi'j kan ofdaelen en opstiegen deur mit zien poten te trappelen, mar dat gaot hiel traoge. Hi'j duukt ok niet diepe, mar blift min of meer in de buurt van et waeteroppervlak. Ok kropt hi'j vaeker as dat hi'j zwemt, bi'jglieks deur de waeterplaanten of over de onderwaeterbojem.
De waeterschorpioene is vaeke tussen de waeterplanten te vienen. In onbegruuid waeter kan hi'j liekewel ok stief tegen de kaante an zitten. Hi'j kan hiel lange onbeweugen zitten blieven. Zodoende marken prooidierties him niet op. Dierties die te dichte bi'j kommen, gript hi'j mit zien vangaarms. Hi'j stikt de prooi mit zien stiksnute, maekt him lam mit verteringssap en zoegt et slaachtoffer leeg. Tot zien prooien beheuren waetervlooien, larven van nefies, vissies en dikkoppen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Wereld Parkinson Dag

Laeste Kertier (maone) 05.44

zaoterdag **zondag**

11 # 12

april week 15 **april**

Et ketten is zo stark as de zwakste schaekel
(Blesdieke, Else, Steggerde)

2015

Zunne op 06.48, zunne onder 20.33

maendag **deensdag**

13 # 14

april week 16 **april**

Die koe is zo dunne, ie kun de pette d'r wel an ophangen
(Ni'jberkoop)

2015

Henk Jager

Waterschorpioen, Waeterschorpioen, Nepa cinerea (2)

De zwatbrune veurvleugels van de waeterschorpioen bin verhadded tot dekschilden. Onder die schilden zitten ragfiene aachtervleugels. Vliegen kun waeterschorpioenen mar kwaolik. Toch huzen ze soms in ofsleuten waeter, zoas heidevennen. Onder de zwatbrune dekschilden zit ok een helrood kleurd aachterlief verburgen...
De peertied van de waeterschorpioen vaalt meerstal in meie. De eier wo'n dan ofzet an drievende stokken van plaanten. Vaeke gaot et dan om dood materiaol. De eier kommen an de onderkaante te hangen. Ze wo'n vaasteprikt mit draoties die deur et plaanteweefsel hennestikken. Die draoties kommen krek boven et waeteroppervlak uut. Ze zorgen d'r veur dat de eier locht (zuurstof) kriegen. Nao een weke of drieje, viere kommen de eier uut. De jonkies zien d'r votdaolik uut as waeterschorpioenen. Ze hebben liekewel een in verholing kotte naalde an et aachterlief. Tiedens heur gruui naor volwassenhied vervellen ze een tal keren.
Waeterschorpioenen bin et hiele jaor deur in et waeter te vienen. Ze kun ok strenge winters overleven, alderdeegst onder dik ies.

Stroom

Sjoukje Oosterloo

We vienen et mar hiel gewoon dat awwe een knoppien indrokken of ommedri'jen, et locht of de radio angaot. In de veertiger jaoren van de veurige ieuw was dat wel aanders. Eerst kregen de meensken in de dörpen elektrisch en laeter wodden de boerderi'jen butenuut ok ansleuten op et elektrische net.
Ok bi'j Jan en Griet kwam d'r elektrisch. Et hadde wel lange duurd eer et d'r an toe was omreden ze een aende buten et dörp woonden. Now, dat was me een geweerwodding! Jan en Griet hadden een grote huusholing, en op een dag kreeg Griet een stofzoeger. Vloervegen mit stoffer en blik hoefde niet meer, wat een uutkomst. En doe Jan op een dag thuuskwam mit een grote deuze aachter op 'e fiets, keken ze allemaole mal op doe daor een radio uut kwam. As aovens de kleinste kiender op bedde laggen, luusterden Jan en Griet mit de ooldste jeugd op deensdagaovend mit rooie oorties naor 'De bonte deensdagaovendtrein'. De gas- en eulielaampen wodden votdaon. Jan gooide de laampeboel in de diepe dobbe aachter in et koelaand. 'Vot mit de boel, opruumd staot netties,' glimkte Jan voldaon. Mar daor kreeg hi'j al spiet van. Et wol nog wel es gebeuren dat de stroom even uutvul, en dan was d'r gien eulielaampe meer om bi'j te lochten. Op een aovend, krek doe ze broodeten zollen vul de stroom weer uut. Griet stak een keerze an en zette die midden op 'e eterstaofel. Ze waorschouwde et jongste maegien: 'Bettie, daenk d'r omme, niet an et taofelklied trekken. Dan vaalt de keerze om en vligt de boel in de braand.' Votdaolik nao et eten gong Bettie veur et raem zitten om naor buten te kieken. Onderwiels was et al slim duuster wodden en d'r vul niks te zien. Et duurde een hottien doe kwam de bus d'r an. Bettie klauterde bovenop een keukenstoel en reup: 'Mem, Heit, d'r is weer stroom! Ik zie de ESA-bus ankommen, en die het et locht op!'

Sikteressedag

woensdag **donderdag**

15 **16**

april week 16 **april**

Hi'j het nog nooit een misse slag had
(et gaot bi'j him altied goed; Spange)

2015

Ni'je Maone 20.57

vri'jdag **zaoterdag**

17 **18**

april week 16 **april**

Dat gong d'r rap vandeur, zee de pappegaai,
doe de katte 'm in de bek hadde
(Oosterwoolde)

2015

Harmen Houtman

In et diepe waeter...
(vleugien Kavafis)

Doe ik op die vroege meitiedmorgen
op 'e huken bi'j et waeter zat,
zag ik jow 'gezichte' mit zaachte ogen
onder de zute golven van de stroom.

Ik docht an de tied dawwe tegere
op 'e stoelen onder de grune bomen
van mekeers liefde dronken,
et iene heldere glas volgde et ere
en we motten gien inkelde druppe...

De naacht kwam en de steerns
hadden heur verschoeld in de hiete locht,
jow weren vertrokken en d'r lag
alliend een brune riem van touw
die ooit om de teren van jow chiton zeten had.

Woj' weerommekommen bi'j mi'j,
wus ie da'k jow ofgrieslik mist hadde ?
Even droomde ik in gedaachten vot
... doe was et waeter veerder stroomd...

Burehulpe – ziekte

Bi'j ziekte was d'r ok burehulpe. As een vrouw ziek was, dan zorgden buurvrouwen dat alles in huus zien beloop kreeg. Bi'j ziekte van de man verzorgden de buren et vee en et neudige laandwark wodde ok daon. D'r wodde nooit wat veur rekend. Dat kwam niet iens bi'j de meensken op. Bi'j slimme ziekte wodde naachs bi'j de zieke waekt. Daor kwammen dan twie buren veur. Et waeken wodde deur de buren omstebeurten daon.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Zunne op 06.33, zunne onder 20.45

zondag **maendag**

19 20

april week 16/17 **april**

Dat wief is me gien ankiek weerd
(gun ik gien blik, vien ik niks weerd; Scharpenzeel)

2015

Dag van de Eerde

deensdag **woensdag**

21 22

april week 17 **april**

Et komt tot de veurdeure in,
en 't gaot lieke hadde tot de aachterdeure weer uut
(De Fochtel)

2015

Fotovraoge nr. 4:

Dit taelmonement ligt op de greens van ..... en .....

Jouk

Trukien

'Dag meneer,' zee 't kleine entien.
De Mercedes heurde dat.
'Zo, aarmzaolig minnig ventien,
hebb' ie wel Citroensap had?'
Daor kwam Daf - et was een trukien...
doe was de Mercedes schroot...
Mar et entien nam een dukien
en zwom wieder in de sloot

Uut: Geensgeval, 1984

Dag van et Boek

donderdag **vri'jdag**

23 **24**

april week 17 **april**

We bin wat op 't aachterlikste vanmorgen
(we lopen wat aachter mit et wark, we bin wat laete; Steggerde)

2015

Wereld Malaria Dag

Roepingenzundag (r.k.)
Eerste Kertier (maone) 01.55

zaoterdag **zondag**

25 **26**

april week 17 **april**

Hi'j is slim op 'e centen, et is een voele pikkerd
(hi'j let goed op dat hi'j niet tevule uutgeft, hi'j is altied op geld uut; De Fochtel)

2015

Jan Wilgetiene

Persoonsbewies

Tiedens de oorlog moesten we een persoonsbewies hebben dat we altied bi'j oons dregen moesten. In die tied warkte ik veur een bedriefien in Bosschoord. Mien jasse hong in de schure over een schut waor een stok of vuuf geiten aachter stonnen. Doe ik et wark daon hadde, zag ik tot mien grote schrik, dat de geiten de hiele voering uut mien jasse vreten hadden. Ok et persoonsbewies, dat ik in mien jassebuse hadde, was hielemaole vervreten. Ik gong naor et pelisieburo an de Ni'jeweg waor ik pelisie Van Brakel trof. Die zee tegen mi'j da'k mar naor het gemientehuus in Wolvege toe gaon mos veur een ni'j persoonsbewies. Daor was ik niet bliede mit, omdat ik van et Oosterse Veld hielemaole op 'e fiets naor Wolvege moest. Ok daor zat et niet mit. Ik hadde krek in die tied een dikke stienpoeste op mien wange. Zo arg dat mien heufd d'r schieve van was. Op et gemientehuus vunnen ze da'k daordeur niet genoeg op 'e foto leek. Ik mos mar weerommekommen as ik daor wel weer een betien leek. Ik kon praoten as Brugman, mar ze verrekten et om een ni'j persoonsbewies te geven. Doe de stienpoeste vot was bin ik mar weer op 'e fiets stapt en weerommegaon naor et gemientehuus om mien heufd zonder stienpoeste zien te laoten. Ze weren tevreden en zo kreeg ik toch nog mien ni'je persoonsbewies.

OTTO, HEER VAN BUIL

DEUR: FRANK SPIJKERS

OTTO DE BOUWER 1

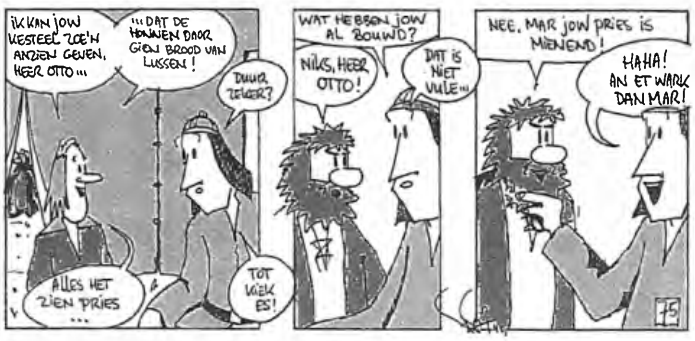

Keuningsdag
Z.M. Keuning Willem-Alexander (1967)
Zunne op 06.18, zunne onder 20.57

maendag **deensdag**

27 # 28

april week 18 **april**

Zo dichte as haor op een hond
(hiel dichte tegen mekeer; Blesdieke, Ni'jhooltpae, Oolde- en Ni'jlaemer, Scharpenzeel)

2015

woensdag **donderdag**

29 # 30

april week 18 **april**

Da's een duraobel spul
(dat kost een boel geld; Appelsche)

2015

Sjoukje Oosterloo

Griet heur wil is wet

Jelle en Griet bin de trotse oolden van wel zes kiender. Eertieds doe ze trouwden was Griet een mooie slaanke meid. Omreden Griet staepel is mit kleine kienderties en ze dus al hiel wat keerties iene op disse wereld zet het, kuj' et an heur lichem ok wel zien. Ze is now een gezellige dikke moeke. Butendat krigt ze heur zeuvende poppien en dat wil mar niet vlotten. Zenewachtig zit Jelle naost zien vrouw, die mit zwaore barenswenen in et ziekenhuusbedde ligt. De dokter die begreuten het mit de zenewachtige Jelle vragt: 'Willen jow een lekkere kop soep, Jelle?'
Dokter het de woorden nog mar amper uut de mond, as daor riest Griet votdaoliks omhogens. Mit een bezwiet heufd raost ze tiedens een ni'je wee: 'Jelle soep! Ik hier liggen te krimpen van de piene en hi'j soep! Gien spraoke van!'
Deur Griet heur hevige reaktie is dokter zuver ok van slag, krekkengeliek as Jelle.
Jelle krigt dus gien soep. Griet heur wil is thuus, mar alderdeegst ok in et ziekenhuus wet.

Attie Nijboer

Nusselen

Wat een drokte
En gevlieg
In en uut
En uut en in
Maegies leeg
Bekkies vol
Op en of
Dag in dag uut
De klus is dreeg!

Tot vanmorgen
Et oolderlik besluut
Een aende maekte
An et zorgen
Bliede dat et lokte
Daor gaot de laeste spruut
Dan begint weer opni'j

Et husselen
Et nusselen
Et wonder van et ei

Dag van de Arbeid
Bluuimaond

vri'jdag **zaoterdag**

1 **2**

meie week 18 **meie**

Die lopt mit een slag in de rogge
(hi'j lopt, dot of is eigenwies; Noordwoolde)

2015

Dag van de Zunne
Werelddag van de Passevri'jhied

Volle Maone 05.42
Dodeherdaenking
Zunne op 06.05, zunne onder 21.09

zondag **maendag**

3 **4**

meie week 18/19 **meie**

De oolderdom moet eerd wodden
(De Blesse, Peperge)

2015

Roely Bakker

Et was in meie (1)

Pieter dee de ogen eupen en vuulde dat et zaoterdag was, want d'r hong wat vroliks in de locht, een gevuul van vri'jhied. De geur van vas brood kringelde zien neuze in en buten in de tuun begon Woef, de Duutse herder, te blaffen. Pieter keek op 'e wekker. Acht ure. Omdat et nargens veur neudig was om haost te maeken mit van bedde kommen, bleef hi'j nog een schoffien liggen om te bedaenken wat hi'j vandaege doen zol. Et was meie, deur et gedien stri'jde de zunne goolden plakkies op 'e grond. Et ledikaant tegen de aandere mure was leeg. Tinus was d'r al uut, die mos vandemorgen voetballen. Onbegriepelik dat twielingbreurs zo van mekeer verschillen kunnen. Tinus ien en al sport en beweging, wiels hi'j zels et liefst mit de neuze in de boeken of aachter de pc zit. Niet om een spullegien te speulen mar om de femiliegeschiedenis uut te pluzen. Ok de dörpsgeschiedenis en de aachtergrond van oolde bouwwarken vint hi'j interessaant. En wie krigt d'r een breuken bien? Krek, Pieter weer. Mar now gaf hi'j him nog even daele.

***

Inienend zit hi'j recht overaende, is hi'j me daor werempel weer in de slaop raekt. Een blik op 'e wekker vertelt him dat 't al bi'j tienen is. Buten gaot Woef verschrikkelik tekeeer, daor is hi'j wakker van wodden vanzels. Et geblaf klinkt hoge en schril. Zo blaft de hond inkeld as hi'j argens benauwd veur is.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Roely Bakker

Et was in meie (2)

Pieter hijst himzels tot et bedde uut en hinkelt naor et raem, beni'jd waor de hond zo bange veur is. In de tuun, onder de bluuiende seringepolle staot een... Ja, wat staot d'r eins? Et het nog et meerste vot van een perjektie, een filmbeeld. Woef het him op et terras weerommetrokken en staot mit et nekkehaor recht overaende, de poten stief op 'e grond, strak naor de verschiening te kieken.
Pieter veegt him de ogen uut, dit is verbelinge vanzels, een zinsbegoocheling. Et maegien, et is dudelik een vrommesien, keert heur gezicht naor et raem.
Ze liekt te lachen. Heur ogen, gruun as et frisse veurjaorsblad, schitteren him integen. De lange rokken, paors as de seringeblossems, golven zachies in wiend. Et zwatte haor hangt krulderig op heur schoolders. Een mooi plaetien is et. Ze heft as bezwerende een haand omhogens en komt op et raem an zweven. Pieter staot as verstiend. Hi'j het vaeke genoeg heurd over geestverschienings en dolende zielen. Mem het een boekekaaste vol mit spirituele boeken. Pieter het et him altieten et iene oor in et aandere uut gaon laoten. Et ofdaon as vrouwludegedoe.
'Wat ziej' daor toch Woef?' De stemme van Mem liekt de hond te kalmeren, et geblaf nemt of. Pieter kikt evenpies heur kaante op. As hi'j de ogen weer op et grösveld richt, ligt et d'r strak, gruun en leeg bi'j. Hi'j zocht en besluut dat et een een speuling van et locht west is.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Bevri'jdingsdag

deensdag **woensdag**

5 **6**

meie week 19 **meie**

Een ezel stot him mar ien keer an dezelde stien
(Ni'jhooltpae)

2015

Internationaole Dag van et Rooie Kruus
en de Rooie Halve Maone

donderdag **vri'jdag**

7 **8**

meie week 19 **meie**

Die zol veur jow in de bocht springen
(die persoon zol et veur jow opnemen; Steggerde)

2015

Roely Bakker

Et was in meie (3)

'We konnen wel buten koffie drinken,' mient Mem, 'et is zok zaacht weer. De wiend is zuver al wat zoel.' Ze lopt mit de koffieboel naor buten. Pieter het himzels een stokmennig broties klaormaekt, hi'j zet et broodplaankien op 'e tuuntaofel en geft him daele in een makkelike stoel. Lekker in 't zunnegien, et bien op een krokkien. Mem het geliek, daenkt hi'j, et is hier een noflik plakkien. Mi'j donkt, ik mos vandaege mar kalm an doen. Wat lezen, een schoffien internetten.
Hi'j kan et niet laoten, elke keer gaon him de ogen naor de seringepolle. D'r is niks biezunders te zien. De dikke blossemtrossen schommelen in de veurjaorswiend. Een peer zwatte liesters scharrelen heur kossien op in de bloemetuun. Musken hippen drok tussen et blad omme.
'Zo, dus ie hebben heur ok zien.' Et is gien vraoge, Mem stelt et vaaste.
'Wie?' vragt hi'j.
'Och jonge, hool je mar niet van de domme. Ik zie heur al jaoren. Ik hebbe me al ofvraogd wie van jim beiden die gaove hebben zol. Meerstentied bin dat beide helten van een twieling, mar jim hebben alles zo dudelik verdield da'k d'r wisse van was dat mar iene van jim beidend et gezicht hebben zol.'
'Me-e-em!' Pieter wil d'r niks over heuren. 'Ikke, et gezicht? Hoe komt Mem d'r bi'j?'
Ze zegt niks, pakt de koppiesboel en gaot et huus in. Een peer tellen laeter is ze weeromme en legt een eupenslegen boek veur him daele. De hiele bladziede wodt inneumen deur een petret van een jong vrommes. Een vrommes mit zwatte krullen, gleensterende grune ogen en ze dreegt een paorse jurk.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Roely Bakker

Et was in meie (4)

"Cunera van der Lende", staot d'r onder. En een geboortedaotum, meer as een millennium leden. Pieter kikt op de veurkaante van et dikke boek.
"Kroniek van Wilg tot State", deur G. Lantmeyer.
Hi'j blaedert et verheerd deur. Zien oge vaalt op een mooie tekening van een burcht of zokzowat.
Klooster te Else, lest hi'j, *bescharmvrouwe Cunera van der Lende.*
Op 'e volgende bladziede staot et petret van een jongkerel, *Pyter P. Waeterman.*
Vlak d'r naost dezelde Pyter, mar now oolder en dikker en mit een hoolten bien.
'Mem, wat bedudet dit?' wil hi'j weten, 'wat moe'k mit dit boekwark?'
'Lezen netuurlik. Ie hebben jaoren doende west mit et onderzuken van de stamboom van heitenkaante, et wodt now tied daj' de geschiedenis van Mem heur kaante op schrift zetten. Dan zuj' zien dat d'r bi'j oonze veuroolden altieten twielingen veurkwammen, die ziener en, of hieler weren. Ze hebben et nooit makkelik had. Wat meensken niet zien kunnen, willen ze meerstentieds ok niet geleuven, toch? Disse Cunera,' ze wist op et boek, 'is deur de iewen henne oonze bescharmvrouw west. Ze waekt over oons en over et laand van Wilg tot State.'
Pieter schuddet verwonderd et heufd. 'Mar wat het et veur zin dawwe die Cunera bi'j oons over et grösveld lopen zien?'
'Meerstentieds as ik kontakt mit heur hebbe, het ze een bosschop veur me. Waacht mar even of dan kom ie d'r vanzels wel aachter. Ie weten now daj' niet schrikken hoeven, aj' heur de volgende keer zien.'

Dag van Europa
Laandelike Meuledag
Laandelike Fietsdag

Moederdag

zaoterdag **zondag**

9 **10**

meie week 19 **meie**

Kommedeer je hond en blaf zels
(Hooltpae, Ni'jberkoop, Ni'jhooltpae, Makkinge, Scharpenzeel)

2015

Laeste Kertier (maone) 12.36
Begin van de lesheiligen
Zunne op 05.52, zunne onder 21.20

Dag van de Verpleging

maendag **deensdag**

11 **12**

meie week 20 **meie**

Hi'j komt aorig in de onderkleren
(hi'j het niet vule geld meer; De Haule)

2015

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. klinker .
2. uutroep . .
3. iezerholende grond . . .
4. zo zwat as ....
5. Schrievers..... . . . . .
6. rondreizen . . . . . .
7. dagzeggen . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

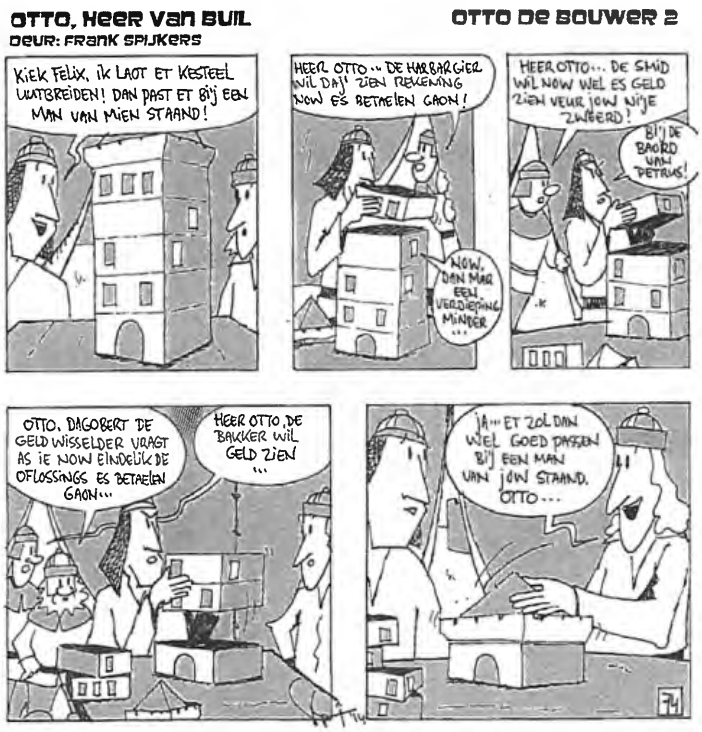

Hemelvaortsdag
Aende van de Iesheiligen

woensdag **donderdag**

13 14

meie week 20 **meie**

Et is een zaekien van komsa, komsa
(et kan vriezen of dujjen, et kan krek zo goed de iene kaante as de ere kaante opgaon; Blesdieke, Oosterwoolde)

2015

Internationaole Dag van et Gezin

vri'jdag **zaoterdag**

15 16

meie week 20 **meie**

Kopen is niks, mar betaelen wel
(Donkerbroek)

2015

Twie vliegen in iene klap (1)

Sjoukje Oosterloo

Mien haor, daor kan 'k now warkelikwaor niks meer mit beginnen. Et staot me gewoonweg recht op mien heufd, de hoogste tied om d'r es wat an doen te laoten, bedaenk ik.
As ik de ere morgen bi'j mien kapper Wilfred in de stoel zit vragt hi'j: 'Wat zuwwe d'r mit doen vandaege?' Hi'j strikt mit zien hanen deur mien haor en vragt fienties: 'Even et 'oolde blond' wat bi'j warken?' Et 'oolde blond' heurt vule aoriger as gries, en dat het hi'j gelokkig dekselse goed deur.
'Ja, de kleur diej' d'r de laeste keer in daon hebben bevalt me goed, en kuj' d'r ok wat highligths in doen?'
'Netuurlik kan dat,' glimkt hi'j. 'Ik docht an hunningbruun mit een vleugien roestrood. Okee?'
Ik nikke toestemmend. Wilfred gnist: 'Et is haast, daor gaon we de ogen niet veur sluten, hen,' en huppelt naor aachteren om de varve te mingen. Zien selon zit stampvol, d'r is gien stoel meer over. Et is me een gekaekel van jewelste van alle vrouwluden, die heur maondelikse 'utien' naor de kapper mitien bruken om heur hatte es evenpies lekker te lochten. Alderdeegst overstemmen de föhns alle gepraot gieniens.
Wiels de leerlingkapster de varve an et uutspoelen is bi'j een blondine, vragt ze: 'Alles goed mit jow?'
'Now nee, niet zo geweldig,' is et antwoord. 'Mien mem het op Facebook een oolde schoelevrund vunnen, en nao wat henneweer gechat het ze heur koffers pakt en is votgaon. Is 't niet verschrikkelik. Nao veertig jaor trouwd west te wezen lat zo zomar mien heit in de steek.'
(Lees veerder op et volgende blattien)

Twie vliegen in iene klap (2)

Sjoukje Oosterloo

Pff. Dat is heftig, daenk ik en lees veerder in de Privé, et duurt nog wel een poze eerdat mien varve inwarkt is.
'En hoe is et mit jow overspannenhied?' vragt een wat ooldere kapster an de vrouw mit et kotte keuperbrune haor. Heur nekke wodt uutscheerd mit een tondeuze. Bi'j et geluud van de niks ontziende tondeuze in de vrouwenekke lopen bi'j mi'j de rillings over de rogge. Et keuperbrune vrommesien lacht: 'Now niet zo geweldig, ik bin now in therapie en ik moet alles in laegies stoppen van mien psycholoog. Mar ja, dat vaalt niet mit. Mien baos weegt 125 kilo, now die stop ie niet zomar in een laegien.'
Aha, een gevallegien overspannenhied mit humor, daor mag ik wel over. As mien haor uutspoeld is en ik klaor zit veur de finishing touch, begint Wilfred spontaon zien hatte te lochten tegen mi'j. Over al die klaanten in de kapperstoel die mit alderhaande perblemen kommen.
'Ik kan d'r niet meer tegen.' zocht Wilfred.
Wilfred, ik begriep et, dus hool ik mien mond, mit mi'j gaot alles goed. Neffens mi'j zol et lichtkaans een goed idee wezen as psychologen heur kappersdiplome haelen gaon, dan slaon ze twie vliegen in iene klap.

H.M. Koeninginne Máxima (1971)

Zunne op 05.41, zunne onder 21.31
Ni'je Maone 06.13

zondag **17** **meie**

week 20/21

maendag **18** **meie**

Et is mar een slag, et wark
(et stelt niet vule veur, et is mar een handighied; De Haule)

2015

Annie M.G. Schmidt Dag

deensdag **19** **meie**

week 21

woensdag **20** **meie**

Wie dat geleuft het een peerd in et heufd
(et bin gekke, onbestaonbere dingen die hi'j naor veuren brengt; Noordwoolde)

2015

Henk Jager

Grote trilspin, trilspinne, Pholcus phalangioides (1)

Zoe'n honderd jaor leden kwam de trilspinne nog niet bi'j oons veur. Dit diertien stamt uut waarme kontreinen en kan gien koolde verdregen. Zodoende kan hi'j bi'j oons niet buten leven. Binnenshuus gedi'jt de trilspinne wel. Vandaegede-dag huust hi'j in (vri'jwel) ieder huus. Et dier is hier veural langs ranen van plefons te zien. Hier hangt hi'j op 'e kop an een rommelig web. De trilspinne kan tieden lange op etzelde plak hangen blieven. Raek ie him of zien web an, dan zal de naor beneden hangende spinne bliksemsvlogge schudden en/of tollen gaon. Zodoende zal een anvaler zien aachterlief minder makkelik griepen kunnen... Zien grootste vi'jaand is liekewel de stofzoeger. Hier is gien ontkommen an...

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Grote trilspin, trilspinne, Pholcus phalangioides (2)

As et web van de trilspinne vol stof kommen is, verlat hi'j et. Dan maekt hi'j op een aander plak een ni'jen iene. Dat web is meer een uutvalsbaosis as een plak om prooien in te vangen. De trilspinne vernemt et as d'r een prooi tegen et web an komt, mar de prooi komt d'r niet gauw in vaaste te zitten.
Et lief van de trilspinne is in verholing klein. Zien poten bin liekewel slim laank. Van dat is et een iele en sloppe verschiening. Mar hi'j moet beslist niet onderschat wodden, et is een gewiekste rover. De trilspinne wint et alderdeegst van een grote huusspinne! Vanwegens zien extra lange veurpoten kan hi'j zien aachterlief op een veilige ofstaand holen. Hi'j warpt en wint een spindraod over en om zien prooi henne. Zodoende raekt die vertiesd. Vervolgens spint de trilspinne him hielemaole in. Daornao bit en vergiftigt hi'j him. Op die wieze lost et slaachtoffer vanbinnen op, zodat de spinne him leegzoegen kan. Onder de webben kun rommelties (inspunnen prooiresten) te vienen wezen.
D'r wodt wel beweerd dat de trilspinne ofgrieselike giftig is... Warschienlik is dat niet waor. Butendat kan de trilspinne niet bi'j een meenske deur de huud hennebieten. Om kot te gaon: ie hoeven d'r niet bange veur te wezen.
De bevruchte eier verpakt de trilspinne in een nettien. Et wiefien hoolt dit pakkettien tussen de kaeken veur heur uut. D'r zitten twintig tot dattig eier in. De pasgeboren spinnejonkies blieven nog een schoffien bi'j de memmespinne ommehangen en verspreiden heur dan.
De trilspinne lat him niet altied zien. In de haast zitten ze nog in de webben, mar winters niet meer. D'r bin dan ommes ok zowat gien insekten en aandere spinnesoorten te vangen. De spinnen bin dan nog wel in huus. Kommen twie trilspinnen mekeer dan tegen, dan vret de iene de aander op.

donderdag **vri'jdag**

21 22

meie week 21 **meie**

In mei legt iedere voegel een ei,
behalve de kwattel en de griet,
die leggen in de meimaond niet
(Hooltpae [griet = grutto])

2015

Luilak Eerste Pinksterdag

zaoterdag **zondag**

23 24

meie week 21 **meie**

Ie moe'n wel es een dubbeltien uutgeven
om een kwattien te vangen
(Makkinge)

2015

Koosje Hornstra

Zaoterdagmorgen in mei (1)

Pieter dee de ogen eupen en vuulde dat et zaoterdag was want d'r hong wat vroliks in de locht, een gevuul van vri'jhied. De geur van vas brood kringelde zien neuze in en buten in de tuun begon Woef de duutse hedder te blaffen. Pieter keek op de wekker. Et was acht ure.
Omdat et nargens veur neudig was om haost te maeken mit van bedde kommen, bleef hi'j nog een schoffien liggen om te bedaenken wat hi'j vandaege doen zol. Et was meie, deur et gedien stri'jde de zunne golden plakkies op 'e grond. Et was een dag om d'r op uut te gaon, om een flinke kuier te maeken.
Mar eerst lag ie nog even lekker te luusteren naor de radio. Zaoterdag was et altied een interessaant pergramme. Et gong vaeke over boeken. Disse keer gong et over een onbekende schriefster, die heur levensverhael opschreven hadde en daorover vertelde. Omdat ie midden in et pergramme vul, hadde hi'j de naeme niet mitkregen. In heur verhael heurde hi'j liekwels dingen die him bekend veurkwammen. Toen ze over heur mem vertelde, die in de twintiger jaoren vanuut Tietjerk naor Liwwadden verhuusd was, dee hi'j et locht an. Krek as kon hi'j now beter luusteren. Ze vertelde, dat et aenlik veur die tied hiel biezunder was, dat de dochter van een timmerman de kaans kreeg om naor de kweekschoele te gaon. Toen was Pieter hielemaole klaor wakker! An et aende van et pergramme heurde hi'j heur naeme. Dat mos ze wel wezen!
Hi'j docht weeromme an de aovend dat hi'j heur veur et eerst ontmoet hadde. Hi'j was mit kammeraoden naor een daansaovend in Butenpost. In die tied was hi'j onder dienst en was et de gewoonte daj' in et weekaende ok et uniform an hadden. Dat hadde ok wel wat. D'r weren een protte maegies, die dat mooi vunnen. Inienend zag ie heur, een blond maegien mit halflang haor en een lief gezichien.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Koosje Hornstra

Zaoterdagmorgen in mei (2)

Hi'j was aanders niet zo driest en zo goed daansen kon hi'j ok niet, mar hi'j waogde et d'r op. Ze wol wel en onder et daansen raekten ze in gesprek en ja, ze wol ok wel wat te drinken van him hebben. Ze vreug him van alles over et soldaoteleven en waor as hi'j woonde. An et aende van de aovend hadden ze ofspreuken mit mekeer te schrieven Ze hul van schrieven, zee ze en et leek heur mooi brieven van een soldaot te kriegen.
'We schreven mekeer geregeld, ik hadde een pasfoto mitstuurd en ik kreeg van heur ok iene weeromme. Nienke hiette ze en dat was echt een naeme die bi'j heur paste. Ik vertelde over et leven in de kezerne en zi'j over de schoele waor ze et drok mit hadde. Krek as heur mem wol ze ok schoelejuffer wodden. Hiel toevallig , want mien heit zat ok in et onderwies. Hi'j was heufd van de schoele op de Westereen en hi'j kende heur mem van de kweekschoele.
Naodawwe een tied brieven over en weer stuurd hadden en ik ondertussen via beste en lieve bi'j liefste Nienke anbelaand was, vun ik dat et wel tied was dawwe mekeer weer es zien mossen. Op een zundag zol ik naor heur toe in Dwingel. Ik hadde in die tied nog gien riebewies, dat ik hadde een kammeraod bereid vunnen d'r mit mi'j henne te gaon op de moter. Mar we kwammen d'r niet. Hoe as et percies gebeuren kon, weet ik niet, mar we vleugen bi'j Appelsche uut de bocht en tegen een boom. Gelokkig hewwe et wel overleefd, mar ik kwam terechte in et ziekenhuus in Liwwadden en laeter in et militair hospitaol in Assen.
Mien oolden kwammen netuurlik op bezuuk, mar ik wol Nienke ok zo graeg zien. Mien mem het heur opbeld, al kenden ze mekeer hielemaole nog niet en ze zee dat ze kommen zol. Ze vun et ok wel hiel sneu, da'k naor heur onderweegs een ongelok hadde.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Twiede Pinksterdag
Zunne op 05.32, zunne onder 21.41
Eerste Kertier (maone) 19.19

maendag **deensdag**

25 26

meie week 22 **meie**

Ie kun d'r een kenon ofschieten
(zo rustig is et daore, d'r is zowat gieniene; Ni'jberkoop)

2015

woensdag **donderdag**

27 28

meie week 22 **meie**

Daor he'k hielemaole gien slag van
(daor bin ik hielemaole niet handig in; Noordwoolde)

2015

Koosje Hornstra

Zaoterdagmorgen in mei (3)

Ze kwam niet alliend, ze hadde heur zussien bi'j heur. Op de aandere bedden, naost die van mi'j laggen de vrundinnen in innige omhelzing, mar van Nienke kreeg ik alliend een tutien op de wange. Misschien omdat dat zussien d'r bi'j was en zo goed kenden we mekeer ok nog niet netuurlik. Ik hadde wel meer wild, mar Nienke was dudelik verlegen mit de situaosie. Et gesprek gong ok muuizem en ik markte wel dat ze bliede was, dat ze weer vot kon. Mar ik vun heur nog lieke lief as bi'j oonze eerste ontmoeting.
Ik besleut dan ok da'k et hier niet bi'j laoten zol. Toen ik weer goed lopen kon, he'k opbeld naor Dwingel en een ofspraoke maekt veur de zundagmiddag. Ze dee zels eupen, doen ik anbelde, mar weer kreeg ik niet meer as een zunig tutien op de wange. Ik docht dat ze te verlegen was, want ze duste me haost niet an te kieken. Heur heit en mem en een ooldere zuster zatten in de kaemer en ik was hattelik welkom, zee de mem en ze vreug mitien hoe as et mit mien heit was. De heit van Nienke zee niet vule. De zuster wol wel praoten, mar Nienke zee niks. Ze was drok an et haandwarken, want dat mos ze de aandere dag veur schoele klaor hebben. Heur mem drong d'r op an dat ze mit mi'j in et dörp een ommegien maeken zol, mar dat wol ze ok niet. Ik heurde heur tegen heur mem zeggen, dat ze echt niet mit me kuieren wol, want dan zol iederien oons zien kunnen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Koosje Hornstra

Zaoterdagmorgen in mei (4)

Daoruut trok ik de konklusie, dat ze toch wel hiel verlegen was. Dat ha'k zo niet murken as ze mi'j schreef, mar ik vun heur zo lief, zo as ze daor zat, gebeugen over, waor ze ok mar mit doende was. Verstaand van haandwarken ha'k niet, dat was dus ok niet waor we saemen over praoten konnen. De thee smaekte wel goed en de zelsmaekte keek ok wel, mar ik was argens wel bliede, dat et tied was om weer naor de bus te gaon. Nienke dee de jasse an en gong mit. Dat vul me niet tegen, mar doe ik zee, da'k heur graeg een keer uutneudigen wol, om bi'j mi'j thuus in de Westereen te kommen om kennis te maeken mit mien oolden, zee ze, dat dat mar niet wezen mos. Ik was niet heur type, zee ze. Wat wa'k teleursteld doe'k in de bus weeromme naor de kezerne in Assen zat. Dat ha'k me hiel aanders veursteld. Et het wel even duurd veurda'k Nienke uut mien gedaachten hadde en ik bin laeter hiel gelokkig wo'n mit mien Hilly, mar zoe'n eerste liefde vergeet ie niet gauw.

En now disse morgen in bedde, heurde Pieter heur stemme en et verwonderde him niet dat ze schriefster wodden was. Hi'j besleut middags op de zoolder te kieken, as hi'j die brieven van heur nog weer vienen kon. En hi'j zol zeker even op de komputer zuken, as hi'j nog meer van heur te weten kwam. Et kon best wezen dat daor een adres bi'j ston.

vri'jdag **zaoterdag**

29 30

meie week 22 **meie**

Et vet is van de ketel
(d'r wodt now niet zo veul meer an verdiend; Hooltpae)

2015

Wereldddag van et Niet-roken
Trinitatis (prot.)

Internationaole Dag van de Kiender
Zommermaond (Rozemaond)
Zunne op 05.25, zunne onder 21.50

zondag **maendag**

31 1

meie week 22/23 **juni**

Een zedige praoter
(iene die aorig wisse is van himzels; Oosterwoolde)

2015

Roely Bakker

Gelok

Verscheulen in de kroeming van jow waarme lief
een haand zwaor op mien heupe
kotte puffies aosem in de nekke
zweef ik in tiedloze ruumte tussen dromen en waeken

aachter sleuten gedienen schiemert een ni'je dag
voegels zingen de zunne wakker
onrustig vee beult in 't laand
geluud dreegt veer in de stille morgen

staorigan drief ik van donker naor locht
nog krek niet wakker
haok ik in op jow aosem
verscheulen in de kroeming van jow waarme lief.

Fotovraoge nr. 5:

Dit is de karke van .....

Volle Maone 18.19

deensdag **woensdag**

2 **3**

juni week 23 **juni**

Hi'j is zo lui as een luus op een zeer heufd
(Oolde- en Ni'jlaemer)

2015

Wereld Milieu Dag

donderdag **vri'jdag**

4 **5**

juni week 23 **juni**

Volle maone, volle zee!
(wodt zegd as de wiend naor et westen dri'jt; Berkoop)

2015

Jan Wilgetiene

Visken zonder vergunning

In de tied da'k nog in de stoelefebriek warkte hadde mien baos zoe'n klein vrachtwaegentien mit zoe'n dekklied over et laedgedielte. As et mooi visweer was en de wiend zat goed dan gongen we mit mekaander mit dat vrachtwaegentien naor et Iesselmeer te visken. Et laedgedielte wodde volzet mit van die kleine kupies waor we op zitten konnen tiedens de rit. Now, dat was me altied een feest. Noordwooldigers en veural stoelemaekers meugen graeg zeuren tegen mekaander en dat gebeurde netuurlik onderwegens ok. Bi'j et Iesselmeer wodde de boel uutlaeden en wodden de beste plakken uutzocht. D'r weren in die tied ok plakken waor vule vis zat en veural rooie stiekelbaos en daor weren we gek op. Ja, en op die stokken mos ie netuurlik een aandere vergunning hebben, die aj' veur vuuf gulden in Emmeloord kriegen konnen. Een peer mannen hadden wel zoe'n vergunning en aanderen weer niet. We gongen mit mekaander toch deur et hekke om op et verbeuden stok te visken, en ja heur, daor kwam de diekwaachter an om de vergunnings te konterleren. Mien breur en mien baos hadden gien vergunning. Nao wat gezeur over en weer begon et aorig uut de haand te lopen. De diekwaachter wodde alderdeegst vraogd as hi'j wel zwemmen kon. Tuurlik wel, zee hi'j. Now, dat het hi'j weten ok. Mit uniform en al gooiden ze him in et waeter. Doe hi'j weer op et dreuge ston biesde hi'j kwaod vot. Laeter kwam hi'j weeromme mit twie pelisiemannen, die mien baos en mien breur mitnammen naor Emmeloord naor et pelisieburo. Daor zatten we dan mooi mit. Hoe mossen we now thuuskommen? Oonze baos moest de vrachtwaegen besturen en die hadden ze mitneumen. Nao verloop van tied kwammen de beide manluden weeromme en konnen we weer naor huus toe. Et was netuurlik wel even spannend, mar et visaeventuur hadde ok een mooie kaante; we hadden vis zat en daor gong et toch omme...

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

_	*jaorgetiede*
_ . .	*plak in de Noordoostpoolder*
_	*diel van vinger*
_ . . .	*aekelig*
_	*vrucht van bepaolde boom*
_	*zuvelprodukt*
_	*Stellingwarver revier*
_	*meziekinsterment*
_ . . .	*Stellingwarfs dörp*
_	*niet dikke*
_	*smeermiddel*

zaoterdag **zondag**

6 juni week 23 7 juni

Die schaaiert d'r reer bi'j langes
(lopt reer, ok: hi'j leeft een betien roeg; Steggerde)

2015

Wereld Oceanen Dag
Zunne op 05.21, zunne onder 21.57

Laeste Kertier (maone) 17.42

maendag **deensdag**

8 juni week 24 9 juni

Deur schae en schaande woj' wies
(De Blesse, De Haule, De Hoeve, Hooltpae, Ni'jhooltpae, Ni'jtriene, Peperge, Spange)

2015

Harmen Houtman

Aachter de bos

In de veerte verschoelt et oolde huus him
tussen hoge toeken bi'j De Lende.

Ik kan de pluzen van de stoezeboolten,
die wiegen boven de oolde dobbe,
plokken mit mien haand.
De brummeltoeken kommen staorig
uut heur lange winterslaop.
Op de greens van bos en meitieds grös
vermaogt een oolde blieke boom.

Hoe vaeke was ik op dit plak
om et veurjaor dag te zeggen,
mar verscheul et gruun him
nog even aachter
winterse bomen.

De sluus veur 't oolde huus
gaot niet meer eupen as eertieds,
de eerste zunne verwaarmt
de ongedurig waachtende deuren...

In vuur en vlam

Sjoukje Oosterloo

Al meer as zestig jaor bin Sjaak en Mientje bi'jenneer, en ze bin de hieltied nog lieke wies mit mekeer as doe ze trouwden. Tegere kregen ze dattien kiender en onderhaand is d'r al een hiele ris kleinkiender bi'jkommen, zovule dat Sjaak en Mientje de tel seins kwiet binnen.
Sjaak is altied al een betien een butenbientien west, hi'j het wat een een keunstenersaord. Hi'j verdiende de kost mit zien timmerbedrief, mar as hi'j et op zien heupen hadde zat hi'j midden tussen de hooltkrullen bi'j de warkbaanke te gedichteschrieven. Zodoende het hi'j wel es een klaant verleuren omreden hi'j zien wark niet op tied klaor hadde. Veur Mientje was et vaeke sappelen om al die dattien kiendermonden te vullen. 'Ie moe'n je wark goed doen, van dat dichten van jow kuwwe niet leven,' foeterde ze dan op Sjaak. Mar dat was tegen dovemaansoren zegd. Sjaak trok alle laeden eupen van zien charmekaaste, en zee zomar uut zien heufd een liefdesgedicht op veur zien vrouw. Tegen al die lieve woorden die hi'j d'r uutkraomde was heur lelkighied niet opwassen. De striedbiele wodde weer begreven en alles was weer koek en ei. Tegenwoordig hebben ze et een stok makkeliker now alle kiender de deure uut binnen. Ze hebben meer tied veur mekaander en bin weer krek zo verliefd as in et begin van heur trouwen. Sjaak leeft him uut mit zien dichteri'je, mar somstieden gaon ze te fietsen mit heur beidend. As iene heur es vragt as ze ok al een elektrische fiets hebben, is Sjaak zien zeggien: 'Nee, wi'j hoeven nog gien elektrische fiets. Wi'j hebben oonze eigen batteri'je,' en geft Mientje een klets veur 't gat.
Nao zoe'n fietstocht bin ze aorig ropperig in de maege, zodoende gaot Mientje rap de keuken in om te koken. Nao een hottien komt Sjaak inienen mit groot gebaor de keuken in. In zien grote schipperstruit staot hi'j mit de rogge veur et gasstel en dreegt veur: 'Ik vuul vlinders in mien boek. Ik stao in vuur en vlam veur jow....'
Mientje schrikt en raost: 'Ja man, ik zie et! Je trui stiet al te roken! De vlammen slaon d'r uut!'

woensdag **donderdag**

10 11

juni week 24 **juni**

Geleuven is goed, mar weten is beter
(Ni'jberkoop)

2015

Internationaole Dag tegen Kienderarbeid

vri'jdag **zaoterdag**

12 13

juni week 24 **juni**

Hi'j is gauw op 'e tippe,
ie hoeven niet te vule spatsies bi'j 'm uut te haelen
(hi'j is gauw kwaod, ie moe'n niet te vule
koolde drokte maeken; Wolvege)

2015

Henk Jager

Tuinslakken, Tuunhuisiesslakken, Cepaea

Tuunhusiesslakken huzen in vri'jwel iedere tuun. De dieren kun tuunplaanten anvreten. Ze vreten liekewel lang niet an alle plaanten, mar hebben een veurkeur veur bepaolde soorten. In oonze tuun hebben de blauwe kruusdistel (*Erynchium planum*),de purperen zunnehoed (*Echinea purpurea*) en de slibblaedige rudbeckia (*Rudbeckia laciniata*) slim van de vreteri'je te lieden. Ik hebbe zels een hekel an et gebruuk van slakkekorrels, want de warkzeme stoffen zollen schaedelik wezen veur dieren die slakken vreten, zoas podden, zwatte liesters en stiekelvarkens. Somstieden zuuk ik de slakken op en stop ze in een emmer mit een deksel d'r op. As et even kan breng ik ze kilemeters veer vot. Et liefste breng ik ze naor een plak daor vule braandnettels staon, want daor zitten ze vaeke op. Aanderen smieten slakken uut heur tuun een aende vot. In de Spectum Dierenencyclopedie is liekewel et volgende te lezen: 'De slakken hebben een goed ontwikkeld trekinstinct en komen na hun foeragetochten naar dezelfde slaapplaatsen terug. Wie de slakken kwijt wil en ze daarom over de schutting gooit, moet weten dat ze zeker terug zullen keren, al moeten ze er ook voor over de schutting klimmen.' Ik wol dat wel es zien. Daoromme hebbe ik een proef daon. Op 4 september 2013 hebbe ik alle tuunhusiesslakken van oonze slibblaedige rudbeckia ofzocht. Ik vun d'r veertien. Vervolgens heb ik op elk slakkehusien een dikke strepe zet mit een waetervaaste stift. Ik heb de slakken zo veer meugelik votsmeten. Ze bin doe allemaole bi'j buren in de tuun belaand. De aovend daorop zocht ik de rudbeckia opni'j of. Die aovend vun ik liekewel gien inkelde markte slakke weeromme. Dat was wel te verwaachten, want slakken kommen ja staorig veuruut. Op 8 september zatten d'r liekewel vier markte slakken op de rudbeckia. Daornao heb ik een hiele tied gien markte slakke meer zien. Pas op 25 oktober ontdekte ik weer iene op de rudbeckia. Van de veertien markte slakken bin d'r dus in ieder geval vufe naor oonze tuun weerommekommen. Slakken bin trouwens niet alliend mar schaedelik. Et bin ok oprumers van dood materiaol. Ze vreten bi'jglieks dood blad en zaachte dooie dieren (slakken, pieren).

Jouk

Dichter

Een Dichter zat in 't Lendelaand
te luusteren naor de vissen.
Hi'j scheuf al dichter naor de kaant,
hi'j wol gien fluuster missen!

Inienend is hi'j mit een ploons
in 't koolde waeter gleden.
En daoromm' wet niet ien' van oons,
wat as die vissen zeden...

Aj' twiefelen, et is eerlik waor,
ik durve wel te wedden!
Een Dichter is een Keunstener!
die kán 'm zels niet redden!

Uut: Greensgeval, 1984

Heilige Drie-ienhied
Zunne op 05.19, zunne onder 22.01

zondag **maendag**

14 juni — 15 juni

week 24/25

De maone op 'e tippe,
veren de schippen op 'e klippe
De maone op 'e rogge,
veren ze tene de brogge
(as de sikkel van de maone op een punte staot zal et dreug weer wezen,
ligt de sikkel aachterover, dan is d'r regen; Else)

2015

Ni'je Maone 16.05

deensdag **woensdag**

16 juni — 17 juni

week 25

Aj' de grootste bek hebben, koj' et veerste
(Steggerde)

2015

Freddie de Vries

Oom Benno

Oom Benno was de jongste breur van mien vader. Et was een vri'jgezelle ome van mi'j en hi'j hadde as hobby een stok of wat tuugpeerden. Hi'j hadde vroeger doe hi'j een jaor of zeuven was een zwaor auto-ongelok had en hadde een stokmennig daegen in koma legen. Warschienlik deur dit ongelok was hi'j aanders as aanders en hadde een hiel eigen levensritme. Vaeke ston hi'j aovens in et donker nog in de wegbaarm te zendemi'jen om grös veur zien peerden op te haelen. Et was een rustig persoon zonder vule woorden. Vroeger hadde hi'j op de boerkeri'je mithulpen en laeter hadde hi'j vaeke tiedelik wark. De laeste twintig jaor warkte hi'j in de gruunveurziening bi'j Caparis. Dat wark paste wel goed bi'j him en daor kon hi'j zien eigen tempo holen. Alderdeegst mit et autorieden hadde hi'j zien eigen tempo, want ik hebbe wel es zien dat d'r een hiele riegel auto's op 'e Stellingenweg aachter zien witte jeepien anreed as hi'j rustig mit een gangegien van zoe'n 50 kilemeter naor zien peerden toe gong.
Mittertied kreeg ome Benno last van de nieren en mos ok geregeld naor Liwwadden te spoelen. Ondaanks dit beheurlike mankement bleef hi'j toch an et wark. Op een aovend wodde de chef van de Caparis beld. D'r was een vrouw van ien van de straoten op 'e Heide in Wolvege, die vreug as de gruunveurziening ok in ploegen warkte. D'r ston een man mit een dikke bos krullen te schoffelen in de plantsoenen en et was al acht ure aovens. De chef gong d'r drekt henne en trof ome Benno d'r an die rustig an et wark was. Et dee blieken dat ome Benno nao et wark even in de slaop valen was. Bi'j et wakker wodden docht hi'j dat et de volgende morgen was en was zo naor et wark gaon.
'Haj' dan niks in de gaten?' vreug de chef.
'Och, ik docht wel van wat bin d'r al een flutte meensken bi'j de weg,' antwoordde ome Benno en stak nog even een zwaore Van Nelle op.

Begin Ramadan

donderdag **vri'jdag**

18 **19**

juni week 25 **juni**

Ie moe'n niet altied zo van veren staon
(ie moe'n je niet zo op een ofstaand holen, je niet ofziedig holen; Ni'jberkoop)

2015

Internationaole Dag van de Vlochteling

Begin van de Zoemer 18.36 M.E.Z.T.
Vaderdag

zaoterdag **zondag**

20 **21**

juni week 25 **juni**

Die het een vege in 't oor
(hi'j/zi'j is dronkend; Ni'jhooltpae)

2015

Harmen Houtman

De koffer

xxxxxxxxxx
xxxxxxxxxx
x x

Wat zal ik in mien kleine koffer stoppen?
Kan 't d'r in of moet ik toch nog proppen?
Wat lichts veur de zunne, een regenjasse
Trui en kotte broek kommen ok van passe
Een stokmennig boeken zol aorig wezen
Dan kan ik op stille uurties lekker lezen...
Een paspoort, wat geld en reizepepieren
Zo, now kan 'k strakkies vekaansie vieren

Fotovraoge nr. 6:

Dit monement staot in.....

Zunne op 05.19, zunne onder 22.04

maendag **deensdag**

22 juni — week 26 — 23 juni

Hi'j zegt gien woord of 't riemt mar voort
(hi'j zegt zo ongeveer alles op riem; Scharpenzeel)

2015

Sint-Jansdag
Eerste Kertier (maone) 13.03

woensdag **donderdag**

24 juni — week 26 — 25 juni

Die kerel het een woord as een klompe
(De Haule)

2015

Jan Wilgetiene

De Solex (1)

Vroeger gong ie an et aende van de weke vaeke te aovendpraoten bi'j femilie en bekenden. Daor gong ie dan lopende of mit de fiets henne. Wi'j hadden in die tied ok nog de beschikking over een oolde Solex. Ja heur, een hiele echten iene. Op zaoterdag, zo om een ure of zesse henne, zee ik tegen de vrouw: 'Zullen we vanaovend naor mien breur an de Oosterseveldweg toe te aovendpraoten? Dan gaon we mit de Solex, dan bin we d'r ja ok zo.' Zo zegd zo daon. Tegen een ure op zeuven stapten mien vrouw en ikzels op de Solex. Ik op et zadel en an et stuur en mien vrouw aachter op de pakkiesdreger en mit de bienen op van zokke kleine stappies. Et ging allemaole krek. De Solex bezweek wel zowat onder et gewicht, mar al rap weren we an te aende van et Kaele Aende van de Ni'jeweg bi'j Noordwoolde-Zuud. Ja, en ie willen et vast niet geleuven, mar daor wodden we in ien klap in de baarm sneden deur een oolde pelisieauto mit twie van die pelisies d'r in, die vandaege-de-dag nooit een riebewies kregen hadden. Ik dee de rolle van de Solexmoter van de baand of en remde of. Now hadde ik as echte Noordwooldiger niet zo vule op mit de pelisie, en daor was ik niet de ienige in. Dus ik vreug vanwegens disse onneuzele aktie van de pelisie om mi'j zomar in de baarm te snieden, wat as d'r an de haand was.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Jan Wilgetiene

De Solex (2)

De iene pelisieman zee dat ik gien aachterlocht hadde. Ik zee him drekt dat hi'j dat leug omdat ik d'r thuus nog naor keken hadde. Ik mos de Solex ofgeven en de pelisieman drokte de Solex an en konterleerde et aachterlocht. Dat braande mooi.. 'Dat hadde ik je toch al zegd,' zee ik, mar de pelisieman zee: 'Dan zullen we nu de remmen controleren.' Ik begon al best saggerijnig te wodden en markte op: 'Ie doen mar waj' niet laoten kunnen.' Eerst wodde de veurrem konterleerd. Die was pima in odder. Bi'j et remmen kwam et aachterviel omhogens. Doe was de aachterrem an de beurt. Bi'j et inkniepen van de rem sleepte et aachterviel over de grond. Beide remmen weren dus best in odder. Nao een veerdere deskundige inspektie deur de beide pelisiemannen kwammen ze tot de konklusie, dat ik toch mar een bekeuring hebben moest. Ik kreeg een bekeuring van f. 7,50, omdat de stappies waor mien vrouw de voeten op hadde tien centimeter te hoge zatten. Omreden ik gien geld bi'j me hadde, moest ik dat mar op zundagmorgen brengen. Omdat ik wel wust uut welke hoeke de pelisiemannen kwammen perbeerde ik d'r nog onderuut te kommen deur te zeggen: 'Ik docht dat ie op zundag gien geld annammen.' Ik kon praoten as Brogman, mar et hulp niks. Ik hebbe de bekeuring de volgende dag op het pelisieburo betaeld, mar ik bin et d'r nog niet mit eens. Wat dat aachterlocht angaot hebbe ik wel een idee waoromme de pelisiemannen et warschienlik niet branen zien hebben. Warschienlik omdat de maantel van mien vrouw d'r overhenne hong doe ze aachterop de pakkiesdreger van de Solex zat...

Preenses Alexia (2005)

Roze Zaoterdag
Nationaole Veteraonedag

vri'jdag **zaoterdag**

26 27

juni week 26 **juni**

Van heuren en zeggen lieg ie 't meerst
(vaeks bliekt dat wat aj' van heuren zeggen hebben toch zo arg niet te wezen; Else, Makkinge, Langedieke, Oolde- en Ni'jlaemer)

2015

Zunne op 05.22, zunne onder 22.04

zondag **maendag**

28 29

juni week 26/27 **juni**

Die het een boel ankiek
(d'r wodt nogal naor him keken, omdat hi'j hiel mooi in de kleren is of him uutzunderlik gedreegt; Berkoop, Langedieke, Ni'jhooltpae)

2015

Sjoukje Oosterloo

Kleine wiesneuze

Jannie is vuuftig jaor wodden en dat heugelike feit wil ze vieren mit de kiender, kleinkiender en veerdere kunde. Et is een genoeglike middag mit gebak, een draankien en zo-wat-henne.
An et aende van de middag komt d'r een klein Chinesien binnen, die alderhaande grote schaolen mit een vuurtien d'r onder om et waarm te holen, naor binnen dreegt en op een grote taofel daelezet. Zoas al op de uutnugingskaorte ston zollen we vereerd wodden mit een lopend buffet, dus vandaor dat kleine Chinesien. De kleinste kiender stonnen d'r votdaolik al mit de neuze bovenop, ni'jsgierig wat et allemaole wel wezen zol. Joriene van zo omdebi'j drie jaor, komt bi'j Jannie staon en zegt: 'Beppe, dit is een lopend bestek.'
Jannie knuffelt de kleine meid en glimkt: 'Ja heur, en ie bin een kleine wiesneuze.'

Roely Bakker

Hoop

Ik hoopte
da'k je rap vergeten kon en
in de donkere naacht allienig slaopen

hoe kon 'k
weten dat de zoemerwiend me
wakker holen zol wiels

jow naeme
zachies deur de blaeden zong

zulveren maonestraolen
bereuren et lege plak naost mi'j

ik miende
dat wat iens in mi'j braande
jaoren herwerts doofd was en vergaon

onderhuuds
vuul ik et vuur oplaaien mar

ik hope
da'k je rap vergeten bin.

Hujmaond

deensdag **woensdag**

30 1

juni week 27 **juli**

Ik mag die kerel niet,
want ik vien him een grote zeurkever
(vervelende, zeurende vent; Hooltpae)

2015

Volle Maone 04.20

donderdag **vri'jdag**

2 3

juli week 27 **juli**

Gien geld en toch gien zorgen
(hielemaole onbekommerd, ok al hej' gien geld; Scharpenzeel)

2015

Jan H. Lantinga

Bureplicht – wegraeken (1)

As d'r iene kwam weg te raeken, dan wodden de naoste buren haeld. Die zorgden veur et doodsklied. In et starfhuus wodden de klokken stillezet en de spiegel wodde ommekeerd. Et verkleden wodde zo gauw meugelik daon. As regel wodde dit daon deur de naoste buren, die an dezelde kaante van de weg woonden. Ze deden dat mit 'n drienend. Van rechts kwammen d'r twie buren en van links iene. As degene die wegraekt was een vrouw was, dan kwammen d'r twie vrouwluden en iene man. Bi'j et verkleden van een man wodde dat daon deur twie manluden en iene vrouw. As de naoste buurvrouw een kiend dreug, dan was die vri'j. In zoe'n toestaand moch ie zoks niet doen. Die daor dan weer naost woonde kwam veur heur in de plak.
Bi'j et regelen van de begraffenis en aandere dingen die daorbi'j te passe kwammen, weren altietien twaelf buren betrokken. Dat weren d'r zesse an weerskaanten van et starfhuus. De beide naoste buren deden et anzeggen an de tien aandere buren. Eremorgens wodde de karkklokke luded. Dat wodde daon deur tien buren, de naoste twieje weren hier niet bi'j. Dit verluden duurde een ure en et gebeurde tussen acht en negen ure. Eerst woddde d'r klept. Veur een man was dat vuuf keer, veur eeen vrouw vier keer en veur een kiend drie keer. Et verluden wodde een peer keer even onderbreuken.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Jan Lantinga

Bureplicht – wegraeken (2)

Tiedens et verluden maekten de twie naoste buren mit de femilie een lieste mit de naemen van de veur de begraffenis uut te neudigen meensken. De twie naoste buren gongen dan naor de domenee om die d'r van op 'e hoogte te brengen. Daornao gongen ze naor et gemientehuus veur de angifte van de burgelike staand. Ze zorgden ok veur et bestellen van een liekkisten bi'j de timmerman. Die wodde dezelde dag brocht. Hiel vroeger wodde de kiste zwat maekt; in laetere tied bruun. Die in goeie doen weren, leuten een kiste van iekenhoolt maeken.
Op 'e aovend van de dag nao et wegraeken wodde et liek in de kiste legd. Nao et verkleden en nao et in de kiste leggen wodde d'r een borrel dronken. Ok de klokkeluders hadden bi'j et luden een borrel neumen. Et was misschien om de zinnen wat te verzetten. Op diezelde aovend kwammen de twaelf buren bi'j mekaander om et groevenugen uut te besteden. Et leed-anzeggen en et uutneudigen veur de begraffenis bi'j femilie en kunde gebeurde lopende. Degene die dit annam was hier pattietoeren wel inkelde daegen veur onderwegens. Et was mar krek hoeveule en hoeveer hi'j mos. De kosten die hier gemuuid mit weren, wodden deur de twaelf buren gezaemelik dreugen.
De domenee gong een keer of wat op bezuuk die daegen. Op 'e dag van de begraffenis zorgden de twie naoste buren veur stoelen en taofels. De beide buurvrouwen zorgden ok veur de koffie mit een stok koeke. De naoste in de buurt die een zwat peerd hadde, ree de liekwaegen. Dat was vroeger een gewone boerewaegen, die hier hielemaole veur schonemaekt was. Et peerd moch gien drachtige mere wezen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

zaoterdag **zondag**

4 juli week 27 5 juli

Hool de bek! Mit as reaktie:
Een holle bek het gien koezen
(Ni'jberkoop)

2015

Zunne op 05.27, zunne onder 22.01 Dag van et Sprookje

maendag **deensdag**

6 juli week 28 7 juli

Brood, bri'j en proemen
Dat kan de Zwollenaar niet noemen
(zegd i.v.m. de brouw-r in et Zwols; Steggerde)

2015

Jan Lantinga

Bureplicht – wegraeken (3)

Bi'j de begraffenis zatten de naoste vrouwelike femilieleden op 'e waegen. In de volgstoet leup alleman twieje an twieje. As eerste weren dat de domenee mit et heufd van de femilie en vervolgens et mannelike pat van de femilie, buren en aandere geneudigden. Dan kwammen de vrouwluden in dezelde volgodder. Iederiene was in et zwat. De manluden hadden een witte bef en de vrouwluden hadden nog een zwatte doek over et heufd.
Iederiene die een begraffenisstoet tegenkwam, bleef staon. Ie nammen de pette of en die deej' eerst weer op as de stoet veurbi'j was. Waj' mit peerd en waegen bi'j de diek, dan gong ie mit de riederi'je zolange an de kaant van de weg staon.
De twaelf buren weren ok de dregers. Et karkhof gongen ze altied van links op in de ronte. De stoet gong dus mit de dri'jing van de zunne mit. Een ieuw leden kwam et nog wel veur dat aarme meensken nao de begraffenis een bolle ophaelen konnen. Dat gebruuk was d'r in 1900 al niet meer. Kiender die wegraekten veurdat ze ien jaor oold weren, wodden bi'j aovende begreven. Hier weren allienig de vader en de twie naoste buren bi'j.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. mitklinker . .
2. rooms katteliek . . .
3. rek . . . .
4. goed, scharp uutdrokt . . . . .
5. onderdiel van boot . . . . . .
6. soort van tap . . . . . .
7. kepot maeken, eupenbreken . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

Laeste Kertier (maone) 22.24

woensdag **donderdag**

8 **9**

juli week 28 **juli**

As et bri'j regent, ligt oons bod altied op 'e kop
(as d'r rejaol geld is/verdiend wodt, kriegen wi'j d'r nooit wat van, ok: as et een aander arg goed gaot, marken we zoks niet bi'j oonszels; Makkinge)

2015

Wereld Bevolkings Dag

vri'jdag **zaoterdag**

10 **11**

juli week 28 **juli**

Hi'j is lang niet aachterlik
(hi'j is helder, pienter; Ni'jberkoop, Steggerde)

2015

Moppien

'Heit, weet ie nog wel dat ie in groep zesse zitten bleven binnen?' vragt Wieger.
'Eh... jaowel,' mompelt Heit.
'Nuver dat alles him de hieltied weer herhaelt, vien ie ok niet?' zegt Wieger.

Grappien

'Welke maond het 28 daegen?' vragt de juffer.
Saskia stikt de vinger op, en zegt: 'Elke maond, juffer!'

Harmen Houtman

Rooie stienen

Op et Rossville plein
miemeren de stienen over eertieds.
Daenken an die dag in juli –
koegels van alle kaanten,
die raeken of verdwaelen...
stemmen die raozen
van kwaodhied en aangst,
waarm bloed dat vloeit
en... ophoolt mit stromen...

De klinkers heuren nog
de galp van de mem
die reup dat heur zeune niet
overstikken mos...

(12 juli 1974 was Bloody Sunday in Londonderry)

Op 12 juli trekt jaor in jaor uut
in Londonderry en ere plakken
een nette koppel volk mit meziek
deur een wiek ' waor ze niet heuren'
om op een keurige meniere
uut te lokken en te sarren

Zunne op 05.34, zunne onder 21.55

zondag **maendag**

12 juli — 13 juli

week 28/29

Daor stao ik me twie lengten, twie bretten te waachten
(langdurig; Westhoeke)

2015

deensdag **woensdag**

14 juli — 15 juli

week 29

Ik had de breuken d'r uuthangen
(wodt zegd aj' slim zwaor wark daon hebben; Makkinge)

2015

Sjoukje Oosterloo

Kienderarbeid

As mem van drie kiender en daornaost ok nog een baene het Marjan et raozende drok.
Now heur drietal wat groter wodt, kriegen ze allemaole een taek toebedield in huus, om Marjan heur drokke bezigheden wat te verlichten.
Cor van acht jaor krigt odder van zien mem om de ofwaskmesiene, die klaor is mit zien wark, uut te rumen. Daor het meneer gien nocht an en stiekemweg knipt hi'j d'r tussenuut naor buten.
'Die dekselse jonge,' foetert Marjan as ze een poze laeter ontdekt dat de ofwaskmesiene nog niet leegmaekt is. As ze Cor buten doende zicht winkt ze him dat hi'j in huus kommen moet.
'En now maek ie votdaolik die mesiene leeg, eers zwaait d'r wat!' driegt Marjan.
Bertaol geft Cor as bescheid: 'Nee Mem, dat doe ik niet. Dat is kienderarbeid. In lanen wiedvot is kienderarbeid verbeuden en hier mag et ok niet, het meester oons leerd.'

Aende Ramadan - Sukerfeest
Ni'je Maone 03.24

donderdag **vri'jdag**

16 **17**

juli week 29 **juli**

Zo dichte as een flesse
(niet lek, lochtdichte; De Langelille, Munnikeburen)

2015

Begin van de Hoonsdaegen

zaoterdag **zondag**

18 **19**

juli week 29 **juli**

Hi'j is altied ziek en nooit dood
(zegd van iene die altied krimmeneert,
mar nooit wat eernstigs het; Oosterwoolde)

2015

Koosje Hornstra

Mien eerste herinnering

Finsterwoolde
heufdschuddende
aachter et krooigien
et schieve pattien of
naor de Gaanzediek

Zo now en dan een auto
de kroje op 'e diek
ik verscheulen
mar dudelik zichtber
aachter et iekeboompien

Al vroeg wus ik
da'k me verstoppen mos

Henk Jager

Zwanenmossel, Zwanemossel, Anodonta cygnea **(1)**

De zwanemossel is in Stellingwarf de grootste mosselsoorte. Hi'j kan wel 20 centimeter laank wodden. De grootste die ik in Stellingwarf vunnen hebbe was 17,5 centimeter. Die zat in de Braandemeer. Behalven groot kan de zwanemossel ok aorig oold wodden, wel een jaor of vuuftien. De zwanemossel het een dunne dubbele schulpe. An de buterkaante van de schulpe bin lochtig- en donkerbrune banen te zien. De lochtige kleur (min of meer geelbruun) ontstaot tiedens et gruuiseizoen, de donkere in et kooldere jaorgetiede. Deur et tellen van de donkere banen kuj' de leeftied van de zwanemossel bepaolen. De binnekaante van de schulpe is beklieded mit briejant parelmoer. An de boverkaante zit een soortement van schenier. Een peer bunnels spieren kun de schulpe eupen- en dichtedoen. As d'r geveer driegt, slöt de zwanemossel zien schulpe stief op mekeer. Dan kriej' die niet los zonder him stokkend te maeken... De levende mossel het ok een soortement van voete. Daor verplaetst hi'j him mit deur of over de bojem. Et levende dier zogt waeter op, en pompt et d'r ok weer uut. Intied het de mossel locht en voeding uut et verpompte waeter haeld. De zwanemossel teert op plankton en organische dielties die in et waeter ommedwarrelen. De mossel kan ok schudden om slib op te dwarrelen. Et eetbere materiaol wodt as een sliekerige protse van de kieuwen naor de mond transperteerd. Op die meniere zuvert de zwanemossel et waeter. Een groten iene kan in een ure tied wel inkelde tientallen liters waeter schonemaeken! Van slimme waeterversmeriging kun de zwanemossels starven. In dat geval versmeert et waeter nog slimmer deur de ontbienende zwanemossels...
Op plakkies bi'j et waeter langes kun stokkene zwanemosselschulpen te vienen wezen. Dit kun vreetplakken van (muskus)rotten of otters wezen. Ok de aolreiger kan zwanemossels uut et waeter haelen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Zunne op 05.43, zunne onder 21.48

maendag **deensdag**

20 juli — week 30 — 21 juli

Et was zo waarm, de musken vullen dood van et dak
(Steggerde)

2015

woensdag **donderdag**

22 juli — week 30 — 23 juli

Et dove oor d'r veur holen
(d'r niet naor luusteren, et je niet antrekken; Berkoop)

2015

Henk Jager

Zwanenmossel, Zwanemossel, Anodonta cygnea (2)

Nog vule meer zwanemossels kommen omme bi'j et opschonen van waeters mit mesienen. De nog volle schulpen belanen dan op 'e wal. Daor wo'n ze vaeke deur reigers, kri'jen en/of meeuwen eupenpikt en leegvreten. Zwanemossels die niet of minder in et zicht liggen, kun liekewel nog wekenlang leven blieven, temeensen as et niet te waarm is. Belaant de mossel op de kaante, dan slöt hi'j zien schulpe lochtdichte of. Vervolgens schaekelt hi'j over op een stofwisseling zonder zuurstof. Hi'j bruukt dan zien reserves op, wiels hi'j zien ofvalstoffen niet kwiet kan. Zodoende kan hi'j et op een gegeven mement niet langer bolwarken...
Bi'j et Waeterschop Frieslaand hebben ze een uutgebreide gedragskode. Daor staot in dat men rekening holen moet mit kwetsbere wilde dieren en plaanten. Dat ze hebben et op pepier goed regeld. In de praktiek komt d'r vanzels niks van op 'e hispel. De uuthekkelde zwanemossels kommen omme of wo'n opvreten deur voegels, krek as de uuthekkelde vissen. Aenlik zol d'r iene aachter de kraene anlopen lopen die de uuthekkelde mossels en vissen weer in et waeter zet. Behalven veur de dieren zels, is dat ok goed veur de waeterkwaliteit.
Van et zorgen veur naogeslacht hebben de mannegies weinig drokte. Ze kun de vrouwgies naemelik op ofstaand bevruchten. De mannegies scheiden heur zaod in waeter uut. De vrouwgies hebben de eier bi'j de kieuwen zitten. Bi'j et verpompen van waeter, kun die vanzels bevrucht raeken.
(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Zwanenmossel, Zwanemossel, Anodonta cygnea (3)

De uutkommen larven brengen de winter deur in de memmemossel. Een groot mosselvrouwgien kan honderdduzenden larven dregen. In et veurjaor wo'n ze uutspi'jd. De dierties bin dan nog mikroskopisch klein. Om veerder leven te kunnen moet de larve een kieuweholte van een vis vienen. Mar een hiel klein pat lokt dat. De larven hechten heur daor vaaste en raeken inkapseld in een cyste. Ze leven van et bloed van de vis, et bin dan parresieten. Nao een maond breken ze uut de cysten en zinken of naor de bojem van et waeter. De jonkies van de zwanemossel liften ok mit de vis mit. Zodoende kan et schulpdier dat aanders mar traoge veuruutkommen kan him wied verspreiden. De zwanemossel kan in alderhaande waeters huzen, zoas in revieren, briede sloden, waeterlossings, vaorten, trekgatten en zaandzoeggatten. In de leefgebieden gruuit meerstal ok wel pompeblad. Soms komt de zwanemossel niet veur in waeter dat juust geschikt veur him liekt te wezen. Dit is bi'jglieks et geval in de Grote Weren en Vietnam bi'j Ni'jhooltpae. Briede sloden scheiden hier lange kavels gröslaand. Zoemers is et waeter d'r glashelder. Winters het et liekewel de kleur van iezeroer. Ok is et d'r niet diepe en d'r gruuien veul waeterplaanten in. D'r kommen o.e. snoeken, moethonnen, aolpiepers, waeterslakken, pikzwatte waeterkrobben en zo wat henne in veur. Toch hebbe ik d'r nooit een zwanemossel op et slodersgoed vienen kund. Ik daenke dat dit te maeken hebben kan mit de dikke wieke baggellaoge op de bojem.
Een vissien dat perfiet van zwanemossels hebben kan, is et bittervoorntien. An et wiefien van dit vissien gruuit in et veurjaor een lange legbuize. Daor kan et eigies mit in de kieuwholte van mossels leggen. Meerstal bin dat zwanemossels, al kun et ok aandere mosselsoorten wezen. Toegeliekertied lat et mannegien zien hom bi'j de mossel los. De zwanemossel zogt dat dan op as hi'j aosem haelt. De eigies van de bittervoorn raeken zo in de mossel bevrucht. De larven van de bittervoorn zitten daor een dikke maond en bin zo goed bescharmd tegen waeterroofdieren. Gelokkig het de zwanemossel d'r gien last van.
Ie kun je trouwens diepe in de ti'jen of voeten snieden aj' bi'j et zwemmen op een mossel staon gaon...

Eerste Kertier (maone) 06.04

vri'jdag **zaoterdag**

24 juli — 25 juli

week 30

Uut de bocht springen
(te uutgelaoten doen, mit naeme op een feest; Spange)

2015

Zunne op 05.53, zunne onder 21.38

zondag **maendag**

26 juli — 27 juli

week 30/31

Alle daegen een draotien
Is een hemdsmouw' in een jaortien
(Ni'jberkoop)

2015

Freddie de Vries

De kleine ekenemie

Haost iederiene wet wel da'k midden in et dörp wone. Tot in de negentiger jaoren woonde ik tegenover de baank. Naost mi'j staot al jaoren een kefé. Eerst was dat kefé Kromkamp, en verschillende meensken uut de wiede omgeving hebben daor wel es een brulloft mitmaekt. In mien vri'jgezelle jaoren was dit kefé altied mien uutvalbasis in de weekaenden. De pinpas mos nog uutvunnen wodden dus mos ie kontaant geld in de buse hebben. D'r weren ok nog wel hiel wat die de konsumpties in de kroeg op de balke schrieven leuten, mar daor hul ik niet zo van. Bi'j et betaelen vullen zokke rekenings vaeke of. Geregeld was ik donderdags of vri'jdags vergeten om geld bi'j 'de buren' op te haelen. Op de vri'jdagaovend tikte ik dan even bi'j de RABO-buurman op et keukenraem, en kreeg dan via et eupenstaonde keukenrutien mien te besteden bedrag. Soms was et bi'j et kefé zo gezellig mit potbiljatten, toepen, bluffen en ienties gooien dawwe hielemaole niet meer veerderop gongen op 'vrouwejacht'. Now was dat laeste woord wel wat overdreven, want we durfden d'r amper naor te kieken. Nao zoe'n weekaende was mien geld beheurlik slonken en mos ik maendags weer mit frisse tegenzin an et wark. Op maendagmorgen scharrelde de keféhoolder, nao een warkzem weekaende, schuin over de weg om et zwaor verdiende geld weer naor de baank te brengen. Op die menier was mien geld weer weeromme op et plak waor as et een peer daegen eerder weghaeld was en koj' mit recht spreken van een kleine ekenemie, en hadde ik et geld feitelik hielemaol niet ophaelen hoeft!

Harmen Houtman

Groter wodden

staorig groter wodden
dichter naor de wolkens toe
kiender willen de voegels raeken ...

...Toch weer kotter 'gruuien'
Jaor nao jaor en stap nao stap
Aangstig over grond en voeten waeken

deensdag **woensdag**

28 29

juli week 31 **juli**

Op 'e kluten kommen
(d'r financieel goed veur kommen te staon; verspreid)

2015

Volle Maone 12.43

donderdag **vri'jdag**

30 31

juli week 31 **juli**

Zo dichte as een pot
(wodt zegd van iene die weinig zegt,
die slim op him zels is, niks kwiet wil; verspreid)

2015

Fotovraoge nr. 7:

Dit voetpad ligt in .....

Jan Wilgetiene

Fesies in de febriek (1)

In de tied dat we in et Oosterse Veld woonden hullen de meensken de brulloften vroeger vaeke thuus. Dat gebeurde netuurlik omdat de meensken vaeke gien geld hadden om naor een kefé te gaon. Nao de oorlog hadden we een klein stoelefebriekien in Noordwoolde. As d'r in de femilie wat te vieren vul, dan hullen we de fesies vaeke in de febriek. Daor kon et wat lieden, et was d'r gezellig en et drokte de kosten beheurlik. Laoten we mar eerlik wezen. Et geld gruuide oons in die tied beslist niet op 'e rogge. Om et oolde febriekien d'r een betien feestelik uutzien te laoten wodde de boel versierd mit slingers en belonnen. Netuurlik wodde d'r ok de neudige draank en eten insleugen. De ruumte wodde verwaarmd mit zoe'n grote oolde kolekachel die altied zien wark in een schoele daon hadde. Tiedens et feest wodde hi'j altied flink opstookt om et lekker angenaem warm te maeken. De piepe ston altied roodgloeiend. As de meziek speulde en de manluden en vrouwluden hadden een peer borrels op, dan gongen de bienties van de vloer en daansten ze om de kachel henne. De vrouwluden hadden in die tied vaeke van die witte vessies an en naormaote de aovend vodderde kwam d'r ok wel es iene mit de rogge tegen de gloeiendhiete kachelpiepe Een mooie brune braandstreep op et witte vessien was netuurlik et gevolg.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Oogstmaond

zaoterdag **zondag**

1 **2**

augustus week 31 **augustus**

Et hatte hoge dregen
(verwaand doen; Appelsche, Ni'jhooltpae)

2015

Zunne op 06.03, zunne onder 21.27

maendag **deensdag**

3 **4**

augustus week 32 **augustus**

Da's ok een dreuge Pier
(een dreuge, saaie vent; De Miente, Ni'jberkoop)

2015

Jan Wilgetiene

Fesies in de febriek (2)

Een husien was d'r in die tied niet in de febriek. Aj' wat waeter kwiet mossen dan mos dit buten gebeuren Dus ok bi'j et feest. Op een gegeven ogenblik heurde ik een knarsend, piepend geluud van stiekeldraod dat in de krammen scheuf. Et was hatstikke donker, mar in de veerte kon ik een witte schim zien, die in et prikkeldraod henneweer gong. Doe ik kieken gong wat d'r an de haand was zag ik mien zwaoger in zien mooie witte overhemd ploeteren om uut et prikkeldraod te kommen. Bi'j et geite verstikken was hi'j in et stiekeldraod valen en as hi'j d'r weer uut perbeerde te klauteren vul hi'j krek lieke hadde weeromme. Nao verloop van tied hadden we him weer bevri'jd uut zien aekelige pesisie en brochten we him weer in de febriek. Zien overhemd en zien vel weren beheurlik toetaekeld en et bloedde best. Now hadden we in de febriek altied wel zoe'n twienenhalve meter pleister klaorliggen veur oongevallen. Dat daor konnen de wonden mooi mit ofplakt wodden. De volgende dag moest mien zwaoger veur alle zekerheid toch mar even naor de dokter. Omdat mien zwaoger nogal behaord was, was et een hiele toer om die peer meter pleister d'r weer of te kriegen. Hi'j raosde et uut. Gelokkig vul et allemaole wel een betien mit. Doe mien zwaoger op et punt ston om te vertrekken zee hi'j tegen de dokter, dat hi'j op zien aachterwark ok nog wat hadde. Doe de dokter keek bleek liekewel dat d'r niks onder de pleister zat... Ze hadden him dus ok nog even te pakken had.

Sjoukje Oosterloo

Kristelik dielen

Germ en Japke zitten mit heur drie kiender om de eterstaofel. De gruunte en de eerpels staon te daampen op 'e taofel en in de vetpanne drieven vuuf gehakballen, iene hiele dikke en viere bin een slaggien kleinder uutvalen.
'Wil ie de gehakballen even ronddielen?' vragt Japke an heur man.
Germ die mient deur de jaoren henne zien vrouw van haever tot gotte te kennen, antwoordt: 'Doe ie dat mar even, ie zitten kot bi'j de vleispanne.'
As de kiender ien veur iene heur bod mit eerpels bi'jholen, schept Gepke d'r een flinke flutte sju overhenne mit een gehakballe. As Germ een gehakballe op zien bod toebedield krigt zicht hi'j dat Gepke as laeste heurzels de dikste balle toepat.
'Now, now, Gepke, dat is niet christelik dielen waj' daor doen, donkt me,' foetert Germ.
Gepke is ok niet op heur aachterheufd valen, en geft as weerwoord: 'Now, as ie de gehakballen rondpat hadden haj' mi'j de dikste toch ok geven. Dus dan heb ik him now ok.'

woensdag **donderdag**

5 6

augustus week 32 **augustus**

Pillen bitter in de mond,
maekt de kranke ziel gezond
(Oosterwoolde)

2015

Laeste Kertier (maone) 04.03

vri'jdag **zaoterdag**

7 8

augustus week 32 **augustus**

Een dubbeltien wint et nooit van een kwattien
(wie de mindere is, of him zo vuult, wint et nooit
van de meerdere, wodt altied aachtersteld;
De Blesse, Peperge, Steggerde)

2015

Roely Bakker

Zilte zee

De zilte zee tuut et
waarme straand

wist oonze sporen

betien bi'j betien

kalft et zaandkesteel of
wodt opni'j

waeter en zaand.

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

. . . _ .	jaorgetiede
. _ . . .	Stellingwarfs veur 'zoenen'
. . _ .	diel van et bien
. _ . .	een boel
. _ . . .	slaoperig
. . _ . .	niet liggen
. . . _ . .	beddegoed
. . _ . .	heufddeksel
. _ .	niet zeker
. _ . . .	pottemenee

Zunne op 06.14, zunne onder 21.14

zondag **maendag**

9 augustus — 10 augustus

week 32/33

Wat toch een lauwene pispot
(een vlaaikerig, zuutsappig persoon; Ni'jberkoop)

2015

Internationaole Dag van de Jeugd

deensdag **woensdag**

11 augustus — 12 augustus

week 33

Iene op 't zeer kommen
(iene grieven, krenken; Appelsche, De Hoeve, Ni'jberkoop, Spange)

2015

Jan H. Lantinga

Rouw

Tot in et begin van disse ieuw weren de zundagse kleren van zowel de manluden as de vrouwluden zwat van kleur. De zwatte kleur was ok de rouwkleur. Et rouwen koj' dus niet an de kleren zien. Dat wodde wel zichtber maekt. Bi'j de vrouwluden was dat te zien an de vorm van de ooriezermusse. De manluden hadden een stoffen rosien an de pette. Ok an de buusdoek koj' zien of d'r iene in de rouw was vanwege verlös in de femilie. Gewoonlik hadden de meensken rooie buusdoeken. In tieden van rouw hadden ze blauwe buusdoeken. Omtrent 1900 kwam et gebruuk van een zwatte rouwbaand in zwang. Kiender en jongvolk hadden kleren mit een aandere kleur. De rouwbaand wodde om de rechteraarm dreugen. De rouwtied was soms wel tot twie jaor.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Jouk

Vangreel

Ze hebben eerst een bottien kwast
mit: 50 kilemeter.
Doe hebben ze de bocht anpast:
dat helpt ok vule beter!
Wie vroeger in de baarmsloot zat,
die hadde nog een kaansien.
Mar wie now op de vangreel slat,
die krigt mitien een kraansien.

Uut: Greensgeval, 1984

Linkshandigen Dag

Ni'je Maone 16.54

donderdag **vri'jdag**

13 14

augustus week 33 **augustus**

Die is de plaanke biester
(het et mis, het him verzind; Noordwoolde)

2015

Maria Hemelvaort (r.k.)

zaoterdag **zondag**

15 16

augustus week 33 **augustus**

Een platte man
(een ienvooldige, gewone man; De Haule)

2015

Freddie de Vries

Et riebewies (1)

Ik hebbe pas op mien 26^{e} jaor mien riebewies haeld. Ik hadde d'r ok hielemaol gien verlet van veur die tied. Et wark lag drie kilemeter van huus en aj' aovens de kroeg ingongen moch ie toch gien bier drinken aj' mit de auto weren. Butendat was een auto verrekte duur en ik bin van huus uut niet materiaolistisch.
Toch hebbe ik op een zekere dag et besluut neumen om de grote stap te nemen. Ik bin hielemaol niet technisch en ik reed die eerste keren ok hobbelend en stuiterend de diek uut. Mien vader zee: 'Et leek wel as zat ie op een kemeel.'
De eerste lessen he'k ok alliend mar op de parallelweg van de Stellingenweg reden. Martin Boezerooy het ok wel es wanhopig docht: zal dit ooit zelsstanig et Nederlaandse wegenet op kunnen. Ok was hi'j een keer beheurlik kwaod op mi'j doe ik bi'j een naoderende grote trekker bi'j Hooltwoolde inienend van de diek ofstuurde en dwas deur een dikke modderpoele mannevreerde. Tot bovenan de ruten toe zat de modder en Martin hadde zels gien zicht meer op 'e weg. En zonder zicht duste hi'j sowieso niet in de lesauto te zitten waor as ik de bestuurder van was. Martin hadde vanzels ok nog krek die middag de haegelwitte lesauto deur de wasstraote haeld.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Freddie de Vries

Et riebewies (2)

Eindelik moch ik dan ofrieden en de examinator vreug veur et ofrieden as ik de remlochten even andoen wol. Ik hebbe et hiele dashboard ofzocht, mar nargens kon ik dat verrekte remlocht vienen. Et dee blieken daj' dan op 'e rem trappen mossen. Now daor was ik nooit en te nimmer opkommen. Bi'j de dadde keer ofrieden gong et ok beheurlik mis. Naodat ik ofwezen was deur de examinator in de schouwburg in Et Vene ree ik mit mien vader naor huus. Op de Hamersweg vuulde ik es in de buse en daor bleken de autosleutels van de lesauto nog in te zitten. Deur disse verstrooide aktie he'k et hiele schema veur de ere ofrieders beheurlik in de warre schopt die dag.
Doe ik dan eindelik et riebewies haeld hadde kon et me nog niet zo vule schelen ok. Mien moeder zee nao een weke of twieje: 'Zoj' je riebewies nog es ophaelen bi'j et gemientehuus, want dan kuj' ok es rieden en ervering op doen.'
Op een zundagmiddag trof ik Anneke in een soort van boeredisko 'De Boerderij' in De Kuunder. Ik praotte mitien of veur de volgende weke, mar doe et zoveer was hadde ik gien auto en et was echt honneweer. Doe he'k mien breur zien auto liend, want ja, ik wol wel henne, de hormonen weren beheurlik overstuur.
An et aende van de aovend zol ik Anneke naor huus toe brengen. Anneke keek es naor et degelike gezinsautogien en wust ok niet wat ze van et kienderzittien op de aachterbaanke daenken mos...

Zunne op 06.26, zunne onder 21.00

Aende van de hoonsdaegen

maendag **deensdag**

17 18

augustus week 34 **augustus**

Hi'j kan riemen as gekke Siemen, en dichten,
daor zoj' et deksel van de plee veur oplichten
(Hooltpae)

2015

Begin Kattedaegen

woensdag **donderdag**

19 20

augustus week 34 **augustus**

Et komt allemaole op zien pochel daele
(hi'j moet et allemaole mar doen; Berkoop)

2015

Harmen Houtman

Onderschat

Kiender wo'n vaeke onderschat. Ze kun op jonge leeftied meer taelen toegelieke leren as pattie meensken vermoeden. Zoks dot blieken uut wetenschoppelik onderzuuk, mar ie kun et ok in de praktiek zien. Een kiend wodt mit gemak twietaelig as oolden dat willen. As heiten en memmen wies op heur eigen tael binnen en heur d'r niet veur schaemen, doen ze dat.
Een protte butenlaanse maegies en jongen bin veerdig in et praoten van twie taelen. Hiel wat Frieze kiender praoten d'r twieje. Waoromme zollen Stellingwarver kiender dat niet kunnen?!
Dus heiten en memmen en paken en beppen: praot Stellingwarfs tegen de kiender!!

Fotovraoge nr. 8:

Waor in West-Stellingwarf ligt disse sluus? In .....

Aende Kattedaegen

Eerste Kertier (maone) 21.31

vri'jdag

21

augustus

week 34

zaoterdag

22

augustus

Wat kan een podde him al wat verbelen,
as hi'j op een turfklutien zit
(Donkerbroek)

2015

Zunne op 06.37, zunne onder 20.45

zondag

23

augustus

week 34/35

maendag

24

augustus

Hoe groter et rad, hoe vlakker et pad
(Langedieke)

2015

Grappien

Twie waorzegsters kommen mekere tegen.
De iene zegt tegen de aandere: 'Ie zien d'r vule beter uut as volgende weke!'

Moppien

Anneke zegt tegen Wieger: 'Wat heb ie appatte sokken an! Een gele en een rooie!'
'Hielemaole niet appat,' vint Wieger. 'Thuus he'k nog zoe'n stel!'

deensdag **woensdag**

25 26

augustus week 35 **augustus**

Hoe rechter hoe slechter, hoe linker hoe flinker
(De Haule, Steggerde)

2015

Grunnings Ontzet

donderdag **vri'jdag**

27 28

augustus week 35 **augustus**

Alle riekdom is gien deugd
(Der Izzerd)

2015

Harmen Houtman

Wie praot d'r mit?

Wie praot d'r mit
en wie mag d'r beslissen,
Wie het et alderlaeste woord?

Wie het de macht,
en wie legt et uut,
wie gaot d'r dan mit akkoord?

Et ieuwige spel
tussen oons meensken
we trekken en raozen hieltied mar deur.

De zwiegers, de praoters,
dewaachters,dedrokkerds...,

wat komt d'r nao en watte d'r veur?

Jan Lantinga

Breuken verkering

Et kwam zelden veur dat as een jong stellegien lange verkering hadde, dat et dan uutraekte. Dat was tegen de gewoonte. As et wel gebeurde, dan leut et jonge manvolk daor wel wat van blieken. Bi'j de bewuste jonge zien thuus wodde dan op eeen naacht een poppe van stro in de hege zet. Zoe'n poppe hiette een dorre. In Blesdieke, et was op et westaende, is dat veur et laeste gebeurd in de jaoren 1900-1902. D'r wodde ok goed bekendhied an zoks geven. Op een stokmennig mendeuren bi'j boeren, daor ze langes gaon weren, hadden ze schreven: 'In het holle van de nacht is hier een dorre doorgebracht.' En daor hul et dan ok mit op.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Volle Maone 20.35

zaoterdag		zondag
29		30
augustus	week 35	augustus

Dat kiend het altied rit in et gat
(is de hieltied ongedurig, het altied haost;
Else, Oolde- en Ni'jlaemer)

2015

Zunne op 06.49, zunne onder 20.30 — Haastmaond (Fruitmaond)

maendag		deensdag
31		1
augustus	week 36	september

Een bremze onder de stat hebben
(zegd van iene mit een min zin, of iene die kwaod is;
Donkerbroek)

2015

Jan Wilgetiene

Aepestreken

Vroeger haj' in et Oosterse Veld veul kleine winkelties. Daor koj' netuurlik muuilik van leven. Vaeke wodde d'r nog wat bi'j daon, zoas et maeken van heidebuunders, mollevangen, warken bi'j een boer of in een febriek en zo wat henne. D'r weren d'r ok bi'j die boer weren en daornaost ok nog fietsemaeker of smid. De fietsemaeker an de Greensweg had een mooie hof mit bomen mit van die lekkere appels. De schoelekiender uut de buurt hadden dat al hiel gauw in de gaten en as ze nao schoeltied in de buurt van de fietsemaeker zien bedrief kwammen leuten ze de baand van de fiets leeglopen. De fietsemaeker wodde heel netties vraogd as hi'j de baand oppompen wol. Et was 'n hiel aorige kerel, die altied veur iederiene klaorston. Dus ok veur oons. In de tied dat de pompe opzocht en de baand oppomt wodde gongen de ere schoelekinder in de appels. De busen en de pofbroeken wodden volpropt.
Naodat de baand oppomt en konterleerd was gongen we veerder en voegden oons weer bi'j de aandere kiender, die veur de appels zorgd hadden. We leuten oons de appels best smaeken en dat was neffens oons altied nog beter as dat de appels op een grote bult onder de bomen vot laggen te rotten...

Breng him thuus

(Uut Les Misérables, ommezet deur Roely Bakker)

Ik hebbe jow niks vraogd doe hi'j geboren wodde
of doe hi'j zo ziek was, drie jaor oold, doe
he'k je niks vraogd, want wie zol et heuren?
Mien God, Jow hadden wel wat beters te doen.
En doe mit die scooter, veertien jaor oold, oh hoe
he'k Jow vervluukt,
God wat wa'k lelk.
Mar weej' wat, et dot d'r laeter niet vule meer toe
aj' him zuken, achttien jaor en verslaafd.

Kiek dit is mien zeune, dit is zien foto
dezelde as op et pelisieburo.
Ik hebbe nooit wat vraogd
laot staon om wat beden
in 't verleden, an now toe.

...lees veerder op et volgende blattien...

woensdag **donderdag**

2 # 3

september week 36 **september**

Straotemaeker op zee
(wodt wel zegd van iene die bliekber niet vule te doen het; De Blesse, Peperge)

2015

Laeste Kertier (maone) 11.54

vri'jdag **zaoterdag**

4 # 5

september week 36 **september**

Waor 't rookt moet vuur wezen
(waor rook is, is vuur; Blesdieke)

2015

Breng him thuus

Breng him thuus, breng him thuus
't blift je kiend, hoe et ok is
breng him thuus, breng him thuus
zien leven is mien leven
breng him thuus.

Ik heb krek aj' zeggen, him zels de straote op zet
mar doe docht ik waor
dat hi'j op 't laest himzels redden zol
en ik wille niet dat hi'j uut de gracht opvist wodt
en ofdaon is.
Zeg him dat mem op him waacht
neem mi'j, mar God laot him gaon.

En breng him thuus, breng him thuus
't blift je kiend, hoe et ok is
breng him thuus, breng him thuus
zien leven is mien leven
breng him thuus.

Sjoukje Oosterloo

September

De maond september vien ik altied een aorige tied. Nao de roerige vekaansiemaonden komt d'r weer wat rust en odder in de tente. Op gewone vaaste tieden lopt de wekker weer of, en de schoelejeugd fietst weer in grote kloften langs de weg, onderwegens naor heur lessen. De stroom auto's mit warkvolk staot morgens as vanoolds weer in de file. Alles wodt weer een betien normaol nao de lange zoemer. Wat bin ik bliede da'k votdaolik weer geheur krieg as ik iene opbel. Alleman is weer zoe'n betien op honk en alles gaot weer zien gangegien, dat is et aorige van september. Liekewel weren de zoemermaonden ok mooi, mar van alles wat ik van doel was om te doen is mar een bar betien terechtekommen. Wat wi'j' ok as de zunne zo zien best dot en de temperetuur bi'jkaans tropisch is, dan gaoj' toch niet hadde warken. Wat daenk ie wel, da'k mit de branende zunne op mien rogge an et ontuugwieden gao? Disse vrouw dus mooi niet. Dan lig ik lekker lui te wezen in mien zunnestoel, in et schaad van de ienigste sparreboom die mien tuun riek is, mit een happien en een draankien onder haandberiek. Dat moet kunnen, et is ja vekaansie. Urenlange kan ik zo om me henne zitten te kieken naor een hommel op de lavendel, en genieten van de vlinders die in horren op de vlinderstruke daelestrieken. Alderdeegst de boeken die ik klaorlegd hadde om te lezen, liggen d'r nog krekkengeliek en onbereurd. Ondaanks et waarme weer heb ik mien sportieve kaante wel benut. Honderden kilemeters heb ik fietst, om an et aende van de tocht een dikke pannekoeke te verorberen in ien of eer resteraantien. Now et september is, moet ik perberen om die pankoekekilo's d'r weer of te kriegen. Et huuswark he'k ok versloeren laoten, mar ja, aj' toch meerstentieds buten ommestrunen wodt et binnen niet smerig, gien meens die daor wat van zicht. Dus, now in september de hakken mar even antrekken, spreek ik mezels moed in. Dat 'et hadde leven' disse maond weer begonnen is, wil ik now ok niet beweren. Ik bin een tevreden meens as ik weer aachter mien buro zit mit de laptop veur me en me uutleven kan in de schrieveri'je.
Wiels ik wat zit te miemeren, bedaenk ik da'k toch wel et aorigste vak heb wat aj' mar bedaenken kunnen. En de septembermaond... die mag wat mi'j anbelangt hiel lange duren.

Zunne op 07.00, zunne onder 20.14

zondag **maendag**

6 7

september week 36/37 **september**

Alle wegen leiden niet naor Rome
(niet alles gaot zoaj' et graeg willen zollen; De Hoeve)

2015

Internationaole Dag van et
Lezen en Schrieven

deensdag **woensdag**

8 9

september week 37 **september**

How, mar vot gaot hadder!
(wodt zegd van bi'jglieks een kiend dat hadde draeft en dan vaalt; Ni'jberkoop, Spange)

2015

Attie Nijboer

Zunne

Schien mar

Braan mar

Op mien huud

Op et laand

Verwaarm

Omaarm

Mien hatte

Aai de katte

Mit jow flewielen haand.

Jan H. Lantinga

Boekweit – een oold gewas (1)

Veur de meensken van disse tied is boekweit een zo goed as onbekend gewas. De tied dat et een protte verbouwd wodde is nog niet iens zo hiel lange leden. Et was in vroeger tieden in pattie streken van oons laand een belangrieke teelt; in et biezunder was dat et geval in de gemiente Oost-Stellingwarf. In et verslag 'De toestand der provincie Friesland in 1870' staot dat de boekweitbouw et belangriekste middel van bestaon is veur de Oost-Stellingwarver boer. Ok in West-Stellingwarf was disse teelt omvangriek, veural an de zuudkaante van De Lende.
In 1875 wodde d'r in hiel Frieslaand roem 5.000 bunder (ha.) mit boekweit verbouwd. Minstens de helte hiervan was in de Stellingwarven. Naor et rappot 'Welvaartsproblemen in Ooststellingwerf' (1950) wodde d'r in disse gemiente in 1875 alderdeegst 1800 bunder mit boekweit verbouwd. Dat was doe 38% van de tetaole oppervlakte bouwlaand in die gemiente. De teroggegaank was doe al begonnen. In 1885 was de oppervlakte boekweit in, nao mekere, Oost- en West-Stellingwarf 1400 en 500 bunder. Nao 1890 gong de boekweitverbouw hadde aachteruut. In 1900 was d'r in hiel Frieslaand nog mar 500 bunder meer. Wat disse perveensie angaot het Oost-Stellingwarf et et langste mit disse teelt volhullen. In 1920 en ok in 1930 was et nog vier bunder, mar kotte tied laeter hielendal verdwenen.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

donderdag **vri'jdag**

10 11

september week 37 **september**

Dat is een kwaoie ropperd
(een flinke, slim hadde warker; De Fochtel)

2015

Ni'je Maone 08.41
Programmeurs Dag
Nationaole Ziekedag

zaoterdag **zondag**

12 13

september week 37 **september**

Al staot de nood op 'e Lemmer, hi'j komt
(hi'j komt, hoe dan ok; Hooltpae, Wolvege)

2015

Koosje Hornstra

Sniedebonen (1)

Et is woensdagmorgen en ze staot sniedebonen of te wegen, om d'r daornao een priesplakkertien onder te doen, as inienen een stemme vlak aachter heur linkeroor zegt:
'Bi'j de Jumbo bin ze aorig goedkoper!'
As ze dus argens niet tegen kan is et as meensken heur van aachteren benaoderen en veural niet as ze heur in et oor blaozen, dat ze dri'jt heur omme en wil uutvalen: 'Hoe hael ie et in de hassens en maek me zo an et schrikken!'
Mar ze bedaenkt krek op 'e tied dat ze in een winkel staot. Ze kikt him vernietigend an, mar dat het niet vule effekt. Gedurende heur veerdere tocht deur de winkel komt ze him algedurig integen. Ze is aenlik al weer wat van de schrik bekommen en ze vint et ok gien onaorige kerel. Daoromme blift ze even staon om een praotien te maeken.
'Ik hebbe et niet an tied en gao alle winkels bi'j langes,' zegt ze. 'Trouwens, et is ok alliend mar veurdielig bosschoppen doen aj' in Wolvege wonen, de foolders uutpluzen en ze dan op 'e fiets ophaelen.'
'Ik bin niet zo vule neudig,' zegt de man, ' ik bin mar alliend.'
'Da's jammer veur je,' zegt ze.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Koosje Hornstra

Sniedebonen (2)

'Mien vrouw is al een stokmennig jaoren leden uut de tied raekt en ik hadde aenlik wel weer nocht an een ni'je relaosie, mar ja waor vien ie een aorige vrouw. In de supermark wil et nog wel es lokken om een praotien te maeken.'
'Zoas mit mi'j bi'j de boonties.'
'Ik hebbe een boot en ik hadde je vraogen wild aj' es een tochien mit me maeken willen. Mar ik heb al zien daj' een trouwring omme hebben. Dat dat zal wel niks wodden zeker.'
'Ik bin bange van niet,' zegt ze. 'Ik vien je zo op et eerste gezicht wel een schiere kerel, mar ik hebbe et thuus goed en dat wo'k ok mar zo holen.'
De man nikt begriepende, zegt dat hi'j et wel jammer vint en dan vervolgen ze beide heur route deur de winkel.
Nao et ofrekenen bin ze toevallig weer toegelieke bi'j de uutgang. Et is krek as kennen ze mekeer al een schoffien.
De man blift nog even stillestaon, kikt heur lachende an en vragt:
'Kan'k je echt niet overhaelen veur een tochien over De Kuunder?'
Et liekt as twiefelt ze toch even en dan zegt ze as ze heur al half ommedri'jt:
'Ze hebben een woord bedocht veur mannen zoas jow, die op de gruunteofdieling van de supermark wildvremde vrouwen anschieten. Ze numen ze rere sniedebonen!'
Ze heurt him lachen as ze veerdergaot mit de karre mit bosschoppen naor de auto en onwillekeurig gniest ze zels ok een betien. Wonderlike woensdagmorgen daenkt ze bi'j heurzels, mar de rest van de dag het ze wel een best zin.

Zunne op 07.12, zunne onder 19.58
Ni'jjaor (isr.) 5776

maendag 14 september

week 38

Noordenwiend slapt lange
(as de wiend in et noorden zit, dan hej' daor morgens gien last van, noordenwiend komt altied in de loop van de dag opzetten; Makkinge)

2015

Preensiesdag
Ni'jjaor (isr.) 5776

deensdag 15 september

woensdag 16 september

week 38

Wat niet kan is nog nooit gebeurd
(Ni'jberkoop)

2015

donderdag 17 september

Harmen Houtman

Niks biezunders?

Aenlik bin et mar zes wegen
en die kruzen mit mekeer.
't Is een dörpien krek as eren,
mar in dissend kom ik weer.

Om de karke staon de huzen
en de klokke lödt de tied.
Zoks gebeurt in alle dörpen
mar dit plak vergeet ik niet.

Schoele, bakker, smederi'je,
kroegien, meule, krudenier.
't Kon zo argens aanders wezen,
mar mien dromen zweven hier.

Kiek, een haandvol boerkeri'jen
tussen greiden, tussen bouw.
Niks appats en niks biezunders,
mar dit plakkien blief ik trouw.

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. klinker .

2. lidwoord . .

3. keurig . . .

4. diel van et gebit . . . .

5. bloot . . . . .

6. raand . . . . . .

7. ni'jsblad . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

vri'jdag **zaoterdag**

18 19

september week 38 **september**

Hi'j het de ogen aachter en veur
(hi'j zicht echt alles; Scharpenzeel)

2015

Wereld Alzheimer Dag - Eerste Kertier (maone) 10.59 - Int. Dag van de Vrede - Zunne op 07.23, zunne onder 19.41

zondag **maendag**

20 21

september week 38/39 **september**

D'r was gien onmis woord bi'j
(gien verkeerd woord; Steggerde)

2015

Jouk

Stee

D'r was een boer in Langedieke,
die 't lessend nogal gottig zee:
'Zo wied a'k om me henne kieke,
is dit mien eigen stee!'

Ze hullen 'm dus veur een rieke!
Mar och, hi'j zee et op 'e plee!...

Uut: Greensgeval, 1984

Grote Verzoendag (isr.)
Et begin van de haast 10.21 M.E.Z.T.
Offerfeest (islam)

deensdag **woensdag**

22 # 23

september week 39 **september**

Geld is oppermachtig
(De Haule)

2015

donderdag **vri'jdag**

24 # 25

september week 39 **september**

Hi'j het de pest in en de kraege op
(een min zin; Makkinge)

2015

Sjoukje Oosterloo

Op 'e tanen bieten

As d'r naachs braand uutbrekt bi'j Opoe komt de braandweer mit loeiende sirenes op et plak van onheil an. Et oolde meensien wodt op 'e ledder deur de braandweerman van de bovenverdieping van heur huus haeld. As de braandweerman heur op de ledder zet zegt hi'j: 'Zo Opoe, en now nog evenpies op je tanen bieten.'
Opoe schrikt: 'Oe, nee hen, dan moe'n we weeromme, want die liggen nog op et naachtkassien.'

Roely Bakker

Kienderverdriet

Mamme en ikke bin bi'j buurvrouw Aoltien op 'e koffie. Ik kriege een bekertien poeiersukelao. Ik kriege d'r een lepeltien bi'j, dan kan 'k et laeste betien d'r uutlepelen. Wiels de vrouwluden de toestaand in de wereld bepraoten, kiek ik et keukentien rond.
Naost de snorrende kachel staot de stoel mit de dikke kussens waor allienig buurman Jan-Saander en de katte in zitten meugen. Tegen de bliende mure staot et kassien mit snuusteri'jen, et... Hè, wat is dat? Op et kassien staot op een paantien een omkeerd sjempottien mit een branende keerze d'r onder. Om et pottien henne lopt een doonzig geel bollegien. Dat moe'k es even van dichtebi'j bekieken. Och heerkens, et doonzige bollegien piept zachies. Zol et krek zo zaachte vulen as dat et d'r uutzicht? Veurzichtig stik ik een haand uut.
Pets! Ik kriege een fleer mit de natte schotteldoek.
'Lillik jonk, ofblieven!' snarpt de stemme van Aoltien.
Ik goele, dikke traonen.

Buren Dag

zaoterdag **zondag**

26 27

september week 39 **september**

D'r is gien gooien mit de pette naor
(d'r is gien beginnen an; Ni'jhooltpae)

2015

Zunne op 07.35, zunne onder 19.25
Volle Maone 04.51

maendag **deensdag**

28 29

september week 40 **september**

Wie nat maekt, maekt et ok weer dreuge
(zegd bi'j min, regenachtig weer; Donkerbroek)

2015

Fotovraoge nr. 9:

De Jardingetille ligt over et reviertien .....

Jan Wilgetiene

Visken an de diek

Vroeger, en now ok nog wel, heurde visken en viseten bi'j de Noordwooldigers as aol bi'j Volendam. In de beginjaoren gongen we op 'e fiets naor De Kuunder, dat doe nog an et Iesselmeer lag. Laeter gongen we morgensvroeg op 'e brommer via Oldemark, Ossenziel, De Kuunder en de Noordoostpoolder naor de Rotterdamse Bocht tussen Urk en De Lemmer en de Friese Bocht bi'j De Lemmer. As et hiel min beet gongen we naor kilometerpaol 20 bi'j Urk. Op 'e brommer was dat best een lange reize veur soms mar een peer vissies. In De Kuunder stopten we vaeke even om de hanen te beuken, want die weren soms knap koold. Et was in die tied vaeke zo drok an de diek mit viskers, daj' soms tieden lopen mossen om een goed plakkien te vienen. En aj' dat ienkeer hadden en ie hadden de visken goed op et voer, dan pakte ie de iene nao de andere. D'r zat doe nog vis zat. Et liefste hadde ik een mooie stiekelbaos, want die smaekten zo lekker as de vrouw ze goed bakte. Et naodiel was daj' de schubben d'r zo slecht ofkriegen konnen. Now moej' niet daenken, dat we doe zok materiaol hadden as dat ze tegenwoordig hebben. Wi'j viskten nog mit van die angels van bamboe en laeter ok nog mit van die goedkope warpangelties. De angelstokken van bamboe hadden et naodiel, dat ze bi'j et inwerpen nog wel es breken wollen en dan was et feest vanzels oflopen. We viskten vule mit pieren en maoden. De pieren schudden we zels uut de grond en kosten dus niks en de maoden weren niet duur. Lood hadden we niet vule, omdat dat nogal duur was. Aj' een betien ongelokkig weren dan koj' et lood kwietraeken tussen de stiender en waj' nao verloop van tied uutviskt. Laeter kwammen we d'r aachter, daj' krek zo goed mit een oolde schroeve warpen konnen. As d'r veul baos veur de kust zat, dan waj' netuurlik zo deur de pieren henne. Dan bruukten we ventiel, dat we inknipten. Dat wol ok best.
As we uutviskt weren gongen weer op 'e brommer op Noordwoolde an. As we dan veul vis hadden dan maekten we aovens de vissen ok nog schone bi'j et locht van een stallanteern. De volgende dag wodden ze bakken en deur de hiele buurt lekker opeten.

Wienmaond (Inmaekmaond)
Internationaole Dag van de Oolderen

woensdag **donderdag**

30 **1**

september week 40 **oktober**

As katten moezen, mauwen ze niet
(as meensken, mit naeme kleine kiender, wat lekkers kriegen, bin ze niet lastig; Buil, Hooltpae)

2015

Ontzet van Leiden

vri'jdag **zaoterdag**

2 **3**

oktober week 40 **oktober**

Arbeid adelt, mar de adel arbeidt niet
(Ni'jberkoop)

2015

Jan H. Lantinga

Boekweit – een oold gewas (2)

De naeme

De naeme boekweit is een saementrekking van twie woorden. Boek is een hiel oold woord veur beuk. De vorm van et boekweitzaod is etzelde as van beukeneuties. Weit kan makkelik verkeerd begrepen wodden, et is in oold Nederlaans de naeme veur tarwe. Weitenmael is tarwemael; et mael van boekweit is gruttenmael.

Herkomst

De verbouwde boekweit komt van oorsprong uut Azië. Daor wodde et 1000 jaor leden al verbouwd. In de 15^{e} ieuw zol et in oonze laandstreken kommen wezen. D'r is een legende die vertelt dat een Joost van de Gistele (1445-1526) uut Zuuddorpe in Zeeuws-Vlaanderen bi'j zien reizen boekweit mitbrocht het uut ët Heilige Laand. In et oolde gemientewaopen van Zuuddorpe bin drie boekweitbloempies ofbeeld. In oonze streken is boekweit dus ok al ieuwenlaank bekend.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Freddie de Vries

De grote meenskewereld (1)

In mien jeugd was et straotbeeld hiel aanders as vandaege-de-dag. De melkboer Jan Gouma ree mit een oolde, grote rooie postbus om zien melk en bri'j uut te venten. Hi'j was wat roeg en overal op 'e grond van dit grote geveerte laggen centen en stuvers. Somstieden vul d'r een stuver of een dubbeltien buten de bus en die wodde dan binnen de kotste keren verzulvert bi'j Hendrik en Matsje in trekdrop of een peer kauwgomballen. Ok de gruunteboer dee zien ronde, en een stok of wat bakkers en slaachters gongen mit de körf veur op 'e fiets rond. Ok de bollekoopman Bartelt 'Bolle' hadde kalver veur in de körf. Ienkeer in de zoveul maonden kwam ok nog de wolauto, waor as de vrouwluden op ofkwammen as weren et waarme broties. Aafje Wolters uut Wolvege kwam ok een peer keer langes in et jaor en hadde grote koffers vol kleren op de zwaor belaeden fiets. Ze pakte van alles uut en de taofel lag bezaaid mit alderhaande kleren; van wollen bostrokken tot mesjester broeken an toe. Mien moeder kon, nao zoveul muuite van et uut- en inpakken, et niet over et hatte kriegen om niks te kopen, Ze kocht dan mar et broodneudige, want mit vuuf opgruuiende kiender wol et geld wel op. Dan haj' ok nog Bouwhuus, de klompekerel, die verrekte mooi praoten kon en mien moeder in alles geliek gaf. Over de Heufdweg ree dan ok nog twie keer daegs een melkrit naor de febriek in Wolvege. D'r zatten doe nog verschillende boeren en polleboerties in et dörp. D'r was veul meer leven overdag.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Wereld Diere Dag
Laeste Kertier (maone) 23.06

Zunne op 07.46, zunne onder 19.09
Dag van de Lerer

zondag **4** **oktober**

week 40/41

maendag **5** **oktober**

Elke slaaf is zien meester weerd
(ie moe'n niet altied alles gratis veur een aander doen; Berkoop)

2015

deensdag **6** **oktober**

week 41

woensdag **7** **oktober**

Mist geft vost in de kist en regenwaeter dat pist
(De Fochtel)

2015

Freddie de Vries

De grote meenskewereld (2)

Ok de gemientewarkers weren geregeld in de weer om de straote schone te vegen mit grote schoppen en van die lange bessems. Ze hadden dan een hoolten haandkarre bi'j heur en daor gooiden ze de troep op. Die manluden hadden altied wel een ni'jgien, want ze stonnen geregeld even te praoten mit de veurbi'jgangers. Theo Kromkamp en ik leupen ok es een keer over de stoepe doe ze mit oons an de praot raekten. Wi'j weren neffens mi'j een jaor of zeuven, achte en maekten mit kleine stappies kennis mit et leven van de 'grote meenskewereld'. Ze vertelden oons dat d'r om twaelf ure een oold wief tegen de karke opkrooid wodden zol. Wi'j geleufden d'r niks van en zeden dat dan ok. 'Echt waor', zeden de beide mannen mit een serieus gezichte. Vervolgens zee Heine, die op een grote bessem leunde en een peukien op 'e lippe hangen had: 'Gao mar kieken, dan kuj' et mit eigen ogen anschouwen.' 'Jim moe'n niet te laete hennegaon, want et kan wel es drok wodden,' zee Folkert, die d'r nog wel een scheppien bovenop doen wol. Stiekem biwwe west te kieken en meer as een peer torenka's en de witte gaanzen en makke dörpsenten van Zander van der Meer hebben we niet zien. Laeter leupen we mit een grote boge om de gemientewarkers henne, want de 'grote meenskewereld' was niet te vertrouwen.

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

. _ . . .	haastbloeme
. . _	posien
. _	gissen
_	kammeraod
. _ . . .	eer woord veur protter
. . _ . .	diel van de mond
. _ . . .	brood
. . _ . .	soort broggien

Alkmaars Ontzet

Wereld Missie Dag veur de Kiender

donderdag **8** **oktober**

week 41

vri'jdag **9** **oktober**

Die likt d'r ommetoe as een katte om de hiete bri'j
(blift d'r omhenne dri'jen; Buil)

2015

Laandelike Dag
van de Psychische gezondhied

zaoterdag **10** **oktober**

week 41

zondag **11** **oktober**

Ze hebben altied et zwad mit de mollebulten
(ze stellen et altied veur dat ze pech hebben, dat et bi'j heur altied misgaot, dat et heur niet veur de wiend gaot; Steggerde)

2015

Henk Jager

Kruisspin, Kruusspinne, Araneus diadematus (1)

De kruusspinne kuj' in alderhaande soorten terreinen tegenkommen, zoas heideterreinen, roegteveld, boswallen, dreuge struken, bosranen en tunen.
De kruusspinne beheurt tot de mooiste keunstvorms van de netuur. Op zien aachterlief is een spiegelber motief van vlekkies en strepies te zien. Et kruus trekt daor et meerst de andacht van.
De kruusspinne kan hiel verschillend van kleur wezen. De spinne past zien kleur min of meer an bi'j zien omgeving. In begruuiings van bentegrös kan hi'j hiel bliekgeel van kleur wezen. Et kruus is dan soms niet te zien. Is de aachtergrond donkerder, dan is de kruusspinne dat ok. De kruusspinne is dan vaeke bruun. Et dier kan alderdeegst min of meer oranje wezen.
Volwassen wiefies van de kruusspinne zetten heur eier of in een wittig omhulsel (nussien). Daor kun tientallen tot honderden eier in zitten. De eier overwinteren. In et veurjaor kommen ze uut. De spinnegies bin dan oranjegeel. De jonkies blieven eerst stief bi'j mekeer. Versteur ie zoe'n spinnenussien, dan vliegen de spinnegies alle kaanten uut. Ien keer uutzwurven verdreegt de kruusspinne gien aandere spinnen meer. Aj' spinnen in een pottien stoppen, et maekt niet uut welke soorten, dan maeken ze mekaander of. Van dat bin et malle dingen. Vandaor ok de zegswiezen spinniedig en zo kwaod (lelk) as een spinne.
Om gruuien te kunnen vervellen spinnen, tot ze volgruuid binnen. De jonge spinnegies moe'n eerst nog overwinteren. Pas in et twiede jaor zullen ze volwassen wodden. De dierties gruuien dan deur tot in de haast. De vrouwgies bin dan groter en groffer van bouw as de mannegies. Bi'j een uutgruuid wiefien is et aachterlief ongeveer lieke dikke as een volzeugen tieke. Et volwassen mannegien moet zels aachter een vrouwgies an. Et vrouwgien blift naemelik in et web zitten. As et mannegien van de kruusspinne peert het, moet hi'j votdaolik weer votwezen. Aanders kan et wiefien him griepen en leegzoegen...

(Lees veerder op et volgende blattien)

Henk Jager

Kruisspin, Kruusspinne, Araneus diadematus (2)

De kruusspinne is slim vaeke mit et web doende. Hi'j maekt elke dag een ni'jen iene. Ok nao et vangen van een prooi moet et web rippereerd wodden.
De eerste draod die de kruusspinne spant komt horizontaol te hangen. Dat is de zonuumde broggedraod. Hier komt et web an te hangen. De broggedraod kan slim laank wezen, bi'jglieks tussen twie bomen. Et web komt dan bi'j iene van de uutaenden van de broggedraod. De webben hangen recht naor beneden.
As de kruusspinne onraod vernemt, verlat hi'j drekt zien web. De spinne verstopt him dan kotbi'j et web, mar hoolt mit een draod d'r wel verbiening mit.
De kruusspinne vernemt et votdaolik as d'r een prooi in et web vaastezit. In verholing grote prooien wo'n inwikkeld mit spinrag. Daornao wodt de prooi beten en inspi'jd mit verteringssap. Vervolgens wodt et inpakte en verlamde slaachtoffer uut et web losmaekt. Dan sleept de spinne him an een draod naor et centrum van et web. Daor wodt de ongelokkige leegzeugen.

Hoe groter de kruusspinne wodt, hoe groter web hi'j maekt. Zoemers zitten de webben meerstal verstopt in de begruuiing. Dan moet de spinne zoe'n betien de hieltied uut de zunne blieven. Aanders dreugt hi'j ja uut. As in de haast de locht vochtiger wodden is, zocht de kruusspinne et locht op. Dat dan hangen de webben dus ok vaeker in et zicht. Dan valen de dan ok grotere webben en spinnen dus extra op.

Zunne op 07.58, zunne onder 18.53 Ni'je Maone 02.06

maendag **deensdag**

12 13

oktober week 42 **oktober**

De mond kan hiel wat deur
(die persoon roddelt nogal over aanderen; Scharpenzeel)

2015

Islamitisch Ni'jjaor (1437)

woensdag **donderdag**

14 15

oktober week 42 **oktober**

Hi'j daenkt dat de gebraoden doeven
him zo in de mond vliegen
(hi'j daenkt dat hi'j d'r komt zonder wat uut te voeren; Else, Scharpenzeel)

2015

Roely Bakker

Et geitien 'Pak-me-dan' (1)

(Een oold sprokien)

't Was nog vroeg in et veurjaor doe een eigenwies geitien allienig op stap gong om de wereld te verkennen. Doe et nao een dag of wat nog niet weeromme was veroorzaekte dit grote onrust in de kudde.
'Had dan ok op heur let,' mekkerde de bok.
'He'k de hanen al niet vol an de aandere kiender?' protesteerde de memmegeite. 'Ie kun ok wel es wat doen. Ie laoten et allemaole alliend an mi'j over. Et bin ok jow kiender!'
Zo ruzieden de oolden van et geitien. Mar dat hulp niks. Et geitien was vot en et bleef vot.

En doe nao een weke was et geitien d'r inienen weer. Doodgemoedereerd kwam et d'r an kuieren.
'Dag,' zee et geitien bliede. 'Dag allemaole, hier bin 'k weer.'
'Waor bi'j' al die tied west, lillik ding?' vreug de mem streng. 'Wi'j hebben hier doodsaangsten uutstaon. Hoe hael ie et in 't heufd om zonder wat te zeggen op stap te gaon? Now, waor hej' zeten?'
'Overal en nargens,' antwoordde et geitien, nauweliks onder de indrok van de ongerusthied die nog uut heur moeders woorden klonk. 'Ik wol wat van de wereld zien. En doe docht ik: dan za'k mar es kieken gaon.'
'En hèb ie wat zien?' vreug de bok, die toch wel belangstellend was naor de aevonturen van zien dochter.
'En of! Een wolf bi'jveurbeeld.'

(Lees veerder op et volgende blattien)

Wereld Voedsel Dag

Internationaole Dag
veur de bestrieding van Aarmoede

vri'jdag **zaoterdag**

16 oktober

week 42

17 oktober

Hi'j het de breuke uut
(hi'j is muui; Ni'jhooltpae)

2015

Wereld Missie Dag (r.k.)

Zunne op 08.11, zunne onder 18.38

zondag **maendag**

18 oktober

week 42/43

19 oktober

Die is altied wat bi'j et rad of
(haelt dingen uut die aenlik niet kunnen; Oosterwoolde)

2015

Roely Bakker

Et geitien 'Pak-me-dan' (2)

'Een wolf?' vreugen de breurties en zussies in koor. 'In een kouwe zeker?'
'Niks d'r van. Gewoon in et wild. Ik heb ok mit him praot,' vertelde et geitien trots, 'in de bos.'
Niet te geleuven! Zoe'n kleine meid allienig in de bos mit een wolf! Niet te geleuven, docht de bok.

'Dee hi'j dan niks?' vreug de memmegeite. 'Een wolf is vreselik geveerlik. Juust veur kleine geities.'
'Dat zee hi'j zels ok, dat hi'j geveerlik was,' antwoordde et geitien. 'Hi'j zee dat hi'j me opeten wol. Doe he'k zegd, dat hi'j dat mar niet doen mos.'
'En doe dee hi'j et niet? Simpel as dat? Kiend, ie fanteseren.' Mem geite geleufde d'r niks meer van. 'Ik heb nog nooit van een wolf heurd, die him deur een klein geitien wat zeggen lat.'
'En toch is 't waor. Eerlik waor! Ik heb him zegd dat hi'j et van 't haast nog mar es perberen mos, omda'k now vusen te maeger was en in de haast misschien vule dikker en dus ok vule lekkerder.'

Mit ogen bol van verbaozing luusterden de omstaanders toe. Een tante van et geitien kwam naor veuren en vreug: 'Hej' dat echt zo zegd? En de wolf was et daor mit iens? Dan moet et wel een slim domme wolf west hebben.'

(Les veerder op et volgende blattien)

Roely Bakker

Et geitien 'Pak-me-dan' (3)

'Now, zo dom was hi'j niet. Doe 'k him dagzee en votlopen wol, vreug hi'j: 'Hoe hiet ie eins?'
Doe he'k zegd: 'Mien naeme is Pak-me-dan. En jowes?'
Mar die wol hi'j niet zeggen. Dat was vusen te geveerlik, zee hi'j. Ik bin doe mar weer op huus an gaon. En now bin 'k d'r weer,' besleut het geitien zien verhael.

Wekenlange bleef et wonderlike aeventuur van et eigenwieze geitien nog op ieders lippen. Mar doe et haast wodde, weren ze et vergeten.

Et zal op een dag in oktober west hebben doe de kudde opschrikt wodde deur een wolf die uut de bos sloepen kwam. De geiten gongen dichte bi'j mekeer staon. De memmen en de kiender in de midden, de bokken d'r omhenne.
'Hela, kleintien, kom ie?' reup de wolf. Hi'j bleef staon, as duste hi'j niet dichterbi'j te kommen.

Wat zol de wolf bedoelen, vreugen de geiten heur of. Welk kleintien?
Mar daor klonk al een hoog stemmegien uut de midden van de kudde: 'Domme wolf! Weej' niet meer hoe ik hiete? Ik hiete toch Pak-me-dan? Weej' nog wel? Now, pak me dan!'
De wolf dreup of. Dat hi'j deur een klein geitien bi'j de neuze neumen was, dat het hi'j zien leven lange niet meer vergeten.

Et gelt nog hieltied veur groot en klein: wie niet stark is moet slim wezen!

Eerste Kertier (maone) 22.31

deensdag **woensdag**

20 oktober week 43 21 oktober

Een ei buten et nust leggen
(wat doen dat niet deur de beugel kan; Buil)

2015

donderdag **vri'jdag**

22 oktober week 43 23 oktober

Hi'j is zo gierig, hi'j vaalt dood op een dubbeltien
(Hooltpae, Noordwoolde)

2015

Harmen Houtman

Storm

Hi'j trekt mit zien klauwen
genaodeloos an alle blaeden
en strujt ze as aske
deur bos, over grös.

Zien aosem driegt aangstig
en poest as een wilde,
fluit om et bange huus
en tilt alle pannen narrig op.

Zien ogen bin gries
en verkleuren tot zwat,
treiteren hekke en struken
en glimken om nood...

Hi'j drokt mit zien hanen
woest alle deuren eupen
en dwingt tot gaastvri'jhied
...dan sloept hi'j weer vot...

Koosje Hornstra

Een briek ongelok (1)

'k Heb nogal es wat oongelokkies had, en zal die now es beschrieven:
Mien schienbienen getugen van ettelike botsings mit paolties en aandere opstaekels, die 'k te laete zien hebbe. Ik heb d'r allemaole putties in zitten. Dan he'k verscheiden keren mien vingers verstoekt bi'j et körfballen en mien ti'jen stoten an stoelpoten en zo.
Ien keer he'k mien kleine ti'jgien van de rechtervoete zo onder de deure van de does ramd, dat hi'j dwas an de voete ston. Dat dee aldergrieselikste zeer. Hiel lange is hi'j blauw en dikke bleven en he'k niet fesoenlik in de schoenen kund. Hi'j is warschienlik breuken west, mar daor doen ze in et ziekenhuus toch gien gips omhenne. Dat weet ik van de keer da'k op de aovend veur Pinkster in dörpshuus 'De Bult' een barkrokke op de dikke tí'je van de rechtervoete had hebbe. Ik docht warkelik da'k doodgaon zol van de piene, en de ti'jen d'r naost hadden ok een vremde donkere kleur. De hiele naacht he'k mit de voete buten de dekens legen, totda'k morgens docht da'k veur de piene ok wel een asperiene nemen kon. Om acht ure konnen we bi'j de dokter terechte an et Van der Sandeplein. Ik docht, as die me even in de naegel een gattien maeken zol, dat dan de drok d'r of was en de piene vot. Niks d'r van. We mossen deur naor et ziekenhuus veur foto's. In plak van mit oonze vrunden en de kiender naor Slaghaoren, zat ik mit et bien op 'e stoel onder de parresol. D'r zat een scheurtien in et toppien van de ti'je, een breuke, dus. D'r is verbaand ommetoe kommen en veerder mos ik op hoolten kleppers lopen. Gelokkig weren die doe nog in de mode.

(Lees veerder op et volgende blattien

Dag van Verienigde Naosies

Aende van de Zoemertied
Nationaole Biebelzundag

zaoterdag **zondag**

24 25

oktober week 43 **oktober**

Ik vuul me hier thuus as een hond in zien nust
(Hooltpae)

2015

Zunne op 07.23, zunne onder 17.23

Volle Maone 13.05

maendag **deensdag**

26 27

oktober week 44 **oktober**

Die dreegt et hatte op 'e tonge
(zegt zo mar alles wat hi'j op zien hatte het;
De Haule, Ni'jberkoop. Scharpenzeel)

2015

Koosje Hornstra

Een briek ongelok (2)

Mar ien van mien briekste ongelokken is, da'k in een schere zitten gaon bin. Ik woonde nog thuus en gong in Meppel op de kweekschoele. Op die maendagaovend mos ik et haandwarken nog ofmaeken veur de volgende dag. Mien oolden hadden stoelen van pluus mit dichte ziedkaanten en onder et haandwarken zat ik tillevisie te kieken op die makkelike stoel. Mien mem was niet thuus en et was mien taeke om koffie te zetten. Ik gong staon en leut de boel van de schoot glieden zo naost me in de stoel. Doe moet die schere d'r mit de 'poten' eupen naor boven ingleden wezen. Now hadde mien heit me al vaeke waorschouwd, da'k niet zo roeg mit de schere ommespringen mos. Ik leut him wel es vaeker slingeren, dat doe ik uut de keuken weg weer in de stoel plofte en wel vuulde da'k argens op zitten gong, gaf ik gien kik. Ik ston hiel veurzichtig op en gong om de hoeke van oonze L-vormige kaemer es kieken hoe as et d'r bi'j ston. De schere hong d'r nog in! Et was wintertied, dus ik hadde nogal wat laogen kleren an. Ik trok de schere d'r uut en keek onder de kleren hoe et d'r daor uutzag. Et bloed lekte d'r uut.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Koosje Hornstra

Een briek ongelok (3)

Ik schien een vremd geluud maekt te hebben, want mien heit heurde et. Ik hong nog bi'j him om de hals doe intied mien mem ok thuuskwam. Die schrok netuurlik doe zi'j oons zo staon zag en vreug wat d'r an de haand was. Dat wus mien heit nog niet iens, mar ik was al weer zoveer bi'j de spullen, da'k in traonen bekennen mos da'k in de schere zitten gaon was. Foeters he'k doe niet had. Mien mem het mitien de dokter beld en ik kon mitien even kommen. De dokter zee da'k een antitetanusspuite hebben mos. Hi'j prikte dus mit een naalde in et scheregat en zee doe hi'j him d'r uuthaelde: 'Laot ik et toch mar even meten. Da's dieper as ik docht. Ik komme op 8 centimeter!'
Et was dan ok de grootste schere die we hadden en ik heb him daornao nooit weer bruukt! Ik kreeg twie krammen in et scheregat en kon weer naor huus.
Een posien kon'k niet op de iene kaant liggen en op schoele mos ik half op 'e stoel zitten. Ze vreugen netuurlik wat ik hadde en ik zee dan : 'Ik hebbe een gat in 't gat!' Doe ha'k d'r netuurlik niet meer zoe'n piene an. Nog jaoren wodde ik an et scheregat herinnerd as d'r veraandering van weer was. Dan begon et me daor wat te toekeren. Mar vandaege-de-dag weet ik aenlik niet iens meer an welke kaante as et litteken zit. Ik geleuve rechts, mar zeker weten...

woensdag **donderdag**

28 29

oktober week 44 **oktober**

Op laet onweer kriej' een zaachte winter
(Ni'jhooltpae)

2015

Hervormings Dag (prot.)
Halloween

vri'jdag **zaoterdag**

30 31

oktober week 44 **oktober**

Et puntien van een vlogge penne
is et felste waopen dat ik kenne
(Hooltpae)

2015

Harmen Houtman

Nao et sloden

De roegte van et sloden
slapt onder een grieze locht

riet en paampels, krabbescheer
dreugen, lekken op oold grös

zwatte modder rust zwaor
tussen de prikken op et maisveld

hekkepaolen spiegelen heur
in een koolde sloot zonder reenfels

de zoemer ligt hulpeloos op 'e wallekaant
et frisse fluitekruud zocht de zunne....

Sjoukje Oosterloo

Preensgemaal

Meester praot in de klasse mit de kiender over de slimme overstromings waorbi'j hiele stokken van Engelaand onder waeter lopen binnen. Op 'e tillevisie hebben de kiender de beelden ok zien en die hebben grote indrok op heur maekt. Jaap zegt tegen Meester: 'Gelokkig is et bi'j oons niet overstroomd omreden wi'j hoge dieken om oons laand hebben die et hoge waeter keren.'
'Daor hej' geliek an Jaap, mar wi'j holen hier niet alliend dreuge voeten vanwegens de dieken. Wie van jim wet waor as wi'j et waeter mit uut oons laand pompen?'
Iene vinger gaot omhogens: 'Zeg ie et es Geert,' zegt Meester.
'Dat komt vanwegens et stoomgemael waor as et waeter mit naor de zee pompt wodt,' stokt Geert uut.
'Goedzo jonge, dat hej' hiel goed ontholen,' priest Meester him.
Inienen zicht Meester nog een vinger omhogens gaon. Vraogende kikt meester naor Pieter: 'Wat woj' vertellen Pieter?'
'Meester, we hebben niet alliend een stoomgemael mar d'r is ok een preensgemaal,' zegt et joongien mit een eernstig gezicht. Meester glimkt en stokt an Pieter uut dat een preensgemaal wel even hiel wat eers is as een stoomgemael. Et is te betwiefelen aj' dreuge voeten holen mit alliend mar een preensgemaal.

Allerheiligen (r.k.)
Slachtmaond

Allerzielen (r.k.)
Zunne op 07.36, zunne onder 17.10

zondag **1** **november**

week 44/45

maendag **2** **november**

Hi'j kreeg een pille onder de kont
(een schop onder de kont; Wolvege)

2015

Werelddag van de Man
Laeste Kertier (maone) 13.24

Daankdag veur Gewas en Arbeid (prot.)

deensdag **3** **november**

week 45

woensdag **4** **november**

Hi'j keek as een profeet, die snotneuze
(slim eigenwies, Oolde- en Ni'jtriene)

2015

Fotovraoge nr. 10:

Dit beeld van keramist Peter Hiemstra staot in et dörp .....

Henk Jager

Gevlekte amerikaanse rivierkreeft, Vlekkieskreeft, Orconectes limosa (1)

De vlekkieskreeft stamt uut Noord-Amerike. Vandaege-de-dag is disse kreeft ok bekend in Stellingwarf. Somstieden vangt een sportvisker d'r hier iene.
Op et aachterlief van de vlekkieskreeft bin donkere, roodachtig brune vlekken te zien. Daor kuj' de soorte an herkennen. Et lief van de vlekkieskreeft kan een centimeter of twaelf laank wodden. Dat een grote kreeft is et niet.
De vlekkieskreefte is een in et waeter levend naachtdier. Hi'j komt de dag deur onder stiender, takken, waeterplaanten, ofvalen boomblaeden en al zo meer. Of de vlekkieskreeft huust in een hollegien. Hi'j kan die liekewel zels niet greven. Om gruuien te kunnen moet de kreeft vervellen. Dan wodt et oolde paanser geer en baast eupen. Et ni'je paanser is eerst zaachte. Et uuthadden kan daegen duren. De kreeft is dan slim kwetsber. Hi'j moet him dan een schoffien schoelholen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

donderdag **vri'jdag**

5 **6**

november week 45 **november**

Et vuufde rad an de waegen wezen
(overbodig, niet mittellen; Buil, Ni'jberkoop, Langedieke, Makkinge, Noordwoolde, Scharpenzeel, Wolvege)

2015

zaoterdag **zondag**

7 **8**

november week 45 **november**

As de hemel van boven komt,
dan bin alle pispotten stokkend
(zie et niet te somber in, alle dingen waor aj' je drok omme maeken, zullen niet zo gauw gebeuren; Langedieke)

2015

Henk Jager

Gevlekte amerikaanse rivierkreeft, Vlekkieskreeft, Orconectes limosa (2)

De vlekkieskreeft vret liekegoed waeterplaanten as vleis. Hi'j kan schaedelik wezen veur waeterinsekten en amfibienen. Dat bliekt bi'jglieks wel uut et volgende.
In et veurjaor van 2011 bezocht ik een zaandzoeggat onder Ooldetriene. Daor laggen ok kreeftehuden. D'r wodde ok een vlekkieskreeft vongen. Ik stopte die in een leeg sjempottien. Bi'j de auto hebbe ik de kreeft in een emmer waeter daon. Daor zat al een larve van een raantieswaeterkrobbe (geelgerande watertor) in. De emmer ston klem tussen spullen in de kofferbak, zodat die onder et rieden niet ommevalen zol. Ok zat d'r mar een betien waeter in, zodat d'r niks uutvleug. Mar et waeter klotste wel. Toch wodde de kreeft d'r niet zee- of autoziek van, want die hadde onderwegens de vette larve opvreten en binnenholen...
Thuus hebbe ik de kreeft in een nog grotere emmer daon. Daor zatten al dikkoppen van de podde in. Die weren mitkommen bi'j et vullen van de emmer mit slootwaeter. Een schoffien laeter hadde de kreeft die allemaole ok op. Ok de eiersnoeren van de podde lopen geveer. Die kan de kreeft in behapbere stokken knippen... Soms trekt de kreeft ok over laand. Zo breidet hi'j him ok naor ofsleuten waeters uut. Ok al bin ik slim vaeke an et schepnetten west, ik hebbe toch mar een peer keer een vlekkieskreeft vongen. Dat dit dier kan him lange niet overal redden. Waeter daor een dikke laoge wieke bagger in zit is ongeschikt veur disse soort.
Ik hebbe meerdere keren perbeerd een vlekkieskreeft, die in een emmer zat, van bovenof op te pakken. Hadde ik him dan tussen de doeme en de vingers, dan schokte de kreeft mit zien hiele lief. Daor schrok ik dan van. Et lokte me zo niet et dier vaaste te holen. Van dat bin et malle dingen...

(Foto: Klaas van der Veen)

Koosje Hornstra

Mien gitaar (1)

Jaorenlaank he'k docht dat hi'j bi'j mien heit en mem op de vliering lag in et huus in Diever, mar doe ze in 1984 verhuusden naor Wolvege, was hi'j daor niet. Nao lange naodaenken herinnerde ik me da'k him ooit mitgeven hebbe an een vrund, die d'r ni'je snaoren opzetten zol. Warschienlik he'k him dus nooit weerommekregen.
Mist he'k him doe niet, want ik hadde d'r ok al jaoren niet meer op speuld. En et begon allemaole zo hoopvol. Mien geschiedenislerer op de ULO was bi'j de buren in de kost en die was ok hiel muzikaol. Ik heurde him vaeke speulen op zien gitaar. Hi'j zorgde d'r veur dat d'r een ULO-band kwam. Aachterof bekeken is et hiel wat west, dat ik een gitaar kreeg. Zo roem hawwe et thuus now ok weer niet. Diezelde lerer het d'r veur zorgd da'k iene twiedehaands kregen hebbe.
We hadden an de aachterkaante van oons huus een plat dak en daor kon ik vanuut mien slaopkaemer zo op stappen. Ik zie mezels nog zitten, mit de rogge tegen de mure, de eerste akkoorden aendeloos an et oefenen. Et was een heerlik gevuul, doe ik mezels op de gitaar begeleiden kon. Wat was ik daor trots op. Et zat d'r dus dik in da'k een beroemde zangeres wodden zol. Daorveur mos ik et wel beter leren en dus gong ik op les bi'j Marinus Boer in Dwingel. Daor leerde ik naost de akkoorden ok melodiegies speulen. Onder aanderen 'Wheels'. In de zoemer was et op 'e fiets wel te doen. Et was ok mar vuuf kilemeter, mar doe et laeter in de tied wodde, was et al donker as ik naor huus toe fietste. Ik was ok nog mar veertien en aorig bange in et donker.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Zunne op 07.48, zunne onder 16.58
Internationaole Dag tegen
Fascisme en Antisemitisme

Dag van de Mantelzorg

maendag **deensdag**

9 **10**

november week 46 **november**

Niet best van de reden kommen kunnen
(de hieltied stoeken bi'j et praoten,
in je woorden stikken blieven; Ni'jhooltpae)

2015

Ni'je Maone 18.47
Sunte Matten
Eupening Karnelvalsseizoen

woensdag **donderdag**

11 **12**

november week 46 **november**

Een roest van een kerel
(een hadde warker; Oosterwoolde)

2015

Koosje Hornstra

Mien gitaar (2)

Op een aovend hebben een peer kwaojongen me op Dieverbrogge mit stienties bekoegeld en doe duste ik niet meer. Argens speet et me ok niet, want die dikke ooldere lerer zat vaeke wel hiel dichte bi'j me, as hi'j me bepaolde grepen veurdoen mos. Mar daor wat van zeggen, durfde ik hielemaole niet, ok thuus niet.
Dat was dus een illusie minder. Ik was toch al tot de ontdekking kommen, dat ik niet et telent hadde, waor ik zo op hoopte. Wel he'k nog mitdaon in de ULO-band en hebben we es optreden op 'e Smilde. Daor zong Ina Bos de soloperti'j: 'Scheepje op de golven', een vertaeling van 'Little ship keep sailing', wat de Blue Diamonds ok op et pergramme hadden. Dat ha'k ok zo graeg zingen wild, want al hoe verlegen a'k was, dat ha'k wel andurfd.
Nao de ULO is de gitaar thuus op de vliering kommen en mos ik op 'e kweekschoele op de blokfluite speulen leren. Ie mossen aj' veur de klasse stonnen lieties veurspeulen kunnen. Die fluite lag laeter op de zoolder van de boerderi'j. A'k daor wezen mos en him weer in hanen kreeg, speulde ik altied nog even: 'Altijd is Kortjakje ziek', mar meer telent heb ik dus niet. Toch he'k wel et gevuul, da'k weer es een gitaar in hanen hebben wil. Ik bin zo beni'jd, as ik die peer akkoorden nog speulen kunnen zol en a'k dan via Internet de tekst van 'Scheepje op de golven' es even opzuke, dan...

Wereld Diabetes Dag
Intocht Sunderklaos

vri'jdag **zaoterdag**

13 14

november week 46 **november**

Hi'j is zo zunig, hi'j wil veur een dubbeltien
wel in de broek pissen
(Steggerde)

2015

Internationaole Dag
van de verdreegzemhied
Zunne op 08.01, zunne onder 16.47

zondag **maendag**

15 16

november week 46/47 **november**

Bitter in de mond, maekt et hatt' gezond
(De Blesse, Ni'jhooltpae, Peperge)

2015

Attie Nijboer

Twielochten of
twieduuster

Etzelde verschiensel
van twie kaanten belocht

En nuver?

Staot dat veur mooi
of niet zuver op 'e graot?

Maek je mar klaor
beide is waor!

Positief of negatief
tael kan deur de bocht!

Luuster
praot et
verwonder je

Wat is tael toch mooi bedocht!

Puzeltien

In et puzeltien moe'n woorden invuld wodden: elke stip is iene letter. Bi'j elk volgend woord moet een ni'je letter toevoegd wodden. De omschrievings van de in te vullen woorden bin:

1. klinker .
2. mezieknoot . .
3. klaor . . .
4. veurdiel, wat biezunders . . . .
5. Stellingwarfs veur 'heermoes' . . . . .
6. lijn . . . . . .
7. stevige wiend . . . . . .

De oplossing is mit een schoffien te zien op de webstee www.stellingplus.nl.

Internationaole Studentendag

deensdag **woensdag**

17 18

november week 47 **november**

Ik zal je de rogge vulen laoten
(een pak op 'e huud geven; Scharpenzeel)

2015

Eerste Kertier (maone) 07.27 Werelddag van et Kiend

donderdag **vri'jdag**

19 20

november week 47 **november**

Ze hebben mosterd in de kelder
(ze kriegen een kiend en moe'n dus trouwen; Wolvege)

2015

Sjoukje Oosterloo

Geld maekt niet gelokkig

Now en dan waog ik wel es een gokkien. In een rejaole bujje heb ik mezels een inkelde keer es vereerd mit een staotslot. Tot an de dag van vandaege kom ik d'r de hieltied mar sneu veur weg, meerstentieds win ik niks of een peer ruderige eurocenten. Zodoende heb ik me gien aendejaorslot kocht, mar wel een stokmennig kraslotten.
Doe ik bi'j de Primera kwam om een gokkien te waogen, ston ik mal te kieken dat d'r zoe'n volk was. Ze stonnen in lange riegels veur de kassa te waachten tot an buten toe. En wat kochten ze allemaole... een duur staotslot van de aendejaorslotteri'je! Die grote toeloop op de aendejaorslotten bewist mar weer es alderdudelikst dawwe gien volk van geliekmaeken binnen. Nivelleren numen ze dat. Mit miljoenen meensken toegelieke mar iene man miljonair maeken, en dat allienig omreden d'r 0,000001 percent kaans is daj' mit zoe'n lot zels miljonair wodden, geft an dawwe nog lange niet in een laand wonen zonder egoïsme waor gelt: iederiene lieke vule.
Dawwe in een tied leven waorin we de haand op 'e knippe holen moeten, zoj' niet zeggen aj' weten dat d'r in de daegen veur oold en ni'j wel honderduzend lotten binnen et ure over de toonbaank gaon. Deur hebberighied wodt d'r hiel vule geld investeerd en biwwe allemaole een betien aarmer wodden om een stokmennig gokkers stinkende riek te maeken. In disse krappe tieden wo'n d'r wel twiehonderdduzend extra postkode-abonnementen verkocht, en dat alliend vanwegens de aendejaorskanjer van miljoenen die waacht.
Wat zeggen jow? Jow kopen lotten omreden een pat van de opbrengst naor goeie doelen gaot?
Netuurlik! En et beste doel is je eigen baankrekening, zeker!
Ik hole me mar bi'j een stokmennig kraslotten. Mit de kleine bedregen die ik daor mit win, bin ik al lange tevreden. Ik daenk mar zo, geld maekt niet gelokkig.

Jan H. Lantinga

Boekweit – een oold gewas (5)

Et verdwienen van boekweit

Et verdwienen van de verbouw van boekweit in oonze laandstreken hadde meerdere oorzaeken. Boekweit is deur de grote gevulighied veur min weer een onzekere verbouw. 'Et is een boekweitverbouw' wodde bruukt as gezegde veur een riskaante onderneming. Et verbouwen en oogsten d'r van, wat doedertieden allegeer nog haandwark was, was slim bewarkelik. Mit rogge en haever was dit makkeliker. Et opkommen van de keunstmest het ok een rolle mitspeuld. De grond wodde mit hierdeur vruchtberder. Et rendement in verholing mit et graon wodde daordeur minder. Invoer van boekweit uut Frankriek dee de pries zakken. Al mit al hadde et tot gevolg dat van omtrent et aende van de 19^{e} ieuw of de boekweitverbouw d'r hadde op aachteruut gong en et op 'e duur hielemaole votraekte. Een veltien boekweit geft een hiel mooi gezicht.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Werelddag van de Tillevisie

zaoterdag **zondag**

21 22

november week 47 **november**

Hi'j het de masse vol draank
(hi'j het vusen te vule dronken; Oosterwoolde)

2015

Zunne op 08.13, zunne onder 16.39

maendag **deensdag**

23 24

november week 48 **november**

Nooit duurt mar drie daegen
(neem et 'nooit' van meensken niet te serieus, meensken holen daor niet zo lange an vaaste; Makkinge, Ni'jberkoop, Oosterwoolde)

2015

Roely Bakker

Kastfeest (2)

D'r wodde nog een keer sukelaomelk rondpat, now mit een hiel lekker snupien d'r bi'j.
Doe de vrouw stopte mit speulen, kwam d'r een man naor veuren. Hi'j vertelde over een knienegien dat de weg kwiet was. Ik was hielendal waarm en rozig wodden en schrok zuver doe de meziek opni'j begon. Elkeniene kwam in de bienen en ik begreep dat et oflopen was.
Bi'j et naor buten toe gaon kregen de kiender die al naor schoele gongen een zakkien mit een boekien en wat lekkere dingen d'r in. De ukken, ikke dus ok, kregen een sinesappel. Een hiele dikke, ik mos him mit beide hanen beetholen. Sinesappels kende ik wel, mar ik kreeg nooit een hiele en al hielemaole niet zoe'n dikken iene. D'r zat een pepiertien ommetoe mit een mooi plaetien d'r op. Ik was zo wies as een protter mit die sinesappel. Gien daenken an dat Mamme him in et tassien kreeg. Ik wol him zels beetholen. Dat was et domste wa'k doen kon. Doe ik him in de hanen ommedri'jen wol om nog es naor et plaetien te kieken, ontkwam hi'j me. Hi'j rolde de stoepe veur et karkien of en kwam op et pad in de sni'jprakke te lane.
Dat was nog niet zo slim west as d'r krek op dat ogenblik niet de ienigste auto, die bi'j et karkien ston, langs kommen was. Doe de auto vot was, was d'r van mien prachtige sinesappel niks aanders meer over as wat oranjekleurige prut in een deurwiekt pepiertien.
Dat Mamme zee dat et mien eigen schuld was en dat ik heur et ding ok in et tassien hadde moeten doen laoten, maekte et d'r niet beter op.

Fotovraoge nr. 12:

Dit is et dörpien .....

Volle Maone 23.44

woensdag **donderdag**

25 26

november week 48 **november**

Ie holen je d'r stille van!
(Daenk d'r omme, ie vertellen d'r niks over; Donkerbroek)

2015

vri'jdag **zaoterdag**

27 28

november week 48 **november**

De spoeling is daor dunne
(Ze hebben et niet zo bried; Noordwoolde)

2015

Jan Wilgetiene

Een mooie kastboom

Naodat we in de oorlog trouwd weren, kwammen we te wonen in et Oosterse Veld. In die tied weren d'r haost nog gien meensken, die mit de kastdaegen een mooie optuugde kastboom in huus hadden of et geld mos je op 'e rogge gruuien... Veur zoks was d'r ommes gien geld. Meensken wodden liekewel vieningriek as ze heur ideaolen waormaeken wollen. Om toch een kastboom in huus te hebben fietste ik overdag naor Boschoord om een mooi boompien uut te zuken. Aovens, as et donker was, gong ik dan mit een zaege lopende weeromme naor et plak waor ik et boompien zien hadde. Dat was netuurlik wel even spannend. Even om je henne kieken as d'r gien onraod was te bespeuren en dan as een wilde an et zaegen. As et boompien ommezaegd was moest et netuurlik nog naar huus toe sleept wodden. Tegenwoordig drok ie zoe'n boompien zomar even in de auto, mar daor was doe gien spraoke van. Et vervoer van et boompien mos netuurlik veurzichtig gebeuren en d'r mocht veural gien lewaai maekt wodden. Dat vul niet mit, want et was volop winter en et vreur dat et kraekte. Wat hiel vervelend was dat d'r in de karresporen vule bomies zat, dat lewaai maekte aj' d'r overhenne leupen of d'r deurzakten. Nao aanderhalf ure kwam ik nat van et zwiet weer thuus. Daor was mien vrouw doende om de versiering te maeken. Van et kerton van een peer oolde schoedeuzen knipte ze ronties, steernties en maonties, die ze mit witkalk instreek en bestrujde mit van dat gooldkleurige glittergoed. Ok hadde ze van et bodpepier een karkien maekt. De raempies hadde ze beplakt mit rood vliegerpepier en d'r kon een keersien in branen. Van oonze aarmoedige centen hadden we toch nog een klein piekien, wat slingers en keersies mit van die hoolderties kopen kund. Doe et spul ienkeer in de boom zat en de keersies braanden leek et prachtig. Mit wat inspannings hadden we oonze eigen kastboom. Nou ja, oonze eigen...

Roely Bakker

Kastfeest (1)

Ik zal een jaor of vuve, zesse west wezen. Niet oolder, want ik gong nog niet naar schoele, doe 'k veur de eerste keer naor et kastfeest van de zundagschoele moch. Et was al schiemerig doe Mamme en ikke van huus gongen. Mamme hadde me goed inpakt, want et was koold en d'r lag een laogien sni'j. Van verens koj' de verlochte raempies van et kleine karkien al zien. Een zaacht oranje schiensel speulde over de sni'j. In et pertaoltien pelde Mamme me uut de dikke winterkleren. De leerzen mossen uut en ze toverde een peer dikke sokken uut et tassien, die kreeg ik an. Zels hadde ze klompsokken mit.
De juffer van de zundagschoele nam me bi'j de haand en brocht me naor veuren. Daor zatten al een stokmennig ukken krek as ikke. Ik keek me de ogen uut naor al de dinkies in de kastboom. Zoe'n grote boom mit zovule keerzen ha'k nog nooit zien. Thuus hawwe een boompien in de wasketel. Die ketel was inpakt mit een wit laeken. In oons boompien zatten kleurde keersies. In disse boom haj' lange witte keerzen, de ballen in de boom weren ok wel een keer zo groot as die bi'j oons thuus. Naost de boom zat een vrouw aachter een meziekinsterment. Now weet ik dat et een orgel was, mar dat woord kende ik doedertied nog niet. Pattie vassies die ze speulde, kende ik wel. 'Stille naacht' en et vassien over de hedderties. Die zong ik altied tegere mit Opoe.
We kregen allemaole een beker waarme sukelaomelk. De juffer vertelde over een kleine poppe, die in een voerbak kwam te liggen. Dat leek me hiel vremd. Ik vun et slim zielig. Mien kleine zussien hadde een ledikaantien dat deur mien omke maekt was. In die stal weren ok nog een osse en een ezel. Et griezelde me an. Stel je toch es veur dat die beesten dochten dat d'r vreten in de voerbak lag. Et was zuver een oplochting doe de vrouw aachter et orgel weer begon te speulen.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Eerste Adventszundag

Zunne op 08.23, zunne onder 16.32

zondag

29

november

week 48/49

maendag

30

november

Hi'j is zo rad as de duvel
(vlot, gewiekst in et praoten; De Blesse, Peperge)

2015

Wereld Aids Dag
Wintermaond (Feestmaond/
Sni'jmaond)

Internationaole Dag van de
Ofschaffing van de slaverni'je

deensdag

1

december

week 49

woensdag

2

december

Hi'j zette ze mooi op petret
(hul ze veur de gek, zette ze te kiek; Makkinge)

2015

Freddie de Vries

Broeder Radboud (3)

Nao de Heilige mis wodde ome Bennie begreven op et plaetselike begreefplak daor prachtig bluuiende redenderums in alderhaande kleuren ommetoe gruuiden. Nao disse plechtighied gong de familie an een overdaodige waarme maoltied, want wi'j kwammen hielemaole uut Frieslaand. Et vet dreup bi'j sommige ome's uut de mond en de waarme bienham was niet an te slepen bi'j de broeders van aarmoe. Nao disse uutbundige maoltied moch de familie nog even de kaemer bekieken van ome Bennie. Ze mochten - et liefst zovule meugelik - mitnemen omdat de kaemer toch leeg mos. Sommige familieleden steuven naor boven in et oolde gedielte van et klooster en dochten nog een slag te slaon. Mar dat vul of, want et kaemertien was amper vier bi'j vier en d'r kon krek een ienspersoons bedde in staon. Veerder stonnen d'r nog een brune hoolten stoel en een piepklein burogien. An de waand hongen wat tekenings van nefies en nichies uut een veer verleden en een kraanteknipsel van de Stellingwarf waor as et oolderlik huus op de Karkstraote in Wolvege te zien was. Veur de rest weren d'r nog wat eigenmaekte frutselderi'jgies en ik schatte de tetaole weerde van disse inventaoris op nog gien tien euro. Hier kon gelokkig gien ruzie uut votkommen in de familie. Ien ding weet ik zeker: broeder Radboud het haost as ienige weten wat et inhul om de ied van aarmoe of te leggen bi'j de 'broeders van liefde'!

Jan H. Lantinga

Boekweit – een oold gewas (4)

Veur et gebruuk mos et zaod van de doppen ontdaon wodden. Nao et maelen van et zaod wodden de dopschilfers d'r uut zeefd. Van appatte boekweitmeulen in de Stellingwarver he'k nooit heurd. Op aandere plakken in oons laand bin die d'r wel west.
Van et gruttenmael wodden pannekoeken bakt. Die atten de meensken vroeger vaeke. Ok wodde d'r wel soepenbri'j van kookt. Veur et bakken van brood is gruttenmael niet te bruken. Et bevat gien gluten die wel in tarwe zitten. Gluten is een eiwitachtige stof die zwölt bi'j et maeken van deeg veur brood.
Et maelen mos slim veurzichtig gebeuren, want as et mael waarm wodt gaot et verkleuren; 'verbranen' zee men doe. Et mael mos mooi blaank wezen. Vroeger wodde boekweitzaod ok bruukt as voer veur piekies. Et stro wodde bruukt as strujstro. Grune boekweitplaanten en ok et stro moch niet voerd wodden an witte schaopen, varkens en koenen as disse dieren buten leupen. Ze wodden d'r ziek van as de zunne scheen en ze in et laand weren. Toxische stoffen in de boekweitplaanten maekt de niet-pigmenteerde witte huud bliekber overgevulig veur lochtstraolen.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Laeste Kertier (maone) 08.40
Internationaole Dag
van de Gehandicapten

donderdag **vri'jdag**

3 **4**

december week 49 **december**

Beter de mond verbraand as de bri'j
(Ni'jberkoop)

2015

Sunderklaosaovend
Internationaole Willewarkersdag

zaoterdag **zondag**

5 **6**

december week 49 **december**

Da's ok een Sunderklaos in daegse kleren
(een vremde persoon; Noordwoolde)

2015

Freddie de Vries

Broeder Radboud (1)

Mien vader kwam uut een groot katteliek gezin. Mien opa hadde eerst een fouragebedrief in Wolvege an de Karkstraote en laeter de grote boerkeri'je 'Zorg en Genot' an de Heufdweg in Hooltpae. Netuurlik konnen niet alle jongen laeter boer wodden, dus ieder zocht zien eigen weg. Ome Bennie was al een beheurlik aentien in de twintig en was feitelik niet geschikt om de boereplaetse over te nemen. Meerstal dee hi'j de simpele klussies, zoas zoemers waeterpompem veur de koenen en winterdag et vee op 'e stal stal voeren en stattewasken.
Op een gegeven mement besleut hi'j om naor et klooster te gaon wat vri'j gebrukelik was veur iene uut een katteliek gezin. Hi'j schreef him in veur de 'broeders van liefde', en hiette vanof dat mement broeder Radboud. Vernuumd naor ien of aandere heilige. Eerst gong hi'j naor Kaatsheuvel in Noord-Braobaant en laeter wodde hi'j overplaetst naor Eindhoven. Veur de rest van de femilie was dit een mooie uutvalsbasis veur kotte vekaansies. In Kaatsheuvel gongen we dan naor de sprokiesbos De Efteling, dat doe nog in de kienderschoenen ston. Laeter in 'Pensionaat Eikenburg' in Eindhoven hadden wi'j ok mooie en goedkope vekaansies. Eikenburg lag in een groot soort park mit bossen, vievers, sportvelden, zwembaeden, en in de pensions stonnen biljattaofels, pingpongtaofels en nuum mar op. Deur et jaor henne zatten d'r allemaol kiender van rieke oolden, die tiedelik in et butenlaand verbleven. Ok et eten was d'r uut de keunst: dikke kiepepoten, karbenades, slagroomtoeties, et kon niet op. En dat veur de broeders van liefde die een ied van aarmoede oflegd hadden. D'r weren broeders bi'j die knapten haost uut et pak; de grote, moesgrieze lange pij dreugen ze al jaoren niet meer.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Freddie de Vries

Broeder Radboud (2)

Ome Bennie was liekewel braandmaeger en besteedde nog gien tientien in de weke. Wiels de broeders allemaole in een auto reden hadde ome Bennie een krakkemikkige fiets, die ze bi'j et stesjon niet iens stelen zollen.
Twie keer in et jaor kwam ome Bennie mit de tein naor Wolvege toe en dat was veur oons as kiender een feest. Ien veur iene gong hi'j zien breurs en zusters bi'jlanges en hadde een grote brune, oolde reiskoffer bi'j him. Mit grote ogen keken wi'j dan wat hi'j veur oons mitneumen hadde. Zelsmaekte spullegies, stuiterballegies, ofdaankte zwembroeken van de riekelui's joongies en gao zo mar deur. Van die zwembroeken hebben we trouwens beheurlik misbruuk maekt, want daor zaten soms wel vier zwemdiplomes op ni'jd. De De Vriesies weren over et algemien gien goeie zwemmers en now mochten we zomar et dadde bad in en keken ok nog es eigenwies nao de aandere kiender mit minder diplomes. Ome Bennie zocht in die peer daegen nog wat oolde herkenbere plakkies op in de omgeving, want in zien hatte bleef hi'j een Stellingwarver.
Zomar opiens kregen we op een keer bericht dat broeder Radboud op 64-jaorige leeftied overleden was. De hiele femilie gong naor Eindhoven veur de begraffenis. Ome Bennie lag vredig in een sobere kiste in de kapel. Toch was et naachs daor niet zo vredig an toe gaon. Een vri'j stevige broeder vertelde oons dat een levensgroot mariabeeld die naacht van de sokkel naor beneden donderd was. Een vremde, toevallige gebeurtenis, waor as sommige femilieleden van dochten dat d'r van hogerhaand een goddelik signaol uutgeven was.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Nationaole Willewarkers Dag
H.K.H. Preenses Catharina-Amalia (2003)
Zunne op 08.33, zunne onder 16.28

maendag **deensdag**

7 **8**

december week 50 **december**

Veur 't sul liggen
(ziek wezen, op bedde liggen moeten, slim vermuuid wezen; Ni'jberkoop, Ni'jhooltpae, Steggerde)

2015

Internationaole Dag tegen Corruptie Dag van de Rechten van de Meenske

woensdag **donderdag**

9 **10**

december week 50 **december**

Arbeider zien spek op 't brood
(zegd van de plezierige situaosie naachs aj' bi'j je vrouw slaopen; Makkinge)

2015

Grappien

De dokter van et dörp mag graeg jaegen.
Zien vrouw vragt him as hi'j thuuskomt: 'En hoe is et gaon?'
'Best,' zegt de dokter. 'Ik heb twie knienen en drie ni'je pesjenten!'

Moppien

Jeroen lopt mit zien speervarken naor zien heit toe en zegt: 'Heit, kiek now toch es even hoe maeger as mien varken is. Ie geven him vusen te min eten!'

Ni'je Maone 11.29

vri'jdag **zaoterdag**

11 **12**

december week 50 **december**

Hi'j het een kleur,
hi'j kon alle naachten wel op bedde pissen
(een vaele, slim minne kleur hebben; Scharpenzeel)

2015

Wereld Lichtjes Dag

Zunne op 08.40, zunne onder 16.27

zondag **maendag**

13 **14**

december week 50/51 **december**

Dat staot as vuufde rad an de waegen
(dat mag d'r dan wel bi'j passen, mar et is hielemaole overbodig; Ni'jhooltpae)

2015

Jan Wilgetiene

Sunderklaos, wie kent him niet (3)

Ja, en dan komt de tied daj' trouwen en zels kiender kriegen. Ik hadde me veurneumen dat mien kiender mit Sunderklaos nooit overkommen zol, wat wi'j as kiender mitmaekt hadden. Vandaor dat veul meensken uut Noordwoolde nao een lange warkdag in de stoelefebriek aovens nog es thuus warken gongen om d'r veur te zorgen dat heur kiender et beter hebben zollen as zi'j zels. Zo konnen we mit Sunderklaos now en dan een kikkerd of een moes in de sokken stoppen, die de kiender an de schostienmaantel ophongen, en alderdeegst wat mooi blikken speulgoed kopen. Iene keer gong dat bijna mis. Bi'j een grote speulgoedzaeke in Noordwoolde zag ik een mooie blikken kraene, die mit een vere warkte, veur et raem staon. Ik kwam krek van mien wark en hadde dus gien centen bi'j me. De eigener van de winkel verrekte et om de kraene tot de volgende dag vaaste te holen. Dan mar hadde naor et Oosterse Veld fietsen en weer weeromme mit et geld. 't Hadde sukses. Wat was oonze jonge d'r bliede mit en ik aenlik krek zo bliede. De kienderwaegenties, wiegies en taofelties en stoelties maekten we netuurlik zels. De schriever van et boek 'Geschiedenis van Noordwolde en de Rotanmeubel-industrie', die as inspekteur bi'j de Arbeidsinspektie thuuswarken stark veroordielde, het dat neffens mi'j nooit begrepen. Mit et zwaor verdiende betien extra geld hebben we jaoren een prachtig Sunderklaosfeest vieren kund en hebben oonze kiender had wat wi'j vroeger jammer genoeg missen moesten. Ik hebbe d'r beslist gien spiet van.

Puzeltien

Nao et invullen van de puzel is op de strepies, lezende van boven naor beneden, een ni'j woord ontstaon. De oplossing van et puzeltien is over een posien op www.stellingplus.nl te lezen.

_	*zet ie op 5 december*
_	*niet vroeg*
_ . . .	*bevreuren waeter*
_	*telwoord*
_	*edelmetaol*
_	*niet dichte*
_	*ziedreviertien Lende*
_	*ruzie*

deensdag **woensdag**

15 16

december week 51 **december**

Hi'j trekt de pette in de ogen
(hi'j is onbetrouwber; Steggerde)

2015

Eerste Kertier (maone) 16.41

donderdag **vri'jdag**

17 18

december week 51 **december**

Et zet gien zoden an de diek
(et levert niks op, helpt niet genoeg; De Hoeve, De Langelille, Der Izzerd, Hooltpae, Oosterwoolde, Scharpenzeel)

2015

Jan Wilgetiene

Sunderklaos, wie kent him niet (1)

Iederiene netuurlik. Mar et vervelende was dat hi'j oons, en dan praot ik over een periode van veer veur de oorlog, niet kende. As kleine kiender uut een gezin mit twaelf jongen en maegies zongen we oons de kleine keelties schor en zetten we krek as aandere kiender wat huj en een wottel klaor veur et peerd van Sunderklaos. Schoenen hadden we in die tied niet. In plak van een schoe zetten we oonze witte klompen bi'j de kachel. Die witte klompen kregen we destieds op klompebonnen van de gemiente. Ze weren misschien wel niet van de alderbeste soorte, mar wi'j weren d'r bliede mit en we hadden in elk geval wat an de voeten. As de kappe d'r of was dan maekte vader ze mit een stokkien krammedraod. Wat we nao verloop van tied wel wat vremd begonnen te vienen, was dat d'r nooit es wat in oonze klompen zat. Et vul oons ok op dat as we op schoele kwammen dat d'r een protte kiender weren die wel wat van Sunderklaos kregen hadden. We snapten d'r niks van. We vreugen oons dan ok of as we misschien niet mooi genoeg zongen hadden of misschien een betien tevule ondeugend west weren. Oonze moeke haelde oons rap uut de droom. Ze vertelde oons dat die kerel op dat witte peerd hielemaole niet beston en dat de vaders en moekes wat in de schoenen stopten as ze dat temeensen betaelen konnen en dat laeste was bi'j oons thuus now krek niet et geval. Et was veur oons netuurlik wel even slokken, mar we konnen d'r wel mit ommegaon. Per slot van rekening weren we wel wat wend as et om aarmoede gong.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Jan Wilgetiene

Sunderklaos, wie kent him niet (2)

Moeke brocht oons op et idee om zels veur Sunderklaos en Zwatte Piet speulen te gaon, en krek as bi'j et ni'jjaorwinnen langs de huzen te gaon om wat geld te verdienen. Dat leek oons wel goed toe. Van een oolde zwatte kouse van Moeke maekten we een zwattepietemasker deur de ogen en de mond d'r uut te knippen. De gatten wodden mit rood stopgaoren omme berduurd. Van een stok bodkerton maekten we een mijter waor een kruus op tekend wodde. Ja, en dan had Sunderklaos nog een maantel neudig en die hadden we netuurlik niet. Daorveur bruukten we een taofelklied van Moeke. As staf bruukten we een stok uut de bos. Et Sunderklaosspeulen was een sukses. We gongen bijna alle huzen in et Westerse Veld bi'j langes en haelden zomar een peer gulden op. Dat was netuurlik mooi mitneumen. D'r weren ok wel meensken die grappen mit oons uuthaelden, en oons in plak van geld een daampende proeme tebak in de haand drokten.
Ja, en dan komt de dag dat Sunderklaos jaorig west is en dan meuj' toch van een schoele, dat toch ok een opvoedkundig instituut wezen moeten zol, verwaachten, dat ze daor een betien veurzichtig mit kiender uut aarme gezinnen, en dat weren veerweg de meersten in die tied, ommegaon. Een onbenul van een schoelemeester leut oons een opstel schrieven over al dat moois wat Sunderklaos wel niet aachterlaoten had. 't Was veur oons gien perbleem, we leugen alles bi'j mekeer over mooie kedo's die we nooit kregen hadden. Zo haelden we een mooi ciefer veur oons opstel. Et zegt netuurlik wel wat over de takt van zoe'n schoelemeester.

(Lees veerder op et volgende blattien)

zaoterdag **zondag**

19 20

december week 51 **december**

Hi'j het et vandaege an de rogge
(hi'j het bliekber vandaege niet zoveul nocht an zien wark; Oosterwoolde)

2015

Zunne op 08.46, zunne onder 16.29 Begin van de Winter 05.48 M.E.T.

maendag **deensdag**

21 22

december week 52 **december**

Daor zit nogal wat sjeu an
(deftighied; Oosterwoolde)

2015

Fotovraoge nr. 11:

Welke Stellingwarver revier is dit? .....

Sjoukje Oosterloo

Slim bedocht

Et lopt al aorig naor vuuf december en alle daegen vanni'js wo'n d'r staepels reklameblaeden deur de brievebusse drokt. Zodoende zit kleine Bart al een poze te blaederen in een kraantien van een speulgoedwinkel.
Beppe, die vanmiddag op heur kleinzeune passen moet, zicht dat et kleine mannegien mit rooie oorties drok doende is de plaeties te bekieken. Dit bin spannende tieden veur zoe'n klein baosien wet ze, as ze weerommedaenkt an de tied doe heur eigen kiender zo klein weren.
'Wat vraog ie van Sunderklaos?' wil Beppe weten as ze de kleine man zo driftig in een boekien ommeblaederen zicht.
Bart komt naost Beppe heur stoel staon en wist an: 'Kiek Beppe, die grote trekker vraog ik an Sunderklaos. En dan disse glimmende vrachtauto, die wil ik ok graeg hebben.' Beppe mient dat ze pedagogisch te wark gaon moet, en antwoordt: 'Now, now Bart, dat bin twie hiele dure kedo's. As Sunderklaos jow twie zokke dure kedo's geven zal, dan krigt een aander kientien niks. Zovule geld het Sunderklaos vast niet.'
Bart trekt een diepe reenfel in zien veurheud. Dan inienen klaort zien gezicht hielendal op.
Hi'j het een oplossing bedocht veur et perbleem.
'Now Beppe, dan vraog ik de trekker an Sunderklaos, en die glimmende vrachtauto an mem.'
Beppe glimkt en daenkt, dat is slim bedocht!

Kastaovend

woensdag **donderdag**

23 # 24

december week 52 **december**

Een gezicht as een theepaantien
(een zoer gezicht; Ni'jhooltpae; Oosterwoolde)

2015

Eerste Kastdag
Volle Maone 12.12

Twiede Kastdag

vri'jdag **zaoterdag**

25 # 26

december week 52 **december**

Hi'j het een mooi nust mitkregen
(een flinke arfenis; Oosterwoolde)

2015

Roely Bakker

Jane Doe

Vergaon is de draod
in 't weefsel van tied

verstomd de stemme
vergeten et lied

onvienber is 't plak
waor et leven begon

niet iene die wet
waor et wiegien ston

verleuren is de naeme
verdaampt in de tied.

Jan H. Lantinga

Boekweit – een oold gewas (3)

De naeme

Boekweit heurt tot de femilie van de Polygonum (Veelknopigen) krek as o.e. krodde (perzikkruud) en varkengrös. De staele is bi'j de jonge plaante rood van kleur. De blaeden an de stark vertakte staele bin hatvormig. Et wottelstelsel bestaot uut een slim vertakte pennewottel. De bluui begint al vroeg in de gruui. De bloempies bin witachtig en staon in dichte trossies. Al bluuiende wo'n de plaanten groter. De bloempies dregen veul nektar. Et is dan ok een beste drachtplaante veur bi'jen. Boekweithunnig is rood-bruun van kleur en het een biezunder goeie geur en smaek. Et gewas wodde vroeger niet hoger as roem 50 cm. Et ofriepen het een ongeliek verloop. Veur et aende van de bluui bin d'r al riepe vruchies. De driekaantige vruchies bin omhuld, al gelang naor de soorte, mit een brune of grieze doppe. Et zaod zit an een dun staeltien dat as et riepe is makkelik loslat. Boekweit is daordeur slim gevulig veur geuren (zaodverlös). Een hectoliter boekweitzaod het een gewicht van 60 à 65 kg. Duzend korrels wegen 20 à 22 gram, wat inhoolt dat in ien kg. boekweit ongeveer 45.000 zaoden zitten.

(Uut: Van heuren zeggen, zien en weten, Jan H. Lantinga, 1994)

Onneuzele Kiender (r.k.)
Zunne op 08.48, zunne onder 16.34

zondag **maendag**

27 28

december week 52/53 **december**

Argens zeuven zakvol over zweren
(argens hoge over opgeven; Ni'jberkoop, Noordwoolde)

2015

deensdag **woensdag**

29 30

december week 53 **december**

Welterusten,
mit de kop in 't kussen,
mit de bienen onder 't gat,
zo gaon wi'j plat
(De Fochtel)

2015

Sjoukje Oosterloo

Oold middeltien (1)

Oons hiele laand 'griept', en ik doe dapper mit. Ik vuul me slim beroerd en mien neuze lopt mar an ien stok deur. Ik heb nooit weten dat d'r zovule ongemak in mien heufd zitten kon.
Dat d'r nog een plakkien over was veur mien betien gezond verstaand, dat kan 'k bi'jkaans niet begriepen. Van alles heb ik al perbeerd om mien griep te verjaegen. Echinaforce neem ik al zo gauw as de R weer in de maond zit, ok he'k al een hiele flesse Natterman opdronken.
En veural niet te vergeten al die paracetamolpillen, de liters Pleegzuster Bloedwien die ik al naor binnen warkt hebbe, mar niks helpt. Wat zol de beste remedie wezen tegen de griep, weten jow et? Doe me dan zo rap as meugelik even bericht, dan kan ik bi'jkotten lichtkaans weer mitdoen an et gewone daegelikse leven. Want zoas et now gaot wodt allienig de drogist d'r mar beter van. Doukies komt hi'j nog as de riekste man uut disse krisis. Een dokter op internet waorschouwt: 'Ie kun de griep beter veurkommen, dat is beter en goedkoper as genezen.'
'Own ja, en hoe kuj' dat dan doen?' snotter ik verontweerdigd, wiels ik mien zoveulste pakkien pepieren zakdoekies eupenmaek. Omreden et krisis is snuut ik krek zolange in etzelde doekien tot et tjokvol zit en d'r gien dreug puntien meer an te vienen is. Mar neffens de internetdokter kom ik zo niet van de griep of. 'Et is krek as mit de geldkrisis, we stikken oons zels op disse meniere de hieltied weer an!' zegt hi'j. En ik geleuf de goeie man graeg.

(Lees veerder op et volgende blattien)

Sjoukje Oosterloo

Oold middeltien (2)

Netuurlik weet ik ok donderse goed dawwe bi'jkaans liekevule geld besteden an nepmiddelties tegen de griep en verkolenhied as an vuurwark. Krisis of niet, krek as veur vuurwark wodt d'r iedere winter veur middelties om griep tegen te gaon, een boel geld uut je kontbuse klopt. Et is gewoon geld veur de zwienen gooien, et dreegt nargens toe bi'j. Mit of zonder Pleegzuster Bloedwien of Natterman, de grieppesjent blift lieke lange hoonsberoerd. En de griepspuite!!! Daor heb ik lak an! De griep die as ik hebbe is steevaaste van een aandere soorte as waor a'k veur inent bin. De ienigste remedie om de griep te glad of te wezen is: blief bi'j aandere griepverdochten en feguren mit zakdoekies uut de buurt! Gao niet argens henne waor een boel volk bi'jenneer is. Gien geknuffel en getuut meer! Vaeke hanewasken helpt.
Krigt de griep je toch nog te pakken, dan helpen neffens de internetdokter alliend hoestdraank, neuzespray en paracetamol.
Gaot et mit jow now al wat beter? Of zit jow neuze nog verstopt?
Wat veur tovermiddelties helpen jow deur de griep henne?
Ik neem een beste borrel en gao mar slaopen. Et is een oold middeltien, mar ik daenk da'k d'r rap van opknappen zal, en laot die internetdokter mar kletsen.

Ooldejaorsaovend | Ni'jjaorsdag

donderdag | **vri'jdag**

31 | 1

december week 53 **jannewaori**

Et oolde moet et ni'je verdienen

(de oolde spullen moe'n eerst bruukt wodden totdat ze of binnen, dan pas moej' ni'je dingen kopen; Steggerde)

2015/2016

Sjoukje Oosterloo

Et volgende kastfeest

Inienen vien ik niks meer an de kastboom. Ik dochte eerst da'k him nog een hiele poze staon laoten zol, veur de gezellighied. Mar as ik halverwege de eerste dag van jannewaori
gammel beneden kom, is die kastboom in mien ogen inienen een stom ding wodden. Butendat lat hi'j de naalden ok nog valen. As ik mit lange tanen mien morgenbroggien zit te behaffelen, schrik ik d'r van as de tillefoon rattelt. Oflopen naacht was d'r weer gien deurkommen an. As ik mien naosten een gelokkig ni'jjaor weensken wol, ha'k dat beter halverwege de aovend al doen kund. De aovend zels was een groot sukses. Ik kon mar niet genoeg kriegen van mien zelsmaekte Glühwein, dat ik vanmorgen an mien zwaore heufd wel marken kan. Gien kaortspullegien heb ik wunnen, mar ik heb hiel wat oflacht. Middernaacht, om twaelf ure, was ik niet zo slim onder de indrok, zoas eertieds, doe we mekaander mit traonen in de ogen iewige trouw beloofden. Al rap was mien vesite verdield in twie kaampen. De iene helte wol mit een glas in de haand vanuut de kaemer naor et vuurwark kieken, wiels de eren heur niet ofschrikken leuten deur et duvelse geweld op straote.
Et was een aovend zoas de laeste aovend van et jaor wezen moet, waarm, vrolik en dierber. Spietig dat de dag nao al dat feestgedruis zo vremd is, mit in huus nog de locht van euliebollen en appelflappen, waor as nog een staeltien van overbleven is. Krekkengeliek as aandere jaoren had ik ok weer vusen te vule ooldejaorshappies maekt. Omreden d'r zovule meensken zo dom weren om in december al te beginnen mit lijnen. In plaets dat ze heur eerst nog es goed vol eten en dan op drie jannewaorie beginnen mit maotigen, mar nee heur, domhied van de boverste plaanke! Zodoende is al mien kreatieve happieswark in de grune kontener belaand. En now is et dus jannewaori, die vremde maond van et jaor, waor hielendal gien fesien meer in te bekennen is. Butendat is et ok nog slim koold. En omreden d'r gien passende meziek is die bi'j et oftugen van een kastboom heurt, begin ik in alle stilte de kastballen d'r ien veur iene uut te haelen, en wikkel ze weer in et vloeipepier. As ik de versiering in de deuze pakt heb, breng ik mit een gevuul van weemoed et spul naor de zoolder. Daor ligt et dan, tot et weer opni'j kastfeest wodt.